

De skånska landskapens historiska och
arkeologiska förening.

SKÅNSKA SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

MARTIN WEIBULL.

1891. I, 2.

LUND, C. W. K. GLEERUP.

De skånska landskapens historiska och
arkeologiska förening.

SKÅNSKA SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

MARTIN WEIBULL.

1891. I, 2.

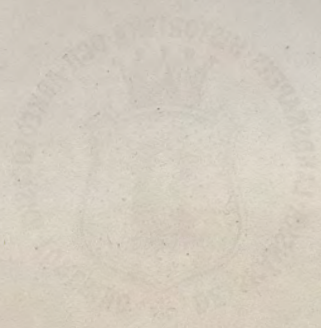
LUND, C. W. K. GLEERUP.

De skandinaviska hand-känsna i nordiska och
arknologiska förhållanden

SKANDINAVISKA SAMLINGAR

MARTIN WEIBULL

1894

LUND 1894.

BERLINGSKA BOKTRYCKERI- OCH STILGJUTERI-AKTIEBOLAGET

ANTECKNINGAR

AF

NILS AXELSSON GYLLENSTIERNA

UTGIFNA

AF

MARTIN WEIBULL.

Dessa lefnadsanteckningar skola läsas af många och på olika sätt, men ingen, som läser dem med historiskt sinne, skall lägga dem ifrån sig, utan att hafva vunnit en sannare och djupare inblick än han förut egt i en förfluten, för oss redan främmande tids inre lif. De lemna nemligen en sällsynt lefvande tidsbild från det tidevarf, som rymde inom sig på en gång Philip Speners lärjungar, Ludvig von Zinzendorf och Emanuel Svedenborg. En själahistoria från pietismens, herrnhutismens och Svedenborgs tider kunde väl också hafva varit öfverskriften öfver vissa delar af dem och just dem som antecknaren sjelf ansett för de hufvudsakliga. Stämmningar, som lågo i denna tid och som, på samma gång de framalstrade de andliga företeelserna, gjorde samtiden mottaglig för dem, blifva för oss klarare, när de på sätt som här framträda i personliga sjelfbekännelser. Den man, som här talar ur inre erfarenhet, har utgått ur pietisternas skola och bekänner om sig, då han hör herrnhutarne utveckla sina religiösa principer, att han långt förut hyst desamma *); han tror lika fast som trots någon Svedenborg på hvad som öppnar sig för hans inre syn, då han gripes af exstasen eller hans drömlif för honom biktar — såsom han sjelf tror — själens och framtidens hemligheter.

Detta är den synpunkt, ur hvilken dessa Anteckningar böra bedömas. De äro historiska samtidsskildringar. Deri ligger deras värde. Den enskilde samtida lemnar i dem liksom ett bidrag till tidens allmänna psykologi. Och detta i fråga både om starka och svaga sidor. Deras utgångspunkt är det religiösa, och de visa oss tidens fromma trosrif, dess lefvande gudsfuktan, som på

*) Anteckningarne, 54.

gammaldags sätt ställer hvarje lifvets händelse i samband med det högsta. Men vid sidan här af visa de också en bundenhet och ofrihet, som måste föra till öfvertro, ett lif i drömmar och syner, aftecknade mot den dunkla bakgrunden af detta "magiska", hvilket vi från vår tids ståndpunkt snarast äro benägna att hänföra till religionernas vidskepelse. Detta drag hörer visserligen här nära tillsammans med antecknarens hela andliga egendomlighet, men vi skönja dock alltför tydligt, att det ej är han ensam, som står under dess inflytelse, ej han ensam som i en mystisk stämning låter dessa flyktiga drömmar eller syner beherrska sitt sjäslif. Öfverallt i tiden finnes en klangfull resonansbotten för dylikt: Svedenborg är det pregnantaste uttrycket för denna stämning. Det visar sig sålunda att vid sidan af den oförnekliga djupa religiositeten, och i sammanhang med denna, ej så litet dröjer kvar af öfvertro, skrock och fördomar midt i denna pietismens och herrnhutismens tidsålder, hvilket allt först måste genombrytas för att religionen skulle kunna utveckla sig till sann frihet.

Hufvudintresset i dessa Anteckningar är alltigenom det religiösa. Antecknaren säger sjelf i sitt förord, att han på gamla dagar, efter vänners uppmaning, upptecknat *"hvad han af den Högstes nåd under sin lefnad fått erfara, såsom han hoppas, till tröst och uppmuntran för dem, hvilka frimodigt kämpa under korset och vandra till det rätta fäderneslandet, Zions berg och det nya Jerusalem, der de igenkänna den hvita skaran, som tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lambsens blod"*. Han som sjelf lefvat i dagligt umgänge med frälsaren under korset, vill också uppbygga andra; han betraktar sig såsom särskildt kallad dertill, han ser sig som ett särskildt föremål för Guds omvårdnad och ömhet om menniskan, allt ifrån sin späda barndom bevarad från olyckor, dem han nämner blott för att visa Guds nåd och prisa Guds verk. Allt tager färg af denna hans grundstämning. Den sätter sin pregel på stilen. Språket, späckadt med anföringsställen ur bibeln, blir predikantens. Han kan väl också sägas hafva varit en sådan, efter tidens uppfattning en konventikelpredikant inom högadliga kretsar, en sjelfbjuden bikt-fader för dessa.

Men vid sidan här af inmånga sig också de verldsliga tingen. Äfven politikens händelser och personligheter ryckas med i drömmarnes och synernas magiska ring, och man ser sonen af en bland mösspartiets främsta familjer, hvars äldre broder af partiförföl-

jelsen föres till schavottering och lifstidsfängelse, sannspå hattchefernas, Lewenhaupts och Buddenbrocks, olyckliga öde. Hjertats känslor framträda, och snart utvecklar sig den kärlekshistoria, som utgör dessa Anteckningars särskildt tilldragande del. Vår historiska litteratur torde öfverhufvud ej ega något motstycke till den bild ur lifvet från parti- och sektväsendets tid, som här föreligger. Med obeskrifligt intresse följer iakttagaren alltid de menskliga känslorna i deras framträdande under olika tidsformer. Här tränga de sig fram till sin rätt under ovanliga förhållanden. Kärleken är här inväfd i det stränga sektväsendets puppa. Men den vet att som en fjäril utveckla sig äfven ur denna. Så ser man den såsom alltid finna sig i allt, smyga sig efter alla former, kläda sig i alla dräkter. Här går gud Amor på konventikel och talar om menlös vänskap: han blir i *Nils Gyllenstiernas* och *Marie Sophie Mormans* kärlekssaga till och med andeskådare. Sådan är här den bevingade guden med kogret, sådan var han i alla tider.

Anteckningarne föra oss in i de andliga rörelserna på 1730- och 1740-talet, då pietism och herrnhutism, till en början ej så strängt åtskilda, voro de herrskande riktningarne. Den gamla ortodoxien var en lika förbittrad motståndare emot begge. Hon värnade om kyrkan och kyrkopredikningen. Med utbildadt sektväsen slöto sig snart de afvikande riktningarne tillsammans i konventiklar, mot hvilka kyrkan åter slungade förbud och straff genom sitt konventikelplakat. Under dessa omständigheter hade det adliga huspredikantväsendet blifvit en våda, och presterskapet hade också redan i 1723 års privilegier, fått inryckt en punkt af innehåll (20 §), "att ridderskapet och adeln, som icke hade skäligt hinder att förebära, skulle på de dagar och tider, då gudstjenst hölls, med tjenare och husfolk infinna sig i Herrans tempel och derstädes, androm till exempel, göra sina böner, der låta döpa sina barn och begå Herrans nattvard, på det all oordning må blifva afhulpen". Men häremot reste sig mångenstädes den adliga sjelfkänslan i förening med böjelsen för de nya riktningarne, och inom mera än en adlig familj fingo dessa ett godt skydd.

En sådan adlig familj i Skåne, som, själf tillgifven de nya riktningarne, på allt sätt gynnade och understödde dem, var familjen Cedercrantz-Conowen. Egentligen hade de båda nya svenska adelsnamnen Cedercrantz och v. Conowen föga sammanhang med hvarandra. Det ena bars af Johan Malmén, som varit drottning Kristinas sekreterare och ståthållare på Gotland, det andra af en stadsmajor i Malmö, född i Alt-Brandenburg. Enkan efter den förre (* 1646 † 1699), Maria Euphrosyne Cronström (* 1668 † 1735) hade gift om sig med den senare (* 1652 † 1731) och i begge äktenskapen hade hon barn. Båda männen hade vetat att förvärfva stor jordegendom i de skånska landskapen, Cedercrantz Wegeholt, Spannarp och Rögla, v. Conowen Kulla-Gunnarstorp, Fröllinge och Bårarp. Alltsom barnen växte till och utvidgade familjen genom giften, tillväxte rikedom och inflytandet. Så blef en af döttrarne v. Conowen gift med ryttmästaren Casper Ehrenborg till Hofdala och Hessleholm, en af döttrarne Cedercrantz med major Anton Johan Morman till Gedsholm och Esperöd. Och med familjens utvidgning följde sektandans. Det blef ett vidsträckt slägtssammanhang, inom hvilket böjelsen för sektväsen trufdes väl. En medlem, greve Bengt Frölich på Wolsjö, systersstufson till fru Cedercrantz-Conowen, dref det så vidt, att han, efter att 1736 hafva tagit afsked från sin öfverstlöjtnantsbefattning, måste gå i landsflykt "för villfarelser i religionen". De båda af släktens yngre medlemmar, som djupast invecklades i den pietistisk-herrnhutiska rörelsen, voro hofjunkaren Diedric v. Conowen på Kulla-Gunnarstorp, bekant för sin välgörenhetsstiftelse i Malmö, den Conowenska, och *Maria Christina Cedercrantz Morman* (* 1698 gift 1719, † 1746). Hon är den personlighet, som bildar en medelpunkt för framställningen i dessa Anteckningar sid. 13—38. Sedan 1737 satt hon enka på Gedsholms stora gods, derjemte innehafvarinna äfven af Mormanska stamgodset i Skåne Tranås-Esperöd samt Delperöd. Hennes man, major Anton Johan Morman (* 1672 † 1737), hade i två barnlösa giften synts skola blifva den siste af den gamla danska Mormandssläkten med morianhufvud i vapnet, då han i detta tredje gifte med den 26 år yngre hustrun såg en blomstrande barnskara uppväxa omkring sig, tvänne söner och fyra döttrar. Äldst bland sönerna var Johan Holger, som fortsatte släkten. Äldst bland döttrarne *Maria Sophia Morman* (* 1722 ²⁵/₃, † 1761 ²⁸/₃), en tilldragande person-

för konventikel, enär i andaktsöfningarne äfven deltogo andra än husets innevånare. Hvad Anteckningarne härom förmåla, var också den tiden allmänt känt. Murbeck blef flera gånger anklagad för brott emot konventikelpakatet. Visserligen dömdes han ej till straff, men suspensionen häfdes icke, utan han förblef som ett slags biktfader boende på Gedsholm, medföljande majorskan Morman, när hon besökte sina andra gods. Från ortodox sida ansågs han "så svag i läroembetet och fåkunnig i de stycken, som till en rätt lärare höra", (biskop Henrik Benzeli och konsistoriets yttrande), att han ej utan ny examen kunde tillåtas åter inträda i prestembetet. Och samma mening ungefär hyste äfven de ortodoxe på herregårdarne såsom t. ex. friherrinnan Stackelberg på det närbelägna Boserup, hvilken vid visitationen i Hesslunda 1740 yttrade om honom, "att han aldrig predikade tröst, utan alltid så, att hon med ängslan gick ur kyrkan", och att han ej skaffade annan frukt med sin predikan än ovänskap; "till mig", tillade hon, "kommer han aldrig, ehuru jag kan behöfva tröst i min herres och mans frånvaro, utan att jag med invitation nödgär honom, men till Gedsholm reser han ofta" *). Så olika gingo då omdömena om honom. Till dessa kommer nu det omdöme, som Anteckningarnes författare har att gifva. Lunds stifts Herdaminne, som i striden mellan ortodoxism och pietism i regel tager parti för pietisterna, har ett mera fördelaktigt än förtjent uttalande om Muhrbeck.

År 1746 fick Muhrbeck K. M:ts resolution att utan någon ny examen blifva insatt i utöfning af prestembetet, och han begaf sig då till Stockholm, der han 1747 blef medhjelpare åt Tollstadius i Jakobs församling. Sedermera blef han komminister i Ladugårdslands församling, hvars kyrkoherde till en början var den bekante herrnhutaren J. G. Hallman och derefter den lika bekante väckelsepredikanten doktor A. C. Rutström. I Muhrbeck och Rutström fingo de båda olika riktningarne, pietism och herrnhutism, sina hufvudmän på 1750-talet, och de båda hördes från Ladugårds-

*) Den af bönderna s. k. "Nådan på Bosarp", friherrinnan Hedvig Stackelberg, född von Faltzburg, var den, som gaf detta vittnesmål. Hon var också onekligen van vid ett helt annat predikosätt, ty det var till henne kyrkoherden Peter Lindström i Hesslunda vände sig, då han från predikstolen sade: "Alla måste vi dö — Eders Höga Nåd också, om så behagas". Hennes man var öfverstlöjtnant på Vesterbottens regemente och därför ofta frånvarande.

Von Bergen slutade sina dagar såsom kyrkoherde i Frillestad 1760. Han var född i Stockholm 1702.

*

*

*

Under dessa strider mellan ortodoxism och pietism i Skåne hade Gedsholmshuset varit sjelfva härden för den senare. När konsistoriet förordnade sedermera stadskomministern i Lund Nils Angelin till vice pastor under v. Bergens suspension från embetet, begärde majorskan Morman att dertill i stället måtte utnännas Petrus Muhrbeck. När detta liksom förut hans kallande till huspredikant blef vägradt och hon derefter anhöll att i stället få begagna kyrkoherden J. Sundius till skriftefader, uppdrog konsistoriet åt denne att noga undersöka, huruvida hon kunde admitteras till den heliga nattvarden, enär hon icke besökte kyrkan och syntes hysa oförsonlighet mot sin ordinarie själasörjare. Hennes anhållan att få Sundius till skriftefader afslogs: "hon hade att hålla sig till den i församlingen förordnade själasörjaren d. v. s. vice pastorn Nils Angelin". Så småaktigt var det kif som fördes *).

) Kyrkoherden Sundius i Allerum (1699 † 1774) var själasörjare för familjen Conowen på Kulla Gunnarstorp. Han höll 1731 och 1736 de sedan mycket lästa likpredikningarne öfver majoren och majorskan v. Conowen, i hvilka pietismen kommer till uttryck. Johannes Sundius torde vara den äldste och renaste representanten för pietismen i Skåne vid dess första uppträdande der. Det bör kanske här anmärkas, att den Olaus Lind, hvilken Cavallin i Skånes Herdaminne (V) utan vidare tillägg nämner såsom "hofprest" på Krageholm (hos grefvinnan Christina Piper) är ingen annan än den senare i Stockholm såsom kapellan i Skeppsholmsförsamlingen i de separatistiska rörelserna så starkt framträdande Olof Lind. Gjørwell säger om honom, att "han i Skåne uppväckt de första pietistiska rörelserna"; han skildrar honom som en ovanligt ren och ädel karakter (Skånska Saml. 1875, 65—66).

Nils Angelin var en häftig förföljare af pietismen. Han inberättar till konsistoriet, att konventiklarne väl bevistades af åtskilliga, som voro allvarlige kristne, men att de nya lärorna också åstadkommo dels andlig förmätenhet, dels också förtviflan. "Det öfvades der", säger han, "så många konster, invändningar, funder, osanningar, exceptioner, förtydningar, contradictioner, upptåg eget olagligt ursäktande, försvarande, berömmande, den oskyldiga nästans missfirmande, skymfande, bedröfvande, försmädande, bannande, hotande, förföljande, buller, oordning, parti, bitterhet, hårdhet, trotsighet, sjelfkloket, Guds heliga ords förmättna vrängande och falska uttydande, christlig ordnings klandrande och upphäfvande". Ett sådant språk förde den makttegande ortodoxien; sådana voro de rapporter, som konsistoriet emottog af sina mot det nya kätteriet utsända predikanter.

*
*
*

Den längre fram omtalade komministern Kartelin *) är *Nils Kartulin* (* i Venjan † 1761), komminister i Kärrobo af Vesterås stift. Han tillhörde också den pietistisk-herrnhutiska riktningen och var af sitt domkapitel så starkt misstänkt för irrlärlighet, att formliga undersökningar derom anställdes. Men han undgick lyckligen den hotande faran genom "de bästa betyg från välkända pastorer." Såsom ofta fallet varit med de nya riktningarnas män, var han ett föremål för sin församlings synnerliga kärlek. Det här omnämnda vänskapliga umgänge, hvori han trädde till Nils Gyllenstierna under dennes vistelse på Frösåker, hvilket låg inom Kärrobo församling, väckte så mycket samtidens uppmärksamhet, att det blifvit erinradt ännu i stiftets i 19:de århundradet utgifna Herdaminne. **)

Efter att i förgrunden hafva ställt de samtida religiösa rörelserna och framträdande personligheter inom dessa, vända vi oss nu till de öfriga i Anteckningarne förekommande. I främsta rummet då till författaren och medlemmarne af familjen Gyllenstierna på Bjersgård.

Författaren, friherre *Nils Axelsson Gyllenstierna* af Lundholm till Frösåker i Vestmanland och Bjersgård i Skåne (* 1710 † 1791) är den andre fideikommissarien till Bjersgård, från hvilken alla nu lefvande medlemmar af släkten Gyllenstierna härstamma. Sina yttre öden berättar han intill 1761, då Anteckningarne sluta. Hans offentliga bana förde honom ej långt. När den äldre brodern, med det lysande namnet Johan Gyllenstierna (* 1709 † 1764), den presumtive arfvingen till det åt släkten då nyss förut skänkta skånska fideikommisset, inskrefs i kansliet för att på statsmannabanan uppbära dess tradition, bestämdes den yngre för den militära och inskrefs vid fortifikationen. Han nådde på denna bana majorsgrad och tog 1761 afsked för att derefter framlefvat sin öfriga lefnadstid på fideikommisset, der han 30 år derefter

*) Anteckningarne, 54.

**) Munktell, Vesterås Stifts Herdaminne I, 207.

slutade sina dagar. Åt sin personlighet och dess egendomlighet har han i dessa Anteckningar gifvit ett klart uttryck. Den ligger här tecknad med både de stora allmänna dragen och de små, mera individuella, person- och tidsmålande på samma gång. Intet af dessa har uteslutits, för att ej minska sanningen af det hela, ty det lilla och ur en större synpunkt oväsentliga får ofta en betydelse genom sammanhanget med det större. Så skulle vi t. ex. ej ega en fullständig inblick i denna religiöst upprörda tids lif, ej kunna mäta de framsteg i utveckling, som blifvit gjorda äfven på detta det högsta af odlingens områden, ifall vi ej genom dylika drag lärde känna, huru hos denna tids människor vid sidan af den varma innerliga religiositeten och ofta just i närmaste sammanhang med denna, också fans en ännu oklarad rest af fördom, af skrock och vidskepelse, som låg tung öfver sinnena. För att nu ej tala om "magien" och om synerna, hvilken rol spela t. ex. ej drömmarne för denna tids människor! Huru viktig är ej för dem deras tydning! Den är för alla tydligen en viktig sak: alla berätta sina drömmar och alla hjälpa hvarandra att tyda dem.

Oförnekligt är, såsom redan anmärkts, att en del af dessa drag äro individuella, ja, till och med släktdrag, men äfven dessa gifva här blott stegrade uttryck af ett allmänt. "Högst märkligt är," säger på ett ställe författaren, "att en besynnerlig Guds nåd och välsignelse har från långliga tider, barn efter barn, hvilat öfver vår stam."*) Deri ligger det: han känner sig sjelf, såväl som hela sin släkt särskildt berörd af, särskildt mottaglig för det religiösa. Härom bära, säger han, för hans egen del just dessa Anteckningar ett vittnesbörd, "i hvilka oaktadt hans grundlösa ovärdighet den Allsmäktige uppenbarat sig för honom och visat honom stora ovanliga ting." Hans slægterinring går tillbaka ända till reformationstiden, och han finner der, hvad man ej skulle väntat, i den sluge politikern, riksdrotset *Nils Gyllenstierna* den förste bäraren af denna släktens religiositet. Sådan var också farfadren, riksrådet *Johan Nilsson Gyllenstierna* "en lärd, och derjemte af hjertat gudfruktig man." Sådan fadren landshöfding *Axel Eric Gyllenstierna*: "han hade likaledes sin Gud och frälsare innerligen kär." Sådan den olycklige brodren, presidentsekrete-

*) Anteckningarne, 45.

teraren *Johan Gyllenstierna*: "han lärde under sin förföljelse att förakta världen och fann sin rätta lycksalighet i Lambsens blod." *) Han kunde hafva tillagt: sådana äfven systrarne. Om en af dessa, *Elsa Gyllenstierna*, gift med öfverstelöjtnanten Johan Reinhold Toll (* 1689 † 1751), en lifländare, som vid skilsmessan 1721 valde Sverige framför Ryssland, är det känt, att hon varmt och innerligt omfattade den religiösa riktning, som utmärkte den här förut omtalte Johannes Sundius; de religiösa intryck hon gaf åt sonen, Johan Christoffer Toll, utplånades aldrig ur hans hjerta. Om den yngsta system *Maria Gyllenstierna*, gift med riksrådet Esbjörn Reuterholm och moder till Gustaf Adolf Reuterholm, är det likaledes bekant, att hon uppgick i idériktningar helt och hållet liknande brodrens. Liksom han, trodde hon sig ega en särskild begåfning för det öfvernaturliga och mystiskt religiösa: "allt ifrån sitt tionde år", säger Reuterholm om sin tillbedda moder, "hade hon visioner och besök af andarna". **) Och om morbrodern, författaren, säger han: "alltifrån sin ungdom har han haft andarnes umgänge".

Af familjen Gyllenstiernas medlemmar dröja vi här särskildt vid fadren och brodern.

Fadren, friherre *Axel Eric Johansson Gyllenstierna* (* 1678 † 1751), förtjente i egentlig mening namn af karolin. "Begynt tjensten 1697 vid Kgl. M:ts garde", skrifver han om sig sjelf 1736, "varit corporal och förrättat adjutantstjensten vid Kgl. Lifregementet till häst 1699, blifvit drabant vid nya drabantcorpens uppsättande i april 1700, bevistat action vid Narva, vid Clisow och Pultusk, Frauenstadt, Helsingborg samt belägringen af Thorn. Varit dödligt blesserad såsom drabant vid Narva 1700, samt sedermera såsom major vid Södermanlands tremännings regemente vid Helsingborg 1710". Detta är hans militära meritlista. Han hade 1705 för sin Narva-blessyr måst taga afsked från lifdrabanterna, men återinträdde i tjenst 1709 vid Danmarks angrepp och blef efter slaget vid Helsingborg öfverstelöjtnant vi

*) Anteckningarne, 45.

***) *O. P. Sturzen-Becker*, *Reuterholm efter hans egna memoïrer*, 33. Hos Reuterholm blir "*Maçonnique händelser*" af hvad som hos modren och Nils Gyllenstierna är det "*magiska*".

Södra Skånska kavalleriregementet (nuvarande Skånska Dragonregementet). Han fick såsom sådan Löfvesta boställe, dit han flyttade sin familj från Frösåker, som efter reduktionen nu var — jemte Vasa — Gyllenstiernornas af Lundholms enda jordagods. Efter frederna försattes han på e. o. stat såsom öfverste för lifregementet till häst och måste i 14] år med de sina existera af half öfverstelön på expektans, tills han 1737 utnämndes till landshöfding i Nylands och Tavastehus län. Af krig hade han sett för mycket för att efter det gamla rådets fall 1738 vilja gynna hattpartiets krigsberedelser. Han slöt sig fullständigt till fredspartiet, Mössornas, som tillika var de gamla slägternas. När kriget utbröt 1741, befann han sig i Sverige för att tillträda det honom då tillfallna Bjersgård. Härunder var det som han, återvändande från Skåne, erhöll den upprörande underrättelsen, att äldste sonen Johan skulle hafva konspirerat med den ryske ministern Bestucheff. Med hvilka känslor skulle den gamle karolinen ej emottaga det först dunkla, sedan med allt klarare bestämdhet uppstigande ryktet härom! Han, som på så många slagfält gjutit sitt blod i kampen mot Ryssland, han, som hört till den äldsta kretsen af Carl XII:s lifdrabanter, som från dessa strider förvarade såsom sina bästa troféer de kulor, hvilka uttagits ur hans egen kropp, de benskärfvor, hvilka då följt med eller senare värkt ut ur densamma*), han skulle i sin äldste och käraste son hafva fostrat en förrädare af Carl XII:s land till Ryssland!

Denne äldste son, friherre *Johan Axelsson Gyllenstierna*, var född 1709. En lysande framtid syntes vinka honom, men plötsligt blef han natten mellan den 25 och 26 februari 1741, då han i sällskap med den mecklenburgske legationssekreteraren v. Köppen lemnade ryske ministern Bestucheffs hotell, gripen af några ifriga medlemmar af hattpartiet, som här sedan 14 nätter spionerade efter förrådiska förbindelser mellan mösspartiet och Ryssland. Partigångaren öfverste Lagercrantz, löjtnanten sedermera fältmarskalken Stjerneld och fänrik Caménsköld voro de som verkställde denna parti-polistjenst. Gyllenstierna ställdes inför en se-

*) Han talar i ett i de Gyllenstiernska familjepapperen förvaradt koncept om dessa sina troféer. På Krapperup bevaras ännu 2 kulor, som på detta sätt tillhört den gamle karolinen.

kreta utskottets kommission och anklagades för högförräderi. Han frestades med lindring i den blifvande domen, derest han uppriktigt bekände, och han bekände då åtskilligt, likt och olikt, sväfvande och motsägande, gissningar och obevisligheter, till slut äfven att han mottagit penningar af den ryske ministern och meddelat honom statshemligheter, "dock inga vigtigare". Hans namn och embetsställning, hans släktskap och umgänge inom den gamla högadeln, mösspartiets kärna, — grefve Arvid Horns hustru var en Gyllenstierna — allt detta förorsakade, att denna händelse blef af största betydelse i striden mellan hatt- och mössparti vid utbrottet af 1741 års krig. Johan Gyllenstierna dömdes af sekreta utskottets kommission förlustig lif, ära, gods och adelsskap, men domstolen sjelf tillstyrkte mildring af domen, enär beaknelsen framlockats genom löfte om förskoning. Efter en föregående strid mellan stånden, under hvilken adel och prester yrkat mildring, men borgare och bönder straffets stränga utförande, blef på detta riksmötes sista dag slutdomen af adel, prester och borgare fastställd till lifstids fängelse efter förutgående två timmars schavottering på Norrmalmstorg i Stockholm och sedan i alla de städer, genom hvilka den dömde skulle föras på vägen till Marstrand, der han hade att utstå fängelsestraffet. Johan *Axelsson* — så hette han numera: namnet Gyllenstierna hade han dömts förlustig — hölls emellertid i detta fängelse blott två år, då han i enlighet med Rikens Ständers skrifvelse till Kgl. M:t 1743 ^{13/10}, jemte öfriga vid 1741 års riksdag domfälde blef frigifven under vilkor att begifva sig ur riket. Han tog då vägen till Hamburg och lefde en tid i Nordtyskland på ett gods i närheten af Königsberg. Redan i Stockholm hade han under sin djupaste olyckstid i fängelset hän gifvit sig åt den pietistiska riktningen. Olof Lind i Skeppsholmens församling, densamme som i sin tid uppväckt de första pietistiska rörelserna i Skåne, gick då till honom som själasörjare. I Tyskland uppehöll han sig hos trosförvandter, och och derifrån skref han till sina fromma vänner i Sverige de vackra orden, hänsyftande på hans dom att mista lif, ära och gods, hvilka Gjørwell i sina Anteckningar bevarat:

Mitt *lif* i Christi död består,
 Min *ära* hvilar i hans sår,
 Mitt *gods* är Jesum evigt värda.

Se'n verlden mig för trång är gjord,
 Ser jag mig till en krona smord,
 Som följa skall uppå min börda.

Omsider — dock först 1756 — begaf han sig till Ryssland. Kejsarinnan Elisabeth skänkte honom ett gods i Lifland. Han bofäste sig här och gifte sig 1759 med Agneta Gertruda von Gersdorf, dotter af kretsdeputeranden Georg v. Gersdorf till Korkull. År 1764 $\frac{4}{4}$ slutade han sina dagar på godset Serben, efterlemnande en dotter, Eleonora Christina Gyllenstierna (* 1759), som sedan blef gift med kuratorn för Dorpats universitet, landtrådet Claus Gustaf Baranoff till Pergel och Penningby i Estland. När vid 1766 års riksdag Riksens Ständer lemnade allmän amnesti för statsförbrytelser, synes det hafva varit i sammanhang härmed, att den lifländska friherrinnan Gyllenstierna, född Gersdorf, nu omgift med löjtnanten Carl Gustaf v. Krüdener, infann sig i Sverige jemte sin dotter Eleonora Christina. Gästfritt och vänligt emottagen, tillbragte hon vintern 1766—1767 på Bjersgård hos svågern Nils Gyllenstierna. Redan 1751 vid arfskiftet efter fadern hade syskonen låtit den olycklige brodern få ärfva jemte sig, ja, gifvit honom $\frac{1}{3}$ öfver hans rätt*). Detta arf hade blifvit honom tillsändt, så att när han några år efter for till Ryssland, han således ej begaf sig dit för att taga understöd. Genom en handling, daterad Bjersgård 1767 $\frac{25}{4}$ och undertecknad af C. G. v. Krüdener, blef denna arfsak fullkomligt uppgjord. Om emellertid Johan Gyllenstierna då ännu lefvat eller om han efterlemnats manlig arfvinge i stället för kvinlig, skulle han eller hans son otvifvelaktigt hafva trädt i besittning af Bjersgård och derifrån utträngt farbrodern.

Familjen Gyllenstierna har aldrig erkänt den 1741 fällda domens rättvisa. Johan Gyllenstierna blef, i trots af denna, alltid för sina syskon ett föremål för ömhet och kärlek, såsom man läser i dessa Anteckningar: ”en bror, som lidit så mycken förföljelse af franska partiet för det han med förra kloka ministèren sökte afböja kriget med Ryssland, hvilket allt förnuftigt folk kunde inse blifva olyckligt för Sveriges rike” *). Han bedömes på samma sätt af systern Elsa Gyllenstierna Toll uti en efter henne förva-

*) Anteckningarne 48.

rad slägtanteckning, och hennes förbittring mot hattpartiet för hvad det tillfogat hennes broder 1741, var så häftig, att då hon fick veta, att hennes son, den blifvande statsmannen Johan Christoffer Toll, under förberedelserna till 1772 års revolution stått i förbindelse med de konungamaktens sak bevågna bland hattarne, hon äfven efter händelsen i Kristianstad ej ville låta honom komma för sina ögon *); han åter gaf å släkten Gyllenstiernas vägnar denna partitid dess dödsslag. Maria Gyllenstierna, sedermera riksrådinnan Reuterholm, hade under en resa från Bjersgård till Frösåker år 1741 haft att utstå den förskräckliga händelsen att plötsligt möta den schavotterande brodern, när han fängslad och omgifven af kronobetjening fördes till sitt fängelse på Marstrand. De båda systerkonen fingo tillfälle att under en timme samtala med hvarandra, och hon erfor säkert då sanningen om honom af hans egen mun: hennes son, Gustaf Adolf Reuterholm, sammanfattar i sina anteckningar omdömet om morbrodern i dessa ord: "hvilken af de förbannade Hattarne blef gjord till riksförrädare". **) Den gamle fadren har i ett bref ***) till biskop Henrik Benzelius, hvilken

*) Barfod, Skånska Adeln, 348.

**) Sturzen-Becker, Reuterholm, 26.

***) Den gamle karolinens bref om sin son låta vi här följa efter konceptet i de Gyllenstiernska familjepapperen på Elfdalen.

S. T.

Att jag icke förrän nu tillijka med desse skyldigste rader hunnit öfverkomma säker lägenhet till medhafde commissionens framskaffande, S. T. behörigen till handa, ber jag högeligen icke mig behaga imputeras, utan min långliga ohälsa, den hela wahren beständiga swära wäderleken och de för en redelig patriot allra odrägeligaste nouvellor, mig under wägen olycksaligen mötte samt så alldeles mortifierade, att jag nu först genom Guds nådiga bistånd hunnit hijt hemkomma.

S. T., som sielf är en ledamot af den Högl. Commissionen, hwilken är förordnad öfwer de af ryktet allra mest för criminelle utropade ibland alla swänkska(r), lærer förmodligen tillijka med alla öfriga respective herrar ledamöter, hälst och särdehles som jag har den ähtran att vara bekant ifrån långlig tid tillbaka, sig christeligen, patriotiskt och medlideligen föreställa, huru mig skulle vara till mods, som wijd krigets början uti bataillen för Narva måst tillsättia qvintessencen af min patriotiska blod medelst en swår blessure samt allt sedan med all oförwiltelig trogen zèle haft mig och allt, hvad iag någonsin förmått, ospardt till mitt kiära fäderneslands tjänst, att nu äfwen uti en mig afkommen se, mig böra åt samma fijende tillsläppa slagget deraf, i fall han fuller befinnes till en så grof och desnaturé crime

hade plats i sekreta utskottets kommission, gifvit ett gripande uttryck af sina känslor vid första underrättelsen om händelsen.

skyldig, som Fama honom, mig till obeskrifwelig mortification, décrierat före, i stället iag gjort mig om honom helt andra, ia, heder- och hugneliga ställningar, som dess för patriotiskt och redeligt swänskt bekanta namn fordrat och dess embetes skickelighet gifvit god apparence till, sedan omtahlas med så många och differente omständigheter, att ingen wisshet derom kan inhentas. Wore han oskyldig till trahison eller något, som deraf stincker, wore det wisserligen den allra önskeligste medicin för mig och den största glädje för mitt fattiga hus, men skulle wi alla olyckeligen endurera den sanglante désastre, at han med åsidosättiande af eed, plickt och samwete varit sitt kiära fädernesland otrogen, det ingen, som har en ährlig blodsdroppe, är capable till, måste iag tillstå fasan och wederstygghelsen för en så detestable last wida öfwerskiuta den naturliga och af blodsbandet härrörande ömheten för en dylik hela nationens och besynnerligen sin oskyldiga families skamfläck och ättekera: på hwilcken olyckeliga händelse (det Gud dock nåd- och mildeligen värdes förbiuda!) iag alltzingen widare dehl i honom will eller bör äga, äller då sådant i sanning skulle förspöras, mun- eller skrifteligen anhålla om en gunst-rättvis separation af mina redeliga förfäders och mitt ährliga namn ifrån en sig till dess wijdare bärande sielf lijka owärdig giord person, som han då högbeklageligen derifrån bewist sig hafwa degenererat i högsta grad, mig till en oöfwerwinnelig sorg och grämelse, hwilcken ofehlbarligen snart torde trycka mina grå hår i stofftet, besynnerligen i fall det oskyldiga namnet ej fullleligen skulle åtniuta all juste skillsmessa ifrån dess indigne person, brott och straff. Ehuru wähl iag icke haft den ähtran at vara S. T. tillförende bekant samt nu, medelst förbem:te min stora désastre, mot min willia och wällande beklagligen blifwit kiänd för mycket slätt och långsam commissionaire igenom de medtagna caffèebönors altför långa uteblifwande, huru högt de mig ock varit recom-menderade till skyndsam afgift, förser iag mig dock skyldigst till S. T:s christeliga medlidande, dygd och genereusiteté, om lijka benägen excuses åtniutande för desse sensible raders wijdlyftighet samt deras gunstbenägna förtydande tempore et loco, som förmedelst det medtagna förseglade pacquetet. För öfrigt har mig den ähtran at vara med tillgifwen högaktning framgifwet.

d. 23 maji 1741.

Hörsamste tienare

Axel Eric Gyllenstierna.

I augusti månad, vid samma tid som sonens dom föll och de derpå följande förhandlingarne angående denna egde rum, emottog fadren en befallning (1741 11/8) att utan dröjsmål afresa till sitt län i Finland. Han anhöll i bevekande ordalag om tillstånd att få dröja, anropande regeringen om transport till något annat län. Hans hälsa vore svag, säger han, gikt och podager hade angripit honom, han tålte ej köld, och läkare eller helsomedel funnes ej i Helsingfors. — Men dock skulle han redan hafva rest, derest hans tillstånd tillåtit det. Detta skildrar han i sitt bref sålunda:

Dessa Anteckningar innehålla ett komplement till detta bref, då de berätta, att han på dödsbädden gaf sin sista välsignelse åt *alla* sina barn *).

* * *

Släkten Gyllenstierna har bland sina medlemmar räknat mer än en utmärkt qvinna: Christina Gyllenstierna tog plats i Sveriges historia. Men inom släktens egen häfd intager *Margarethe Sophie Ebbesdatter Gyldenstjerne* det främsta rummet. Hon, som bar detta namn, var sista ättlingen af den danska stammen, från hvilken en gång den svenska grenen hade utgått. Erik Eriksen af Aagaardssläkten från Jylland med den sjuuddiga stjernans vapenmärke hade stiftat denna gren genom sitt gifte med Christina, den svenske adelskonungens, Carl Knutssons, dotter. Vid det 18:de århundradets ingång lefde den ännu i de fyra innan dess slut utslöcknade grefliga linjerna till Björkesund och Heljö, till Ericsberg, till Fogelvik och till Steninge, samt i den friherrliga till Lundholm; men i Danmark var den sjuuddiga stjernans släkt då redan i slöcknande. Den skånska, 1664 på svenska riddarhuset införda linjen till Svaneholm utdog 1705, och med öfverstelöjtnanten Lauritz Ulfeld Gyldenstjerne bortgick 1724 den siste af Gyldenstjernernes mansstam i Danmark. En qvinna var då den enda kvarlevande, och denna var Margarethe Sophie, den siste ättlingens syster, egarinna till det gamla släktgodset Bjersgård i Skåne och gift med den svenske öfversten Nils Hästesko. Det är om henne, som på dessa Anteckningars första blad förtäljes, att hon, när Axel Eric Gyllenstierna befann sig på norska fälttåget 1718 och hans hustru derunder dog på det skånska bostället, dit familjen flyttat ned från Frösåker, kom och hemtade de sju moderlösa barnen till sig på Bjersgård och der hos sig öppnade ett

”Mitt af hvariehanda ännu, tyvärr, öfvervunna passioner jemte den allra odrägligaste désastre en ärlig svänsk man någonsin tijna kan (hvilcken mig olycksalig dock förliden våhras helt oförtänckt öfvergått samt så bitterligen och stedse mortifierar, att jag hijsnar ätänka) ganska slätte och försvagade tillstånd”.

Han erhöll emellertid aldrig något annat län, tog afsked 1746 för tilltagande sjuklighet och dog på Bjersgård 1751.

*) Anteckningarne, 44.

nytt hem för dem. Ej långt derefter gjorde hon Bjersgård genom sin fideikommissstiftelse till ett varaktigt hem för de svenska Gyllenstiernorna till Lundholm, sina aflägsna fränder. Med rätta kallar antecknaren hvad här skedde "en christelig och ädelmodig gerning". Det var tillika en i slägtornas historia sällsynt och en sällsynt storslagen. Efter 300 års skilsmessa, hvarunder de olika grenarne följt hvar och en sitt folk och mötts i deras strider, träffades de åter, och den bortdöende danska grenen skänkte då åt den kvarlevande svenska sitt hem och sin välsignelse.

Margarethe Sophie Gyldenstjerne, öfverstinnan Hästesko, som intager denna centrala ställning i sin slägts historia, var sjelf en af ödet hårdt pröfvad qvinna, hvars kraft ej af pröfningen brutits. Hon hade sett tre blomstrande söner hastigt efter hvarandra bortgå — den ene stupade vid Rygens försvar 1715, de två dogo några dagar efter hvarandra i december 1717, den yngste, Ebbe, student i Lund, på sjelfva julaftonen detta år. När hon året derefter — friherrinnan Catharina Gyllenstierna född de Charlière dog på Löfvesta 1718 d. 24 november — hemtade de sju moderlösa barnen till sig, var det två af dem, som framför de andra blefvo hennes fosterbarn: den äldste af sönerna, Johan, då nioårig, hvilken hon uttryckligen bestämde till 2:dre fideikommissarie till Bjersgård och den yngsta af döttrarne, den då tvååriga Maria, sedermera riksrådinnan Reuterholm, hvilken stannade hos fostermodren intill dennas död, som inträffade 1740 i hennes 82:dra år. Öfverste *Nils Hästesko* (af släkten n:o 257, som med honom ut-slocknade; öfverste vid Kronobergs regemente) hade dött redan 1724. Han var nära vän och krigskamrat med Axel Eric Gyllenstierna. I slaget vid Helsingborg hade de delat lika öde: begge hade de der hållit på att förblöda på slagfältet. De hade vid Helsingborg haft ännu en kamrat i lif och död: det var majoren vid skånska tremänningarne *Holger Morman*, fadren till Marie Sophie Morman. Han liksom de, hade blödt på detta ärans fält ur, såsom det troddes, dödliga sår. Det är på detta vapenkamratskap, som hänsyftas, när Axel Eric Gyllenstierna, den gamle karolinen, gläder sig åt och välsignar deras barns förening*). Vapenkamratskapet med Nils Hästesko hade väl också haft sin betydelse, när Margarethe Sophie Gyldenstjerne fattade beslutet

*) Anteckningarne, 34.

att skänka åt de svenska Gyllenstiernorna det gods, "som hennes förfäder barn efter barn possederat", ty det var efter öfverenskommelse med Hästesko som det skedde*).

* * *

De i "*Gedsholmskonklaven*" deltagande "trenne religieusea fruntimmer"**), hvilka omtalas i sammanhang med det frieri man gjorde till författaren på en af herregårdarne i grannskapet, äro mademoisellerne *Margareta*, *Sara* och *Beata Berg* på Möllarp. De voro döttrar till major Staffan Berg och Beata von Linde samt systrar till öfverste Adrian Berg von Linde, den förste af sin ätt, hvilken på grund af morbrodrens, den siste v. Lindes testamente kom i besittning af godsen Axelvold och Möllarp. Genom morbrodrens testamente innehade systrarne — egentligen fyra, ej tre, till antalet — boningshuset på Möllarp jemte hvad de i öfrigt behöfde, "så länge de förblefvo ogifta". Och detta förblefvo de; redan i Axelvolds arfskifte 1745 betecknas de såsom "alla till mogen ålder komne". De tillhörde alla den pietistisk-herrnhutiska "andakts societeten" på herregårdarne och voro säkert förträffliga, fromma qvinnor, vida bättre än många af de presterliga pietistiska biktfäder, som utöfvade inflytande inom denna societet. När en sådan sektledare som Petrus Murbeck gör anspråk på allenaväld öfver sina trogna och med en småpåfves tilltagsenhet spelar rolen af en sannskyldig hustyrann, uppreser sig deras sunda, qvinnliga känsla instinktligt emot honom och afgår med segern. Sektväsendets småeländen, dess trångsinthet, sqvaller och förtal stå emellertid fotograferade för efterverlden i dessa skildringar.

Hvad Anteckningarne berätta om en svärmodig fröken på en herregård i grannskapet af Möllarp, om dennas stjuvmor och den uppmaning till frieri, som utgick från presten i socknen, allt detta rörer fröken Sara Beata v. Schwerin och hennes stjuvmor grefvinnan Regina Cronhjelm v. Schwerin på Knutstorp samt presten i Kågeröd Peter Reinhold Klerck, stamfadren för släkten af Klercker. Faran att begagna religion såsom medicin för svär-

*) Anteckningarne, 7.

**) Anteckningarne, 18—19, 21—24.

mod visade sig här, ty fröken Sara v. Schwerins svärmod slöt med fullständig sinnessjukdom, sedan hon först hunnit förälska sig i den unge högadlige predikanten *).

Den väninna till majorskan Morman, som bär titel landshöfdingska, kan knappt vara någon annan än landshöfdingskan Eva Hallenborg, född Palmcreutz, på Rydsgård.

*) Jfr Barfod, Skånska Adeln, 351.

Enär jag eftertänker de många under min lefnads tid förefallna besynnerliga omständigheter samt därjemte de oräkneliga välgörningar, hvarmedelst den alsmäktige Guden af faderlig ömhet nådeligen har täckts frälsa mig ifrån alla olycksfall allt ifrån min späda barndom och till närvarande tid, då jag nalkas grafven, så dristar jag med David säga: *"Herre, på dig är jag kastad utur moderlifvet; du äst min Gud allt ifrån min moders lif."*

I betraktande häraf och då jag för ganska få af mina vänner vid tillfälle berättat några besynnerliga händelser rörande Guds ömhet för människan, så har sådant gifvit dem anledning att anmoda mig att skrifteligen anteckna allt, hvad jag under mitt lefnadslopp af den Högstes nåd fått erfaras. Jag har därföre funnit min skyldighet vara, att samma mina vänners åstundan efterkomma, och det så mycket mera, som Skriften säger: *"Konungars och Förstars råd skall man förtiga, men Guds värk skall man härliga prisa och uppenbara."*

Jag vill således för mera sammanhang korteligen nämna allt, hvad i detta ämnet förelupit allt ifrån min barndom, och huru skulle icke framdeles mina förmultnade ben grönskas i min graf, om en eller flera på denna vägen trötte och försagde vandringsmän måtte af följande lefnadsbeskrifning tröstas och uppmuntras att, oaktadt alla fienders anfall, i dagligt umgänge med Frälsaren Jesu Christo, under korset frimodigt kämpa för den kronan, som förhålles ofvan efter samt fortsätta deras vandring till det rätta fäderneslandet, Sions berg och det nya Jerusalem, derest de igenkänna den hvita skaran, som kommit utur stor bedröfvelse och tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lamsens blod. De få då med klarare ögon åskåda sin Gud och Frälsare, som i tiden varit deras enda skatt. De skola ej mera hungra eller törsta: *"ty Lambet skall föda dem och leda dem till lefvande vattukällor, och Gud skall aftorka alla tårar af deras ögon."*

Denna stora lycksalighet tillönskar jag af innersta hjerta alla mina värda läsare och medbröder.

* * *

Jag är född år 1710 i Maj månad på sätesgården Frösåker, i Westmanland belägen. Min fader var Landshöfdingen öfver Nyland och Tavastland, Friherre Axel Eric Gyllenstierna, min moder var Fru Catharina Elisabeth Charlier och min styfmoder var Friherrinnan Barbro Flemming. Sedan min far år 1718 som Öfverste Lieutenant vid Södra Skånska Regementet bortrest till Norska campagnen, dödde min sal. mor på bostället Löfvestad, och Fru Öfverstinnan Hästesko tog oss alla som moderlösa barn till sig på dess sätesgård Bjersgård, hvilken christeliga och ädelmodiga gärning högbemälda fru till största beröm och heder antecknas.

År 1719 uppreste jag och min bror med vår informator till Frösåker, och min fader sparde intet något, som tjente till vår uppfostran, men besynnerligen ålades informatorn att genom tal och förmaningar under barnaåren inplanta rätta religionsprinciper, hvilka jag som oftast efter min förmåga eftertänkte, då jag läste i Bibeln. Nu ehuru jag från spädate år, så långt jag kan minnas tillbaka, känt Guds hemliga kallande röst, så betjente sig den helige Anda dock besynnerligen af Skriftens läsande att i mitt hjerta ytterligare väcka en innerlig kärlek och förtröstan till Gud, så att jag med barnslig vördnad och förtrolighet ofta kunde hänfalla om hans nåd; fick ock städse känbar försäkran derom.

Jag erinrar mig ännu med glädje, huru jag understundom och midt under mina barnsliga lekar kände en obeskriflig längtan efter Gud och att finna nåd för hans ögon. Jag utsökte mig derföre ett fördoldt ställe midt uti en närbelägen, med gran tätt beväxt skogsbacke, där ingen menniska mig se eller finna kunde, och gjorde där som oftast min bön med tårar. Jag förestälde mig Gud som min skapare och fader allestädes närvarande, hvilken sändt sin enda Son i verlden att frälsa mig och alla menni-

skor; derföre åstundade jag hjerteligen, att han sig för mig ville uppenbara och försäkra mig om sin nåd, såsom han fordom gjorde med Abraham i lunden Mamre, hvilken munteligen fick tala med honom, ändock han som jag var stoft och aska.

En gång därefter, då jag var trött och lagt mig på marken med ögonen till den blå himmelen, kom mig i tankarna en åhåga att veta, hvarest mina afsomnade förfäders själar voro. Derpå föll jag liksom i en sömn eller dvala. Mig tycktes, det jag blef upptagen i himmelen, där Gud syntes i sitt Majestät, dock som en menniska sitta på sin härliga thron i en hvit och klagrlän-sande sky. Jag kom allt intill thronen, och fick den nåden att kyssa hans fötter. Under en kännbar himmelsk lycksalighet bönföll jag att der ständigt få kvarblifva. Men Herren svarade mig: *"Ännu kan det icke ske, du måste åter tillbaka ner på jorden, men då du afsomnar med dina fäder, skall du få komma hit till mig."* "Ack min Gud," sade jag, "låt mig finna nåd för dina ögon och efter jag är ett okunnigt barn, som alls intet begriper af dina stora gärningar, icke heller, huru jag för dig rätteligen vandra skall, så låt mig intet dö, förr än jag får veta sanningen och huru dina dråpeliga värk hänga tillhoppa, på det jag må förstå, hvad Dig behageligt är."

Denna härliga och tydeliga syn eller dröm gjorde i lång tid ett så djupt intryck i min själ, att hela världens härlighet syntes för min ögon som ett sandkorn emot Gud och de himmelska, sälla boningar. Jag föresatte mig derföre att endast vörda och älska Gud och låta allt annat fara; men som mitt samvete ofta förebrådde mig min syndiga natur och mitt hastiga onda sinne, så kom jag stundom i stor ängslan, då jag åter med tårar innerligen bad min Frälsare om förlåtelse och kände äfven i mitt hjerta, att jag den erhöll.

Häraf kan nog synas, med hvad otröttelig omsorg den helige Anda söker draga alla människor till Frälsaren Christo, alt ifrån deras späda barndom. Tvärt om ses jämväl, huru oförnuftig nuvarande uppfostran är, då föräldrar litet eller intet bry sig om att först i barndomen inplanta någon känsla och kärlek till Gud i barnens hjertan, innan naturens förderf med årens tilltagande i alla slags dårskaper och laster sig så kraftigt yppar och rotfäster, att Guds nåd icke mera hos dem kan få något rum. Detta gör, att så många människor nu synas lefva, som väl uppfödda, för-

nuftiga och högtberömda personer i hela deras lifstid, hvaraf likväl en stor del beklagligen sedermera komma som bedragne därar in i evigheten, emedan Guds kännedom och förståndsens rätta ljus icke fått hos dem uppgå.

År 1722 kom jag och min bror med vår informator till Upsala och var där terminvis i några år, reste äfven stundom från Upsala till Kammarherren Teets gård i Roslagen, emedan hans son studerade ihop med oss under en informator.

Därstädes rönt jag åter ett särdeles Guds beskydd, då jag en dag hade laddat och sjelf påtändt ett gammalt trepundigt stycke samt befalt en dräng att åter ladda stycket, som han sett mig göra. Denne laddade mig oveterligen med tvådubbelt skott, på det järnbasaren skulle gifva starkare dunderknall, och då jag sedan tog luntan i handen, så kom mig hastigt i tanken, att jag skulle luta mig djupt neder till jorden, då jag tänkte på, hvilket jag förr aldrig gjort. Hvad hände: stycket sprang sönder i många bitar, hvaraf somliga flögo öfver hundra alnar bort på fältet; men en skärfva slog genom min hattskifva och snuddade tätt öfver hjässan, så att om hufvudet varit ett tum högre i vädret, så hade hjärnan blifvit sönderskjuten och mitt lif förloradt. För detta så ögonskenliga Guds beskydd tackade jag honom af innersta hjerta, förundrande mig öfver hans stora kärlek och omsorg för menniskan, som dock af naturen är så syndig och ovärdig hans nåd.

År 1726, sedan vi med allo qvitterat akademien och hemkommit till Frösåker, besökte oss som oftast åtskillige unge herrar af granskapet för att roa sig. En gång, då de och mycket främmande i några dagar där varit, blef jag ledsen vid slik bullersam lefnad, och straxt efter alla främmande voro bortreste, gick jag ensam vid solens nedergång bort i en skogstrakt för att i stillhet få tänka på Gud och göra min bön. Nu hände det sig, då jag kom på ett visst rum eller skogsplan, så kändes en stor förändring. Jag tyckte mig vara kommen i ett helt okänt paradisiskt land, hvarest en sådan djup tystnad och stillhet förspordes, som jag aldrig förmår beskrifva. Jag häpnade både af vördnad

och förundran, och mitt hjerta smakade evighetens lycksalighet, ty den allsmåktige Guden, tycktes mig, uppfylde lika som luften i hela denna trakten. Ja, hvart jag vände mina ögon var det, lika som Gud öfver alt där tagit sin boning. Jag såg hvarken änglar, andar eller någon slags bild, men kände endast i min ande den allsmåktiges majestäteliga närvaro, som fordrade en så djup, vördnadsfull tystnad af alla kreatur.

Denna extas varade, till dess det alldeles mörknade, då jag åter begaf mig på hemvägen med osägelig glädje öfver denna ovanliga nådesbevisning, tänkandes lika som Jacob: *visserligen var Herren i detta rummet, och jag visste det icke* (1 Moseb. 28 cap.). I lång tid därefter erinrade jag mig denna stora händelsen, men visste ej annat namn, som passade till denna paradisiska sällheten, än det "tysta landet" eller den "stilla evigheten," hvars åtankaständigt uppväckte hjertats hunger och törst efter Gud.

År 1730 kom jag till Stockholm, där jag som volontaire vid Staten, lärde geometrien och fortification. Stockholm är ett farligt ställe, särdeles för ungdom. Där förkolnade mycket den levande känslan af det goda jag förr haft, och ungdomspassionerne, särdeles den mest medfödde, tilltogo märkeligen; dock bevarade mig den Högste för deras grofva utbrott, och samvetet straffade mig alltid för sjelfva tankarna. Under den tiden blef jag bekant med åtskillige gudfruktige personer, som uppriktigt åstundade efter Guds rike. Deras umgänge uppväckte åter hos mig min förra själahunger; isynnerhet hade jag stor uppmuntran af Pastor Tollstadii predikningar. Samma man syntes mig vara den yppersta prest både i lefverne och lära, som fanns i hela Stockholms stad, fast alla de, som voro af hans församling, kallades gemenligen pietister, men af somlige kättare. Stadspresterne, större delen, voro förbittrade på dem, för det de gjorde uppväckelse ibland folket, och yrkade på ett heligt lefverne med allt nit och allvar.

Allt, hvad jag om dessa så kallade pietister med sanning säga kan, är, att de hade stor nit om Gud, men ofta icke visliga; ty de fordrade mästadels goda heliga gärningar på ett förskräckande, lagiskt sätt, men hänviste icke folket med en lika kraftig evangelisk anda till den kärleksrika och korsfäste Herran, som endast var grundsten i Zion och allena hade makt att omskapa hjertat

genom trona, hvarefter sedan ett heligt lefverne nödvändigt följer, hvilket blotta lagen aldrig kan åstadkomma. Detta misstag gjorde, att en del uppväckte kommo i samvetsqual, dem de sedan intet förmådde hjälpa, efter de så djupt inskärpte lagen, som utom dess är inskrifven i människans hjerta, så att Christi evangelium ej fann inrymme. Med ett ord: Moses hade obilligt intagit Christi thron. Dock befans ibland dessa få äfven många, som funnit sin herde och hade samvetsfrid samt hvila i hans blodiga sår.

Från år 1730 till 1734, arbetade jag vid Fortificationscontoi-ret, och undflydde ett vidlyftigt umgänge, fast jag stundom gjorde min uppvaktning hos några Herrar Riksens Råd, besynnerligen oftast hos H. Excellence Grefve Arvid Horn, efter han i anseende till sin grefvinna ansåg mig som en släktinge. Emedlertid umgicks jag med förenämnde religieusa vänner och sökte oupphörli-gen att i mitt hjerta blifva viss om min salighet. Men mina många brister samt omskiften af ljus och mörker försatte mig mer i tvifvelsmål, ty oaktadt jag ofta i hjertat kände min första barns-liga kärlek och förtröstan, så kom åter Moses och gaf mig ett dunderslag för pannan, och ju mer sådant skedde, desto mer öka-des den invärtes magiska hungren efter Gud

Nu, som jag efter så mångårigt arbetande ej funnit frid och ro i min själ, kunde jag ej längre uthärda och trodde mig ej heller från min ängslan kunna förlösas, med mindre Herren sjelf synligen täcktes sig för mina ögon uppenbara, att jag fick den nåden att munteligen med honom tala. Till en slik obehörig tanka tvingade mig den invärtes omätteliga hungren; samma tanka stärktes vidare af åtskillige bibliske språk, där Herren lofvat sig uppenbara för dem, som honom af hjertat söka, hvilket ock ofta i Gamla Testamentet skett med patriarker och propheterne. Jag fann äfven af gamla eremiters lefnadsbeskrifningar, det många af dem, i ödemarken boende, blifvit benådade med glädjefulla him-melska uppenbarelsor, som dem tröstat. Jag uppsökte därför år 1732 ett godt logemente hos fromt, gudfruktigt folk långt upp på Regeringsgatan att derstädes vara i mera ro och fri för besök. Mitt göromål på Fortificationscontoi-ret fortsattes väl dageligen, men hjertat fann ingenstädes sin hvila.

Med ett ord, här börjades efterhanden för mig en pinsam högskola. Jag borde än djupare känna andans fattigdom och stamfadren Adams bottenlösa fall samt dess barns olycksalighet.

Den vanliga hungren efter Gud öktes mer och mer, så att dess eld liksom förtärde mærg och ben. I denna nöd sökte jag i själens innersta grund, om jag där kunde finna honom, men jag fann derstädes endast mörker, helvetets natur och styggelse. Alt hvad jag läste i den heliga Skrift af de nådefulla löften, kunde als intet häfta; mina trägna böner voro som ett obetydligt väder, det Gud ej frågade efter. Mig syntes, som Gud var långt ifrån mig och lämnat mig allena hjelpelös i detta qual och elände.

En dag kände jag en stark, magisk dragande kraft, likt ett då af ett mäktigt väder, som i ett ögnablick hänryckte och förde mig in i den mörka evigheten. Denna extas som var en förskräcklig syn, öppnade till fullo själens andeliga ögon och sinnen. Jag såg och kände då tydeligen det eviga mörkret, som både var i min egen själ och utom mig i hela den svarta afgrunden, och denna synliga naturen syntes äfven för mina utvärtens ögon, dock såsom genom ett flor, dunkel och otydlig, men skiftesvis mer och mindre. I ett sådant tillstånd tillbragte jag mer än ett och ett halft år, innan förlossningsdagen framlyste. *

År 1735 i December erhöll jag Kongl. Maj:ts fullmakt som conducteur och blef commenderad till fästningsarbetet i Landskrona. Samma arbete sysselsatte mig följande åren 1736—1739. Under alla dessa år var jag efter slutadt fästningsarbete om vintrarne alltid på Bjersgård hos Fru Öfverstinnan Hästesko, som långt förut (sedan dess tvenne söner år 1718 blifvit döde, och hon således var barnlös) öfverenskommit med sin man Öfverste Hästesko och sins emellan beslutit, att Bjersgårds gods skulle efter deras död blifva fideicommiss i Gyllenstiernska familjen, emedan öfverstinnans förfäder barn efter barn samma gods possederat och hon dessutom utlöst sina syskon, som alla redan blifvit döde, så att den danska Gyllenstiernska stammen nu alldeles var utgången. Till följe häraf blef min fader högst surprenerad, då han år 1725 på Frösåker undfick ett paquet med posten, hvaruti testamentet låg med begges deras namn och vittnens underskrift samt stäldt på min far att som fideicommissarius efter deras död tillträda Bjersgårds gods. Se häraf, huru den alsmäktiga Guden så nådigt och underbart sörjer för vår timmeliga lott utan vår

* Se vidare Appendix. Om hvad förf. kallar "magisk kraft," "magiskt ljus," ett och annat i noterna.

vetskap eller åstundan, och jag finner derföre för min del det gamla ordspråket vara grundadt, "att den sitter högt, som arf skiftar." *

År 1739 commenderades jag till Finland att i Helsingfors uppbygga ett krutmagasin; och som min far under några år varit landshöfding därstädes, så fick jag äfven ett rum i landshöfdingshuset. Under de förra åren, som bekant är, hade Riksens Ständer af vissa vältalande herrars föreställningar, blifvit förledde att afsätta de gamle förständige Herrar Riksens Råd och anförtro

* Men att återkomma till mitt ämne, så hade jag bibehållit någon del qvar af de magiska ögon. Jag roade mig ock på Bjersgård understundom med Paracelsi skrifter om fysiognomien och chiromantien, som synnerligen behagar unga fruntimmer, och talade ibland gärna med dem, äfven om den kraft, som en skarp imagination ägde, att ofta på lång distance röra en annans sinne antingen till vänskap eller hat etc., hvilket alt utviste den connection människors andar osynligtvis hafva med hvarandra genom imaginationskraften. Ett fruntimmer i granskpet, som jag för dess talent och stora förnuft mycket tyckte om, missbrukade denna min undervisning och hade en hemlig, listig afsikt att fånga mig, men den Högste bevarade mig, så att jag märkte hennes listighet och brydde mig derföre icke mer om henne. Detta satte henne i stor ängslan, emedan den magiske elden hon ärnade mig kom tillbaka på henne sjelf, fast hon då var många mil borta. En sommarafton i skymningen, då jag och flera andra suto i öfverstinnans kammare, hörde jag samma fruntimmer med stark röst ropa mitt namn. Fru öfverstinnan frågade, hvad det var, som hördes så underligt; de andre hade likaledes hört ett för dem otydeligt ljud. Då svarade jag: "Det var endast ett susande väder, som genom något otätt fönsterdrag formerat det ljudet." Dock gjorde det mig väckeligen rätt ondt, att samma person var i sådan plåga; men jag kunde utan min skada intet svara henne eller lindra elden utaf hennes imagination. — Under min sista varelse på Bjersgård år 1739 hade jag en natt en betydande dröm. Jag såg månen full och klarskinande sitta högst på himmelen; i detsamma blef den halfva delen, som vände ner åt jorden, helt svart och förmörkad, och hela månen åtskildes i två delar efter diametern. Den mörka delen sank sakta ner till jorden; men den öfversta, klarlysande delen steg småningom upp till firmamentet och gaf vid uppfarten långt större och klarare sken ifrån sig på jorden, än månen vid klaraste himmel eljest gör. Jag förstod strax jag vaknade drömmens betydning, och då jag om morgonen kom till öfverstinnan, kysste jag hennes hand och sade: "Jag har något nytt att berätta, nemligen att vår Drottning Ulrika Eleonora antingen i detta eller följande år säkert dör." "Huru vet min son det?" svarade öfverstinnan. Då förtäljde jag henne drömmen och uttydningen efter Salomos Predikan: *att stoftet måste åter till jord igen, och andan till Gud, den honom gifvit hafver.* Och det skedde väckeligen, att Drottningen efter tvenne år saligen afsomnade.

Rådsämbetet till andra unga herrar, långt mindre kunnige om Sveriges styrka och tillstånd, så att redan tänktes på ett fredsbrott med Ryssland medelst biträde af franska subsidier, hvarföre ock General Buddenbrock hade som general en chef högsta befälet öfver finska arméén att laga alt i beredskap tils vidare ordres. Vid Vermelands regemente, som då låg i Helsingfors voro åtskillige unga, vackra officerare, som vid lediga stunder gjorde mig besök i min kammare, och jag rogade dem med raisonnementer om naturens sympatiska värkningar och orsaker, huru man genom fysiognomien tämmeligen när kunde känna människor och deras fördolde passioner med mera. Alt detta behagade dem så, att de ansågo mig som en läromästare och hördt med aktsamhet på hvart ord, långt tystare än studenter höra på en professor; därför kommo de oftast till mig 4 à 6 tillika.*

En dag kommo åtskilliga af dessa herrar till mig och voro glade däröfver, att det hördes från Stockholm, det kriget med Ryssland förmodligen snart skulle beslutas. Jag svarade: "Det är ännu ovisst; men Herrarne skulle icke så fägna sig öfver kriget: ty om det väckeligen händer, blir det Sverige till olycka, af or-

* En eftermiddag kommo 4 à 5 af dessa herrar; de hade med sig en främmande nyss ankommen officer från Pommern. Och då discoursen om fysiognomien åter förekom, frågade jag dem, om de intet kunde se åtskilnaden på en människas ögon, då han är upptänd till vrede, eller då han med passion ser ett vackert fruntimmer, det han hjerteligen älskar. De svarade: "Ja, men vi vete intet, huru sådant tillgår." Jag svarade: "Det sker på följande sätt: i hjertat utgår tankarnes eld aldräförst, men tankarne äro fördolde, tills de i hjernan antaga en viss spirituel eldstråle, den de genom ögonen utkasta antingen till vrede eller kärlek; samma stråle ingår i ögnablicket i den andras hjerta, som då känner af hvad grund, ond eller god, dessa ögnestrålar utbrista, och det med mångfaldigt olika sken för den, som det förstär. Till exempel, jag har aldrig förr hvarken sett den främmande herren eller hört hans namn nämnas; men jag gaf noga akt på hans ögon, under det jag talte, och såg, det han i Pommern varit dödeligt kär i ett fruntimmer, som ock hållit af honom, samt att det varit på point, att han visst skulle fått henne, men olyckligtvis hade han sjelf genom oförsiktighet varit vållande, att det blef om intet, hvilket han tydeligen gaf tillkännå genom en annan färg af ögnastrålen, det han af hjertat reprocherade sig sjelf, för det han således förspilt sin lycka. Nu kan min Herre," sade jag, "sjelf bäst veta, om jag sagt sant eller felat." Denne herren blef helt röd i ansiktet, steg upp af sin stol med största förundran och bekände för hela sällskapet, att alt just så tillgått med hans kärlekshandel, som jag sagt. De andre herrarne roade sig deröfver, att hans mystère så hastigt blef uppenbarad.

sak, att Ryssarne äro vane i ständigt krig och vårt folk nu ovane. Ryssarne öfversvämma Finland, och när så olyckligt går, blifva generalerne ett offer för Ständernas obetänksamhet, efter de icke kunnat skaffa dem allt, hvad de efter vanskeliga uträkningar gjort sig hopp om." Sedan de andre voro borta, och unga Fänrik Buddenbrock ensam kvar hos mig, sade jag: "Min bror, jag vill säga dig något, hvarom du aldrig skall öppna din mun: om krig beslutas, så blir det visst olyckligt för riket, och det gör mig ondt samt anar mig, att både din far och Grefve Leijonhufvud (Lewenhaupt), som då fört directorium, till slut blifva blodiga offer för nationens raseri; jag önskar du aldrig får se slik olycka."

År 1740 reste min far från Helsingfors till Stockholm att gifva underrättelse om tillståndet i hans län, som icke var behageligt för då regerande parti, hvilket gjorde all sin flit att störta alla dem, som afrådade kriget och voro vänner af de afsatte Herrar Riksråden, hvaraf besynnerligen vårt hus haft den största känning.

Men för att komma närmare till mitt ämne: hvad den rätta religionen och christendomen angår, så fann jag den på de mästa orter ligga i träde. Dock hade jag den glädjen att tala med några få, som åstundade efter Guds rike. Isynnerhet fann jag ett ställe ej långt från Helsingfors, där en Ryttmästare Armfelt bodde, hvars fru var en Cedersparre. Med dessa hedervärda vänner hade jag ofta fägnessamma samtal om Guds kärlek och ömhet för oss arma och syndiga människor. Den äldsta fröken af deras döttrar var ganska förståndig och religieuse. För henne allena sade jag något om, hvad jag erfarit, dock ej mer än henne ganeligt kunde vara, och bad henne för all ting att aldrig ingå i djupsinte religions qvestioner, utan fästa sitt hjerta endast vid sin återlösare Christo, dageligen tala med honom i hjertat, i sina böner och tankar, så skulle han väl sjelf utföra sitt värk och låta henne finna nåd. "Denna enfaldiga vägen," sade jag, "är den säkraste för alla nödställte andelige fattige, ty *himmelriket hörer dem till, och Guds Sons blod renar dem af alla synder,*" med mera. Fröken blef af detta mitt tal så uppmuntrad, att glädjen lyste ur hennes ögon.

År 1741 i Januari månad fick jag ordres af General Cronstedt, att så fort krutmagasinet var färdigt, skulle jag afresa till Stockholm och sedan förfoga mig till fästningsarbetets bedrivande i Landskrona; men som magasinet ej var fullbordadt, kom jag ej att resa från Finland förrän i November. Ännu visste ingen i Stockholm, om krig med Ryssland skulle beslutas eller icke, men jag fick det först veta genom en dröm.

Mig syntes, att en gammal man kom till mig, som sade: "Det blifver krig med Ryssland, de svenske förlora, och arméen går med skam tillbaka, men du kommer ej att bevista fälttåget." Sedan såg jag i drömmen ett präktigt skepp med en stor herre om bord komma till Stockholms skeppsbro. Skeppet hade till zirat på framstammen ryska vapnet, en fläckter örn. Men som den gamla mannen ej mera mig syntes, som härom kunnat befrågas, så kunde jag, då jag vaknade, icke egentligen förstå, hvad skeppet skulle betyda, som hade en stor herre om bord, om icke en thronföljare till svenska kronan. I anledning af denna betydliga dröm sade jag till några af mina vänner: "Ni kunna vara vissa därom, att krig blir declareradt emot Ryssland, att de svenske dervid förlora och att arméen nödgas gå tillbaka med skam, och Sverige torde kanske få en thronföljare, förmodligen af holsteinska huset genom Rysslands bemedling." Häröfver blefvo mina vänner alldeles förundrade; men sedan krigsdeclaration derefter om sommaren ankom till Helsingfors, tviflade de als intet, det ju allsammans skulle ske, som jag sagt.

Några dagar efter, sedan krigsdeclaration var ankommen, och General Buddenbrock detacherat General Wrangel till Martilla samt sjelf bortrest från Helsingfors till högkvarteret Qvarnby, hade jag äfven en märkelig dröm. Mig syntes General Buddenbrock helt tröstlös med tårar i ögonen och handen under kinden stödja sig vid ett bord; han hade en svart sammetsklänning på sig med en röd halskrage. Jag logerade då i Helsingfors hos en afskedad gammal capitaine vid namn Mether; om morgonen sade jag honom min dröm. Min värd frågade mig, hvad uttydning jag gjorde på drömmen. Jag svarade: "Antingen har general Buddenbrock redan gjort eller begår han snart härefter ett felsteg, som framdeles kostar hans hufvud." Några veckor derefter kom tidningen om det olyckliga slaget vid Villmanstrand. Jag hade besynnerlig medömkan öfver General Buddenbrocks öde, ehuru jag

i politiska saker hade med honom olika principer. Ja, jag hade föresatt mig att med förvänd stil som anonym skriva honom till och råda honom qvittera svenska arméen och aldrig komma till Stockholm; men som partiandan ofta förföljde välmenande och och hade spioner på alla kanter, så torde slik varning kunnat ådraga mig svåra påföljder, hvarföre ock denna afstannade. Emedlertid, så länge jag sedan var kvar i Finland, så hade jag ingen ro om nätterna, utan då jag började sofva, väcktes jag af imagination, som viste mig tydeligen General Buddenbrock stående vid min säng som en tröstlös fånge, den der var dömd att halshuggas.

En natt i November månad detta år 1741, då det var nedan och så mörkt, att ingen kunde se hand för ögon, hände mig en underlig sak. Jag concentrerade alla mina tankekrafter att nogare utforska, huru med kriget skulle gå, fast jag af gubbens tal nog visste dess summariska innehåll. I detsamma blef det så ljust i min lilla kammare, att jag tydeligen såg hvar spricka i taket och sandkornen på golvet. Strax därpå såg jag liksom för mina ögon hela svenska arméen från ett fält till ett annat draga sig tillbaka och ryska trupper efterfölja. De svenska gjorde stundom min att vilja slåss, men det kom aldrig dertill, utan arméen gick alltid baklänges. Detta ljuset varade ungefär en fjerdedels timma, så försvann det, och min kammare blef så mörk som förut. Ifall Rikens Ständer så hade in plenis concentrerat deras tankekrafter till ett sådant ljus, så hade förmodligen ett så mörkt nedan icke infallit i deras öfverläggningar och beslut. Af denna besynnerliga händelse kan man finna själens förmögenhet att upphöja dess magiska ljus, som vidare attraherar det fördolda astraliska ljuset, att det äfven kan synas för människans utvärtes ögon.

Sedan krutmagasinet i Helsingfors var färdigt, och jag derföre gjort behörig redo för min chef, afreste jag till Åbo, och vidare postvägen till Ekerön. Där förmådde jag skepparen att fastbinda flata stenar vid masten på den nya båten, som då första gången skulle segla öfver hafvet till Grisslehamn. Ett starkt nordanväder förorsakade höga och fräsande böljor, och då vi kommo längre ut i sjön, ökades blåsten och hvita strimor ifrån solen syntes öfver hela horisonten. Jag förstod väl, hvad det bådade, och frågade skepparen, om storseglet behöfde mer eller mindre refvas, eller efter vi nu vore så högt uppe, om man icke kunde vid svallvågorne fälla litet af och skynda farten. Emedlertid bad jag min

Herre innerligen att hjälpa oss snart i land, innan den förestående orkan begynte. De mästa af båtsmännen voro sjösjuka, men jag, skepparen och en båtsman kände intet deraf. — Här viste sig äfven Guds besynnerliga nåd och ömhet för mig; ty efter vi nu voro så högt uppe och kunde fälla så mycket af, att vi mäst hade lös bog, så flög fartyget fortare än vågen; och vi hade knapt kommit i lugnet af den lilla viken och fått fästa båtshaken i Grisslehamnsbryggan, förrän en sådan orcan kom, att öfversta delen af böljorna blåste tvärt af och det syntes som ett yrväder, och slagregn öfver hela hafvet. Jag och skeppsfolket prisade den als mäktige Guden, som så ögonskenligen och nådigt frälst oss ifrån en eljest oundviklig undergång.

År 1742 erhöll jag Kongl. Majestäts fullmakt att vara lieutenant på extraordinarie stat, men blef strax kommenderad till Landskrona att derstädes bedrifva fästningsarbetet under Herr Capitaine von Horn för åren 1742, 1743 och 1744 etc., emedan man då slutligen befruktade ryska fiendtligheter. Nu, som den venerabla Fru Öfverstinnan Hästesko år 1740 saligen aflidit, så var min far enligt testamentet som fideicommissarius ägare af Bjersgårds gods; och då han derifrån uppreste till Frösåker, befalte han mig uppseendet vid gården i hans frånvaro, hvarföre jag (sedan arbetet 1742 var slutadt) bad Herr Capitaine v. Horn öfver julhelgen resa med mig till Bjersgård, hvilket han ock gjorde. Denna capitaine var på sitt sätt religieux och sade till mig: "Där skall ligga en herregård tätt bredvid den vägen vi resa, som tillhör affidne Major Mormans änkefru; hon säges der hafva en huspräst, som predikar väl och gör stor uppväckelse ibland folket i hela trakten. Skola vi icke för ro skull resa in för att se, om den prästen predikar af nit utan att därjämte hafva någon värdslik afsikt?" Vi läto oss anmäla och blefvo af fru majorskan ganska höfligt emottagna. Hon var en mycket gudfruktig, nobel och respektabel fru. Vid bönestunderna morgon och afton var alt husfolket samt många främmande och afhörde prästens förklaring öfver några capitel af bibeln; och jag må bekänna, det han talade rätt som han borde, så att jag tyckte mycket om honom, och han berömde mig för majorskan, efter jag så enligt skriften talat med honom om christendomen. Vi voro där tvänne dagar med nöje och blefvo

ombudne att på återresan från Bjersgård intet resa dem förbi. Nu var detta den första gången jag varit på denna gården, fast jag de förra åren 1736, 1737, 1738 och 1739 under arbetstiden i Landskrona mäst 100 gånger rest Gedsholm tätt förbi, då jag färdades till eller från Bjersgård, och det hade aldrig fallit mig i tankan, att göra mig där bekant. Capitaine Horn tyckte väl om prästen, men som han disponerade alt med stor myndighet på gården, trodde han honom intet vara utan någon egen nytta. På återresan blefvo vi ock i följe af invitation därstädes tvenne dagar, då jag fick tillfälle att med fru majorskan förtroligt tala om den lycksalighet, som den menniskan ägde, hvilken af hjertat höll Gud för sin enda skatt. Jag slöt mitt tal med ett språk af S:t Joh. Epistel, 1 cap. 3 v. *"Hvad vi hafve sett, det förkunnom vi eder, på det I skolen hafva sällskap med oss, och vårt sällskap skall vara med Fadrenom och hans Son Jesu Christo."* Detta mitt tal gjorde ett sådant intryck i denna gudfruktiga frus hjerta, att tårarne tillrade neder af hennes ögon, och hon såg med missnöje vår afresa, bedjandes mig vid afskedstagandet göra henne den vänskapen att komma igen, så ofta jag hade tid; jag vore altid hjerteligen välkommen. En månad derefter reste jag åter till hennes gård Gedsholm och hörde derstädes med särdeles nöje bönestunderna och bibelläsningen af prästen förrättas med mycken andakt samt en huspredikan om söndagen, då många af hennes bönder, husfolk och främmande voro åhörare. Jag var där med största nöje, men som jag för arbetet i Landskrona ej hade tid längre kvarblifva, så afreste jag söndags afton därifrån till staden.

Här kommer jag att berätta min läsare en märkvärdig sak. Jag logerade hos en peruquemakare och hade en liten kammare tillbyggd vid en huslänga, som låg afsides på hans gårdsplats. Jag kom klockan 10 till staden, tände ljus, och lade mig i min kammare. Men då jag i hjertat betraktade den Guds nåd, som jag i själen kände under bibelläsningen, så blef jag plötsligen hänryckt i en mäktig extas. Jag hade den oförtjänta nåden att i andanom se min Gud och Frälsare i sin herdagestalt stå helt när bredvid mig för min ögon. Han såg vänligt på mig och sade mig trösteliga och kärleksfulla ord, dem jag ej utsäga kan. Min ande häpnade af vördnad och kärlek och sank neder till hans fötter, dem jag under känsla af det eviga lifvet kysste och omfamnade. Jag bad honom hjerteligen att bibehålla mig i sin nåd

och han såg på mig, lika som han ville säga: "*Ingen skall rycka dig ur min hand.*" Mine magiska ögon voro så skarpsynte, at, jag såg i mitt eget hjerta tillika en orm, som smög sig undan för denne store Herrens närvaro, och jag hörde, huru han hväste. I detsamma och under det jag ytterligare bad, hörde jag tydeligen en människas röst bedja för mig, att den alsmäktige Herren aldrig måtte tillåta fienden eller världen draga mitt hjerta ifrån honom, utan teckna mitt namn ibland deras antal, som följa Lambet, ehvart det går. Och härmed försvann denna stora synen för min ögon. Då jag utur denna extas någorlunda kommit till mig igen, så prisade jag min ömsinte herde för denna sin stora nådes uppenbarelse, och det af alla själens krafter, förundrades mig deröfver, att Gud så vänligt ville umgås med en syndig och ovärdig människa. Allt detta skedde ungefär klockan 11 om natten. Nu efter jag omöjeligen, som troligt är, kunde sofva, så lät jag ljuset brinna och förnöjde mig af den invärtes själafriden, som jag kände i mitt hjerta.*

Af denna ofvannämnda stora synen, hade jag sedan i många år vid tryckande omständigheter en besynnerligen stor tröst. Men åstundan att nu få veta, hvem den människan var, som jag hörde så hjerteligen bedja för mig, sysselsatte beständigt mina tankar. Jag trodde, det måtte vara någon ibland de många jag i predi-

* I detsamma hörde jag en hel hop tegelstenar kastas rundt omkring gården; och derjemte blef ett stort buller på loftet i den byggningen, som stötte in till min kammare. Der släpades med tunnor, kastades liksom ärter och böner kring loftet; och besynnerligen asades lika som torra oxhudar öfver hela trossningen och äfven kring väggarne utanföre. Jag hörde als ingen gå, men en torr hud blef slutligen släpad på hela sidan af min kammare, och rätt som den drog öfver min kammardörr, slog det ett starkt slag på dörren. Jag var dervid alldeles intet rädd, utan tänkte: "Kommer du hit in, så skall jag snart se, hvem du är, och köra dig på dörren med stolen, som står vid min säng." Men sedan hördes icke det minsta, utan allt blef helt tyst. Detta skedde ungefär emellan klockan 11 och 1. Jag kunde ej sofva, utan lät ljuset brinna, tills jag vid dagningen det släckte och fick en liten slummer i mina ögon. Om morgonen frågade jag min värdinna, som hade sin kammare in åt gården, om hon intet hört något buller. Hon sade nej. Jag sade: "Här måtte visst varit tjufvar i natt på den byggningsraden bredvid min kammare, som bortsläpat alla de torra hudar där varit"; och jag berättade henne allt, huru det tillgått. Hon svarade: "Nycklarne till loftet har jag i min kjortelsäck; inga torra hudar finnas där, utan endast litet spannemål; men sådant buller plär där ofta höras; och jag har aldrig saknat något af spanmälen."

kan vid Gedsholm såg, som hade en sådan andelig gåfva, och den ville jag ändteligen känna och med den komma i närmare samtal.

Netto 14 dagar derefter hade jag tillfälle att resa till Gedsholm. Jag kom om morgonen klockan $\frac{1}{2}$ 9, och blef af fru majorskan ganska väl emottagen. Klockan 9 ringdes till bönen, som hölls i salen; och som folket och andra af godset samlades, tänkte jag: "Du torde nu genom fysiognomien träffa den du söker." Sedan nu frun sjelf med dess döttrar och husfolk inkommit, började prästen med bibelläsningen. Jag begynte nu på de nedersta fästa ögonen och såg alt längre uppföre raden på den ena efter den andra, äfven på fröknarna, fru majorskan sjelf och sist på prästen; men mitt öga och tycke sade mig nej, och jag tänkte: "Den person jag letar efter måtte varit en främmande, som intet finnes här i huset." I det samma inkom den äldsta fröken, som förr ej hunnit blifva klädd; och då jag kastade ögonen på henne, hände mig lika som Samuel, då han sist af alla Isai söner fick se David, att jag lika som hörde en röst säga: "*Upp! den är det och ingen annan. Hon känner sin frälsare och har bönens anda.*" Jag blef nu af hjertat glad, att jag visst funnit den jag sökte efter.

Sedan bönen var gjord och alt folket tillika med prästen var borta samt frun sjelf var gången i sin kammare, gick jag till den äldsta fröken, hälsade, kysste hennes hand och ledde henne med detsamma till ett fönster och sade: "Min Fröken, jag tackar Er hjerteligen för den kraftiga bönen, som Fröken för 14 dagar sedan gjorde för mig klockan 11 om natten, då Ni bad, att Herren altid skulle bibehålla mig i sin nåd." Fröken häpnade och såg på mig, blef helt röd i ansiktet och sade: "Huru kan Herr Baron det veta?" Jag svarade: "Jag hörde hvart enda ord, fast jag var två mil borta." "Nå," sade hon med största förundran, "efter Ni vet det, så måste jag säga anledningen därtill. Här har ibland varit åtskilliga unga herrar hos min bror. Men jag har aldrig sett någon af edra år, som med sådan andakt hörde på Guds ord, när det lästes i Bibeln, och som talat så christeligt, som jag hört af Er." När de andra fröknarne sågo, att jag hade något enskildt att tala med henne, så gingo de alla ut, och jag fick då tid att säga henne hela den stora synen jag haft samt hvart enda ord hon i bönen talat. Hon afhörde alt med tårar i ögonen af glädje och förundran, och vi gjorde förbund oss emel-

lan, att ingen annan tanka eller afsikt skulle hos oss få inrymme än att samfäldt trakta efter den kostbara, fördolda perlan, som är Christus, hvars kännedom öfvergår alt förstånd, särdeles som vi nu funnit oss såsom andeliga lemmar förbundne med honom, som hufvudet är och sin kropps enda hälsa och lif, hvarföre vi ock städse skola bedja för hvarandra, om vi ock på hundra mil voro åtskilda. "Och härmed," sade jag, "öfverlemnar jag min Fröken i den enda själaherdens Jesu Christi kärleksrika famn; han allena känner sin får, och ingen förmår rycka dem utur hans hand."

Ingen kan föreställa sig den himmelska glädjen, som lyste utur frökens ögon vid åhörandet af mitt tal, icke heller huru högt värde jag satte på hennes menlösa vänskap. Jag var så öm om hennes frihet och välgång, liksom jag varit ansvarig för hela hennes hjerta, så att jag med största försiktighet alltid tog i akt att aldrig säga henne ett ord, som kunde draga hennes hjerta ifrån vårt ändamål eller härledas till närmare förbund, än det vi först oss emellan stadfäst. Jag bad henne slutligen, det hon för ingen menniska, icke heller för sin mor skulle berätta om den stora synen jag haft, emedan de intet förstå de menskeliga andarnes sympathi och förening. Jag hade tid att där rätt förnöjsamt tillbringa två dagar och att förtroligt tala i religionssaker med den hedervärda frun, som jag märkte hade en besynnerlig vänskap för mig. Jag besökte äfven förenämde prästman på sin kammarare. Han var gift och hade hela sitt lilla hushåll på gården, men hade inga barn med sin hustru, som var en beskedelig menniska; och begge betygade mig sin tillgifvenhet. Men efter jag hörde, att prästen för att lindra fru majorskans besvär, åtagit sig disposition öfver alt och gjorde dermed, som honom bäst syntes, ehuru han väl ofta rådfrågade henne, så tycktes mig, det han åtagit sig mera, än han i anseende till sin egentliga syssla kunde väl bestyra. Då jag med honom kom att tala om hushållningen och landtbruket, som var vidlöftigt på majorskans öfriga gods, som i Göinge härad och Malmö län lågo så kringspredde, sade jag liksom i förtrolighet: "Jag undrar, hvarföre icke fru majorskan, som någre hederlige herrar friat till, icke velat gifta sig för att slippa hushållsbekymret, som hon nu måste draga, fast hon däruti väl här i gården har någon hjälp af Herr Pastoren, så långt hans ämbetssyssla det kan tåla; men hennes öfriga kringspredda gods synas mycket dervid sakna." Pastoren blef litet tve-

hogse, huru han på denna enfaldiga fråga skulle svara, och sade helt kort: "Jag tror icke, att frun gifter sig." Detta svar och hans mine var fullkomligt nog för mig att veta hans tankar, som ville säga: "Om någon herre här blifver husbonde, så får jag ej rusta, som jag vill." Denna respectabla fru var helsyster med Öfverste Cedercrantz på Vegeholm, men de hade intet umgänge med hvarandra, ty prästen hade sagt henne, att deras värdsliga sällskap vore henne högst skadeligt. Om jag eljest skall yttra min tanka om denna prästmännens lärosätt, så var det rätt genomträngande att uppväcka folket; men jag tyckte, han hade gjort bättre att mera på evangeliskt sätt leda dem till Christum, så hade de sluppit med misströstan och tvifvelsmål under Mosis härraväld så fåfängt arbeta.

Sedan jag afrest till Landskrona, hade prästen i anledning af min ofvannämnda fråga funnit nödigt att göra mig litet misstänkt, hvad christendomen angick; ty han sade sig hafva märkt, det jag hade någon smak för mystiska skrifter, fast han fann mig eljest vara redelig och välmenande: det vore derföre säkrast för Fru Majorskan att intet visa mig så mycken vänskap och derigenom gifva mig tillfälle att oroa den enfaldiga trones lära. Jag visste allt detta förut genom en dröm, som framdeles skall berättas.

Icke långt från Gedsholm bodde tvenne religieuse fruntimmer, som voro fru majorskans och frökens vänner, och till dem reste jag. De sade mig, att pastoren trodde, det jag ville fria der i huset. Jag svarade rent ut: "Det har aldrig kommit i min tanka, att någonsin gifva mig." Vidare utfrågade de mina tankar om prästmannen. Jag sade: "Han har nit om Gud och gör uppväckelse, som sig bör; men om han derjemte mera evangeliskt lärde, gjorde han mera frukt. Jag tycker i öfrigt, att den ärlige mannen befattar sig mera med fruns hushållning och disponerar alt, än honom borde; har ock många onödiga ordningar inrättat med tjänstefolket, och däruti förgår han sig så, att Ni framdeles skola få se, det han slutligen gör grofva förseelser. Kunde någon varna honom ifrån att där icke så despotiskt agera, så gjorde den väl." En tid derefter kommo desse fruntimmer till Gedsholm, och prästen varnade dem äfven för mig såsom farlig. De togo mig i försvar och sade, att de hade rätt fägnat sig öfver min connaisance; ty jag hade enligt den heliga Skrift så talat om Guds nåd,

att de deraf blifvit rätt uppmuntrade. "Han talade ock med ömhet," sade de, "om den fägnaden han haft att höra Pastorens förklaring öfver några capitel i Bibelen, men han tyckte intet om, att Ni befattade Er så mycket med majorskans hushållning, med husfolket, godset och hennes öfriga kringspridde egendomar, och att Ni med sådant välde efter behag disponerade öfver hela huset. Han räknade det för ett tecken af högmod och bad oss som vänner varna Er. Ty han såg förut, att sådant skulle sluteligen förläda Er att begå så stora felsteg, som fördunklade alt det goda Ni förr såsom prästman varit mon att stadfästa." Prästmannen blef missnöjd, att desse fruntimmer mera reflecterade på mitt tal, än på hans, som varit deras gamle vän och lärare, och varnade dem än ytterligare för mig, "ty den herren," sade han, "är ej så lätt att känna, antingen han för Guds ords hörande har gjort sig bekant här på Gedsholm eller för att fria till den äldsta fröken, ty han talar ofta med henne. Utomdessa har han en förunderlig makt att vid första påseende intaga alla menniskor, så att både jag och fru majorskan samt alt husfolket blefvo honom med en besynnerlig vänskap tillgifne, då han första gången var här, och jag är rädd för honom, att han gör vellelse i vår rätta lära, om han här får något att disponera." Jag reste sedermera till fru majorskan och märkte i förstone, att hon tog mera kallsinnigt emot mig än förr; men när jag talte litet med henne, blef hon åter lika vänlig. Den äldsta fröken sade mig då, att hennes mor på samvetet frågat henne, om jag intet friade, hvarpå fröken på det högsta bedyrat, att det aldrig var min tanka att fria på något ställe; "ty fast han," sade fröken, "mera talar med mig än med systrarne, så går hans tal och förmaning endast derpå ut, att jag aldrig borde fästa mitt hjerta vid någon menniska, utan helt och hållet öfverlemna det i den rätta själaherdens Jesu Christi händer, hvilkom det endast tillhör, efter han igenlöst det med sitt blod. Ja, min mor kan aldeles vara försäkrad, att den baron aldrig är farlig för någon af vår sèxe, ej heller för christna religionen." Majorskan undrade öfver detta svar och sade: "Men i fall han framdeles skulle begära dig, hvad ville du då göra?" — "Jag ville strax", sade fröken, "säga det för min mor och rätta mig efter hennes godtfinnande, men deröfver lär aldrig existera någon fråga." Prästen var väl litet rädd öfver min därvaro, men talade ändå vänligt, dock med en försiktig mine.

Fröken berättade mig denna gången en rolig händelse. Prästen hade förut varnat allt tjenstefolket för mig, sade ock, att jag var begifven på åtskilliga grofva laster, fast jag här viste mig så beskedelig. Men då han sade det till en gammal ärlig gubbe på gården, som länge tjent majorskan, sade gubben: "Far gör stor synd, att Ni talar så illa om den herren; ingen har hört nånsin talas något ondt om honom; men, kära far, jag är räddare för edra göromål, och om jag får gå på fars kammare, så vill jag säga, hvad som innerligen qväljer mitt samvete." När gubben nu kom i enrum med prästen, sade han: "Jag har länge sett, att far hushållar illa för vår goda fru samt gifver bort från gården en hop spanmål, såfvelvaror och penningar till den han tycker bäst om och besinnar intet, att frun är änka och har många barn. Vet far," sade gubben med tårar i ögonen, "jag är så rädd, att det ordet drabbar på Er, som Herren Christus talade: *Ve eder, skrifflärde och phariseer, I skrymtare, som uppäten änkers hus, förebärandes långa böner, derföre skolen I få dess hårdare fördömelse.*" Denna gubbens enfaldiga trosbekännelse slog spiken på hufvudet, och prelaten var villrådlig, huru han skulle betaga gubben den meningen, att det språket sålunda borde förstås, emedan han gäfvde allmosor till fattige, som var frun till välsignelse. Men gubben sade: "Det är aldrig något språk i bibelen, som befäller gifva allmosor af andras egendom, mindre af änkers och faderlösa barns gods, men väl af sitt eget." Pastorn visste intet att svara på gubbens sista mening; ty gubben propheeterade till slut: "Jag tror visst," sade han, "att Gud utser någon, som frälser detta huset, innan det blir aldeles spolieradt." Denna conference ändades, när gubben gick bort; men den gjorde presten mycken oro, och prophetian aldramäst. Jag kunde icke afhålla mig från löje, när fröken berättade mig denna historia; ty gubben kom mig i visst mål före, som han lärt af Johannes döparen att sätta yxen till roten på det träd, som icke bär goda frukt. Mannen hette ock värkeligen Johan. Prästen hade ock den plägseden att stifta äktenskap emellan folket, hvem han tyckte tjenligast vara för den eller den, antingen de ville hafva hvarandra eller ej; och majorskan fick sedan med stor kostnad sätta dem i fullt bo, och det var orsaken till gubbens nit.

Här passar bäst att förtälja den drömmen jag förr nämt om. Jag var då på Bjersgård och drömde en natt, det jag var på

Gedsholm att se, huru min fröken mädde, och då syntes mig, det en grön silkestråd var bunden om hennes och min arm. I det samma kom prästen med en grof ullsax att afklippa tråden. Jag sade: "Låt den tråden vara, den skadar ingen menniska; utomdess är den kommen från det paradisiska landet, som Ni ej känner, och är så fin, att ingen här på jorden kan klippa den af. Derföre gå bort med er ullsax, eljest mår Ni illa; ty jag har ordres att slå den på pannan, som understår sig att vilja den afskära." Men då prästen var envis och kom åter fram med saxen, tycktes mig, det jag gaf honom en sådan örfil, att han trillade ut åt golfvet, gaf till ett stort skrik och packade sig bort.

En lång tid derefter, reste jag åter till förenämde fruntimmer, som bodde på herregården Möllarp. De frågade mig, om jag visste, huru det stod till på Gedsholm. "Jag har på lång tid ej varit där," sade jag, "men jag hoppas väl." — "Nej," sade de, "er prophetia om prästens felsteg har nu slagit in. Han har af räddhåga för Er så förblindat den nobla frun och inbillat henne, att det vore Guds befallning, det hon skulle bortgifta den äldsta fröken till en viss ofrälse man och rådt derjemte, att majorskan skulle visa Er på porten, om Ni kom dit. Ty Ni vore en Simon Magus, som visst genom trollkonst förhindrade Guds vilja angående frökens giftermål." Därpå hade majorskan svarat prästen: "Jag kan omöjligen visa den herren på porten, som intet förtjent sådant ovet, och ingen vet något ondt med honom. Om han, som Ni tror, är klokare än andra, så är det för hans egen räkning, men min dotter har vederstyggelse för den person, som Ni föreslagit henne till man, och mitt samvete tillåter mig icke tvinga henne emot sin vilja." Prästen mente, fröken borde lyda, när hennes mor så befallte. Majorskan hade svarat: "Jag deciderar ej den saken, förrän jag får rådgöra med mina vänner på Möllarp." När jag hörde alt detta orimmeliga, tänkte jag på min dröm. "Jag visste nog," sade jag, "att prästen skulle göra dårskaper, och jag vet äfven, att han sjelf kommer på porten samt att fröken blir friad från olycka." Desse hedervärda fruntimmer sade mig, det majorskan bedt dem om 14 dagar komma till Gedsholm och äfven inviterat en i granskapet boende prästman, som väckeligen var den bästa präst i hela Skåne och vän af majorskans hus. De skulle då i conclaven samfäldt öfverlägga, om de tydeligen blefvo förvissade om, att det projecterade giftermålet

vore Guds befallning och icke människogriller. Jag sade därpå: "Jag vill icke resa till Gedsholm, ty då torde conclaven förhindras, men helsa min fröken, bed henne intet sörja, ty det föraktliga projekterade giftermålsförslaget blir om intet, och jag är rätt glad, att den förståndiga prästmannen, som majorskan mest reflecterar på, kommer dit."

Medan jag var hos dessa mina vänner, sade de mig, att en fröken på en närbelägen herregård var ganska svårmodig. Jag bad dem derföre så laga, det jag som par hazard fick tala med henne. De läto henne veta, att hon kunde råka dem efter middagen uti en närbelägen lund. Hon kom alena; vi helsade, och jag satte mig näst henne i gräset samt bad henne om lof att få veta, hvad som egentligen bekymrade hennes hjerta, efter jag af mina vännner hört, att fröken var mycket ängslig. Hon såg på mig, att jag mente henne väl, och sade mig uppriktigt alla sina scrupler om vägen till saligheten. Jag tröstade henne, så godt jag kunde, bad henne ej tro sina svårmodiga tankar, utan endast falla Guds Son till fota och gifva honom hjertat, sådant som det ock var: hon kunde vara försäkrad, att ingen annan än han kunde hela dess sår och gifva hennes själ ro och hvila. Fröken blef helt förnöjd af mitt tal, och vi skiljdes sedan åt och gingo hem hvar till sitt. Morgonen derpå, som var söndag, gick jag med till kyrkan att höra predikan. Grefvinnan, som var frökens styfmor, kom ock dit. När predikan var ute, ledde jag grefvinnan till sin vagn och som hon ganska väl kände mig, sade hon: "Efter Baron är så när på trakten, så gör mig den äran och följ med mig hem till middagen; här är rum i min vagn." Jag tackade, kysste hennes hand och följde med samt blef om middagen på det gracieusaste sätt undfägnad; fröken var ock tillstädes, och grefvinnan lämnade med flit mig tillfälle, då hon viste mig alla rummen, att sist kvarblifva i frökens kammare; ty medan jag som främmande såg mig där omkring, gick grefvinnan bort. Jag talade då med fröken i två timmar, och hon fann af mina föreställningar mycken tröst i anledning af det språket: "*Kommer till mig I alle som arbeten och ären betungade, jag skall vederqvicka Eder, och I skolen finna ro till Edra själar.*" Derpå tog jag afsked och ville resa till Möllarp; men grefvinnan bad mig ändteligen kvarblifva öfver natten och skickade strax efter prästen i församlingen att komma till aftonmåltiden, mäst för att hålla mig säll-

skap. Sedan jag bedit god natt, förde grefvinnan mig i en gäst-kammare och frågade mig, om jag ville, för mera sällskap, att prästen skulle ligga der inne i en annan liten säng. Jag svarade: det vore mig rätt kärt, och hennes nåde har att befalla. Jag frågade pastoren om frökens svärmodiga tillstånd. Han sade, det slik ängslan och grubblande kommer skiftevis på henne; men han hade på många veckor icke sett fröken så förnöjd som just nu, sedan Hr Baron hade talt med henne: han sade mig ock i förtroende, att grefvinnan som styfmoder ej höll stort af fröken, utan önskade, att någon ville fria till henne; den skulle gärna med henne få dess fädernearf, som efter prästens utsago utgjorde en stor summa. Ja, han frågade mig till sist, om jag intet hade kärlek till fröken och ärnade begära henne. "Jag har visst ömhet och vänskap för fröken," sade jag, "men hvad giftermål angår, så har jag aldrig tänkt fria på något ställe, fast jag gärna är i sällskap med hedervärda fruntimmer." Här såg jag åtskilnaden på prästerne i hvar socken. Ty denne ville ändteligen nödgå mig till giftermål, och Gedsholms präst ville tvärt om afstänga mig ifrån att fria till min fröken. Om morgonen var prästen bittida uppe och sade förmodeligen för grefvinnan mitt tänkesätt. Jag talade sedan länge med fröken, som nu var vid godt mod och förnöjdsamt sinne. Strax efter måltiden tog jag afsked och kysste grefvinnans hand samt reste till Möllarp och sedan därifrån till Bjersgård.

Men angående Gedsholms conclaven, sedan alla voro samlade att öfverlägga om frökens giftermål, och prästen hade sagt de orsaker, hvarföre han funnit Guds vilja vara, att fröken borde gifta sig med den föreslagne mannen, svarade den ditkallade, hedervärda prästmannen sålunda: "Min bror, jag har alltid varit er vän, för ert bevista nit om christendomen. Men jag måste säga mina tankar punktvis om hvar sak. 1). Vet hvarken Ni eller någon annan, om Baron Gyllenstierna vill fria till fröken. 2). Tycka alla, det Ni burit falskt vittnesbörd om honom, som skulle han vara ogudaktig och en trollkarl, den der sökte förstöra christna läran. Det är tvärt om: han har varit hos mig, och jag håller honom för en god christen, som rättar sitt lefverne efter Guds ord. Jag tager ock allas edra samveten till vittne, om han här eller någorstades talat annat än det, som förde människornas hjertan till Gud. 3). Kan aldrig bevisas af Guds ord, att Gud befalt viga

några samman emot deras vilja. Så långt går icke heller fru majorskans magt öfver sina barn. 4). Har Gud aldrig befalt att gå ifrån sitt stånd, deruti han satt hvar och en, ty han är ordningens herre. Fröken Morman är af en hedervärd familj; hvarföre skall hon tvingas att gifta sig med en ofrälse man, den hon har största afsky för? 5). Sveriges lag är tvärt emot hela detta giftermålet; fru majorskan har utom sina närmaste anhörigas vetskap och samtycke samt hufvudsakligen frökens egen fria vilja alls ingen makt att bortgifta sin dotter, och ingen präst kan viga dem emot lag, utan att rättvisligen mista sitt ämbete. Och sluteligen frågar jag: hvad välsignelse skulle i ett så illa danadt äktenskap väl kunna gifvas? Och skulle det icke bringa fru majorskan med samvetsorg i grafven att sjelf tillfölje af andras griller hafva gjort dess egen käraste dotter för all tid olyckelig? Detta är min enfaldiga tanka i detta ämnet, som jag vördsammast underställer fru majorskans och respektive härvarande vänners mögnare öfvervägande." Utan långt betänkande biföll hela conclaven i alla delar denna hedervärda prästmännens tankar. Och detta var första gången, som concilium förklarade lilla påfven för fallibel. Detta utslag gjorde prästen så skamflat, att han skyndade sig på dörren. Härvid måste jag berätta en besynnerlig sak, nämligen: så snart conclaven börjades, måste fröken som corpus delicti absentera sig och afvakta sin dom. Hon var in i själen bedröfvad och tänkte: nu lära de besluta min olycka. Hon sprang derföre ensam som rådlös bort i ett öde rum och kastade sig ner på jorden, full med hjertans sorg och rinnande ögon, anropandes den alsmäktige om hjälp i denna dess ångest och yttersta nöd. I detsamma hörde hon tydeligt en röst ropa till henne dessa orden: "Min Fröken, ängsla Er intet, och fäll ingen tår; den alsmäktige Gud är ert stora beskärm: de skola ingen magt få, att besluta något, som är ert hjerta emot." Fröken kände igen rösten, fast jag då var nästan fyra mil ifrån henne på Bjersgård. Hon kände strax en innerlig glädje i sitt hjerta, och all ängslan försvann i samma ögnablick. Frökens vänner från Möllarp funno henne sedan mot förmodan hjerteligen glad och berättade henne conclavens lyckliga utslag. Och hon deremot sade dem i förtroende om den rösten hon hört, som borttog all hennes ängslan, hvaröfver de sig högeligen förundrade.

Några dagar derefter afreste fru majorskan med alla sina döttrar till en annan dess herregård i Göinge härad; men prästen blef kvar på Gedsholm. Fru majorskan hade där å orten en förnäm fru, som var hennes intime vän. För henne yppade hon sin sorg öfver det föreslagna giftermålet, som prästen påyrkat för att hindra mig att fria till fröken och få någon disposition där i huset, hvarigenom all christendom skulle förstöras, men att majorskans vänner i conclaven vid Gedsholm allmänt kasserat prästens förslag. Landshöfdingskan frågade derföre majorskan: "Har då Baron Gyllenstierna friat till din dotter?" — "Nej," svarades, "icke har jag ett ord därom kunnat märka; jag skall inkalla min dotter, och ytterligare fråga henne härom." När fröken inkom, svarade hon: "Jag kan bedyra, det baron aldrig haft en sådan tanka, fast han ofta talar med mig." Då sade landshöfdingskan: "Jag känner honom; han har varit här, och i religionssaker talar han rätt christeligt; och jag vill rätt önska, det han ville begära din dotter, så kunde hon ingen bättre man få. Men på det min syster ännu mer skall finna prästens narraktiga project förkasteligt och alldeles icke vara Guds vilja att tvinga din dotter till giftermål med en ofrälse man, den hon finner vederstyggelig, så skrif till din halfbroder och bed honom komma hit och rådgöra med dig i en viss angelägen sak." Han kom, och så snart han alt fått veta, blef han både ond och förundrad; "nu finner jag," sade han, "att prästen tagit sig en obefogad myndighet och inbillat min syster hans narraktiga fantasier vara Guds vilje. Därföre, som prästen härefter lärer falla på flera galenskaper, så är jag såsom min systems nära anhörige förbunden att råda, det denna prästmannen måtte med första komma från Gedsholm." Landshöfdingskan instämde till alla delar med hans mening, och majorskan blef därom öfvertygad, att prästen kallnat i sitt förra christendomsnit och nu befattade sig med dårskaper för att disponera om alt efter eget behag. Denne herren åtog sig därföre att på återresan gifva prästen å majorskans vägnar detta beslut tillkänna. Ingen var gladare öfver denna sista conclaven än min fröken. Då nu denne herren kom till Gedsholm, förehöll han prästen sitt oanständiga förhållande, hälsade honom från majorskan, som tackade honom för den tiden han hos henne varit en nitisk lärare, men som hon numera funnit, det hans kvarblifvande derstädes icke var nyttigt, så gjorde han säkrast för sig sjelf att söka lä-

genhet på ett annat ställe. Denna kungörelse var ett dunderslag på prästens pauna, hvilket jag sett förut i drömmen om ullsaxen; dock qvarblef han likväl på Gedsholm tvenne månader, tills han genom correspondance blef förvissad om en säker lägenhet i Stockholms, då han sluteligen bortreste, innan fru majorskan återkom till Gedsholm.

Här torde jag få berätta en löjlig händelse, som visst påskyndade prästens afresa. En viss adelsman, som var magister och vän af fru majorskans hus, där han ofta varit, men sedermera haft den olyckan att mista sitt förstånd, hade fått veta om prästens galenskaper, och att majorskans halfbroder därför förbudit honom att längre på gården qvarblifva. Denne magister reste i raseri från Lund, kom bittida in i prästens kammare med dragen värja, då prästen ännu låg, såg bister ut, satte värjspetsen på prästens bröst och sade: "Jag besvär dig, du orena anda, i välborne Hr. Hofjunkaren v. Conowens namn, att du viker från detta hus." Prästen, som såg hans ögon ovanligt förvirrade och värjan på sitt bröst, bad och ropade, att han ville skona hans lif, han skulle ofördröjligen bortresa. Magistern svarade: "Jag kommer snart igen; om du då är qvar, så har du förvärvat ditt lif." Efter denna kraftiga exorcismus, afvek prästen, så fort han kunde, och afreste med allo.

Jag längtade nu att se min fröken, efter jag för det ständiga fästningsarbetet i Landskrona på så lång tid icke fått tala med henne, reste därför till fru majorskans gård på Esperöd och blef af henne ganska väl emottagen. Jag hade en innerlig glädje att se fröken så förnöjd, och vi tackade den trofaste Herren, som så nådigt friat henne från olycka. Jag påminte henne då den drömmen jag förr sagt om silkestråden, som var bunden om hennes och min arm, och huru prästen, som den ville afklippa, blef slagen på pannan, sade henne äfven om magisterns kraftiga exorcismus med mera. Fröken berättade med förundran, huru hon under första conclaven vid Gedsholm tydeligen hört min röst, då hon var i sin största ångest. Fru majorskan såg nu gärna, att jag talade med fröken, och visste, att jag var öm om hennes välgång, samt frågade henne, om hon intet märkte, det jag hade kärlek för henne, och om jag icke yttrat något ord om närmare förbindelse. "Jag vet rätt väl, det han älskar mig hjerteligen. Ja, han är så öm om mig, att jag intet skall fästa mitt hjerta till

någon menniska, utan till den enda menniskan i nåden, som är Christus, så att han undviker alla ord, som kunde gifva minsta anledning att tänka, det han söker närmare förbindelse med mig." "Jag må bekänna," sade majorskan, "att det är en rar och menlös vänskap. Sådan art kärlek är ovanlig ibland herrar af hans ålder." Jag roade mig på Esperöd några dagar, och som majorskan ärnat med fröknarne resa till landshöfdingskan, så följde jag med att där göra min uppvaktning. Denna friherrinnan var literate och hade läst några mystiska böcker; således föreföll åtskilliga discusser angående magien oss emellan. Hon frågade mig sluteligen, hvad jag hade för tanka om prästens religionsprinciper vid Gedsholm, och det vid ett tillfälle, då fröken och jag allena voro i landshöfdingskans kammare. "I förstone", sade jag, "tyckte jag mycket om hans nit i christendomen och önskade, att det så måtte continuera; men som jag såg i hans väsende vara så mycken souveraineté och att han så intagit fru majorskans sinne, att hon intet märkte, det han i sina ordinationer ofta gjorde snedsprång, så tänkte jag: den mannen lär framdeles falla på dårskaper och pedantiska griller, efter han får lof att disponera hela huset, och då fördärfvar han alt det goda han förut lärt, när han endast skötte sitt ämbete." I sådana tankar insomnade jag en natt, och mig förekom en betydande dröm. Mig tycktes, att jag gick på en landsväg och kom midt för en hög pyramid, tätt vid vägen stående. Spetsen räckte upp åt skyn, och hela pyramiden var präktigt målad med alla zirater. Jag tänkte: fast denna har bred fot, som synes åt landsvägen, så skall du gå omkring och tillse, om den är så bygd på alla fyra sidor, men när jag kom på sidan, såg jag endast en vägg af bjelkar, sparrar och tillbehör, som allena formerade den målade brädeväggen ut åt landsvägen. Då tänkte jag i drömmen: denna pyramid gör icke länge parad. I detsamma blef det helt mörkt, och jag hörde en vagn köra fram för mig. Jag gick fram om pyramiden med den tankan: kommer ett väder, så faller denna machin antingen fram eller baklänges; men på sidan står man säkert. I ett ögnablick kom en terrible orcan, det blef helt ljust och skyarne röda som eld, och hela fogningen på pyramiden åtskildes, så att bjelkar, sparrar och bräder flögo som halmstrån i vädret upp åt skyarne. Stormen continueerade och hade kastat den vagnen jag hörde i landsvägsgröpen, och drängarne arbetade att få den upp, men det var fåfängt: de

hade ingen styrka att lyfta vagnen upp på vägen. Jag kom till hjälp och lyfte vagnen upp. Deruti såto tvenne svartklädde, förskräckte fruntimmer. De voro så rädda för den hiskeliga stormen. Jag tröstade dem, sägande: denna orcan går snart öfver; den kom endast för att visa byggmästare deras oförstånd, då de ej lägga fast grundval på alla fyra kanter för en så hög stellige, som nu fått samma öde som Babylons torn, det människorna ville bygga. Fruntimren tackade mig högeligen för min hjälp, och då de vidare reste sin väg, vaknade jag af drömmen.

Jag förstod strax uttydningen af denna magiska dröm, och visste, att prästens dåraktiga uppförande skulle köra honom bort. Och då jag på Möllarp först hörde, det han af räddhåga för mig, som han trodde vara honom farlig, hade inbillat majorskan, att det var Guds befallning, det fröken skulle gifta sig med den projecterade ofrälse mannen, antingen fröken ville eller icke, då såg jag, att min dröm var sannfärdig och att prästen söng på sista versen. För fästningsarbetet i Landskrona, hade jag ej längre tid att kvarblifva; tog därför afsked af samtliga herrskapet och afreste. Fru majorskan och fröknarne återkommo litet derefter till Gedsholm, men för ritningar och redogörelse för arbetet blef jag hela vintren i Landskrona till slutet af April följande år.

År 1745 i Februari månad, blef jag af Kongl. Maj:t kommanderad att afmäta strömfällen uti Nissa- och Laga-strömmar samt undersöka, huruvida de kunde göras flottabla för timmervärke. Jag reste derföre i April månad till Gedsholm för att taga afsked och blef der några dagar.

En dag frågade jag fröken, om hon hade någon scrupel om giftermål, att de ej voro Gud behageliga, som åtskilliga samvetsömma den tiden trodde. Hon svarade mig: "Nej, men hvarföre frågar min Baron det? — "Det är en viss person," sade jag, "som tänker begära Er; han är officer och af ert stånd." — "Hvem är det?" sade fröken? — "Det är den," sade jag, "som nu talar med Er." Hon såg på mig och smålog. "Ni skall intet narra mig," sade hon, "jag känner Er för väl att sätta minsta tro dertill, ty jag vet ju grant, att Ni aldrig gifter Er." — "Min Fröken," svarade jag, "tro säkert, att det är mitt fulla allvar; och jag skall säga, hvad som bragt mig på den tankan. Min Fröken vet, huru

hjärteligen öm jag alltid varit om er välgång enligt vårt först gjorda förbund. Jag vet ock, att prästen, ehuru han länge sedan med allo varit skild ifrån detta huset, likväl icke underlåter att correspondera med er mor samt ständigt oroa och varna henne för mig som för en trollkarl och kättare och torde än ytterligare projectera någon annan, den fru majorskan bör gifta Er med, antingen Ni vill eller intet. Derföre på det alla hans konster må hafva ända, dem han ej underlåter fortsätta, så länge min Fröken är ogift, så har jag i hjertat fått en viss öfvertygelse och åstundan att nu närmare blifva med min Fröken förbunden, dock så vida denna min proposition skulle vara min Fröken behagelig. Emedan jag är i själen öfvertygad derom, det ingen menniska i verlden, skulle kunna göra mitt äktenskap så lyckligt som er nobla person, den jag af innersta hjerta vördar och älskar, hvilket är Er nogsamnt bekant, så afvaktar jag min Frökens gracieusa utlå-tande, särdeles som jag nu på fem månader ej får den glädjen att se min Fröken, efter jag är kommenderad att undersöka Nissa- och Laga-strömmen och ej kan veta, hvad intriguer under min bortovarelse kan existera."

Fröken blef helt decontenancerad öfver denna oförmodliga declaration och sade: "Min Baron vet ganska väl, att jag har en besynnerlig vänskap för er person mer än för alla andra; men som min mor nyligen åter fått varningsbref från Stockholm, så ser jag nu ej möjlighet, att hon det samtycker. Och ifall min mor ock dertill gifve sitt bifall, huru lär er far dervid finna sig?" Jag svarade: "Min Fröken, så framt icke er fru mor och min far intet af alt hjerta samtycka härtill, så består lika fullt vårt första paradisiska förbund, fast närmare förbindelse aldrig mer påtänkes; men jag vet nogsamnt förut, det begge icke allenast dertill samtycka, utan ock med en innerlig glädje det skola åstunda samt gifva oss dertill af själ och hjerta deras fulla välsignelse. Ty jag har anbefalt min Herre denna sak. Han göre, som honom godt synes. Emedlertid är mig en stor glädje, att min Fröken sjelf icke misstycker min proposition. Och beder jag derföre, att min Fröken täcktes vid tillfälle säga sin fru mor, det jag nu värkeligen begärt Er, på det alla vidare konster må en gång upphöra." Fröken såg vänligt på mig och var glad deröfver, att jag alt ställt i Guds hand. Med tusen välsignelser öfver henne tog jag

afsked af henne och fru majorskan samt afreste till min förrättning vid Nissa-strömmen.

Jag fick sedan vid återkomsten höra, det majorskan blifvit något betänkelig, då fröken sade henne min tanka. Fru majorskan hade strax bedt sin halfbror, som förut gifvit prästen afsked, att komma och gifva henne råd i en viss sak. Så snart han hörde, det jag väckeligen anmält mitt ärende hos fröken och på hvad sätt jag derom talat, blef han ganska glad och sade: "Det har varit en Guds skickelse, att den mannen blifvit bekant här i huset samt nu fallit på den tankan att dymedelst göra slut på de många förvillelser, som prästen på slutet åstadkommit. Min syster skall alldeles ej tro, hvad prästen skrifer om hans trollkonst; det är alt osant, jag känner honom bättre; och när han framdeles begär ert samtycke, så råder jag, att min syster ej refuserar."

Sedan jag hemkommit från Halland, var jag några dagar på Bjersgård och reste derifrån till Gedsholm på min lilla postvagn, som jag nyttjat vid Nissaströmmen. Jag var ock ganska simpelt klädd och kunde ej passera för någon friare. Så snart folket berättade, att Baron Gyllenstierna var ditkommen, blef majorskan litet häpen; och som det var sent i September månads slut, sade majorskan till sin dotter: "Min kära Maja! Bed baron, att han ej misstycker, det jag i afton ej kan se honom, och laga så, att du ock undskyllar mig, om jag i morgon icke heller får gå ur min kammare, efter jag når intet väl, ty jag är villrådlig på svar, ifall han denna gången säger mig sitt ärende; och nu just äro prästens anhängare från Helsingborg ankomne att afråda mig."

Så snart jag inkom, tog min fröken väl emot mig och undskyllade sin mor, att hon i afton ej kunde se mig. Jag beklagade, att fru majorskan ej befann sig väl, men hoppades, att det onda skulle snart gå öfver. Medlertid bad jag förmäla min vördnad. När måltiden var slutad och alla utgångna, satt jag ensam med fröken i salen till klockan 11. Jag var hjerteligen glad, att jag såg henne vara förnöjd. Hon sade mig då alt, hvad ofvan förmäلت är — och om sin mors åhåga att slippa tala med mig. Sedan jag afhört alla omständigheter, önskade jag fröken god natt och gick i min kammare, där jag med sinnesro förnöjsamt sof till ljusa dagen.

Fru majorskan hade föresatt sig, som sagt, att undvika samtal med mig, men om morgonen bittida befalte hon sin dotter komma in och sade: "Min kära Maja! Enär Baron Gyllenstierna är klädd, så hälsa honom från mig och bed, det han behagade komma in i min kammare, i fall han har något att säga. Jag har i natt haft en stor plåga, och det är mig omöjligt att mera uthärda en så pinsam natt. Säg honom ock, det jag als intet reflecterar på prästens anhängare från Helsingborg: de äro redan bortreste." Fröken undrade häröfver och frågade sin mor, om hon då varit så illa sjuk? "Ja," svarade hon, "men på ett förunderligt sätt. Jag såg i en syn Baron Gyllenstierna blåklädd inkomma i min kammare och några hvitklädde personer med honom. Prästen syntes mig äfven inkomma och hade flera mörka figurer med sig. De hvitklädde disputerade länge med prästen och dess svarta följe om dig, min dotter, och sade mig tydeligen, det jag skulle gifva dig till Gyllenstierna, så snart han det begärde, ty det vore Guds vilja. Men prästen och dess svarta anhang ropade deremot nej. Då begyntes striden, hvem som hade makt och rätten på sin sida att kasta den andra ut. När nu de hvitklädde gáfvo starka slag på de svarta, som gärna ville undvika slagen, så sprungo desse svarta öfver mig, trampade och pinte mig, så att jag af sveda och ångest var så när död. I detsamma såg jag baron deröfver förtörnad, att de svarte mig således plågade. Han steg då fram och gaf prästen som hufvudman för det svarta packet med knyt näfven ett sådant slag för pannan, att prästen trillade ut genom kammardörren med benen i vädret. Och baron ropade högt: "Packa er strax ut, edra vederstyggeliga, svarta andar, och kom aldrig mer igen! Ni har i lång tid nog plågat den välsignade frun med edra lögner, men jag skall göra rent hus. Ty jag har höga ordres att köra Er på porten och göra ände på er förviljelse och bedrägeri." Denna pinsamma syn försvann sedan för min ögon, men jag förstod mig ej på, huru alt detta tillgått. Detta, min dotter, föranlåter mig att låta Baron Gyllenstierna säga sitt ärende, så snart han vill komma i min kammare; men du måste ock berätta honom alltsammans, hvad jag sett." Fröken, häröfver högst förundrad, frågade mig, om jag kunnat efter resan sofva roligt i förflutne natt eller om jag haft någon dröm. Jag svarade mig aldrig haft tranquilare sömn, än just den natten, och sådant vållde den glädjen att se min fröken frisk och förnöjd. Fröken sade mig

vidare alt, hvad som händt dess fru mor. Jag hörde med aldram största förundran derpå och sade: "Kom ihog, min Fröken, den drömmen jag sade Er på Esperöd: huru prästen med ullsaxen ville afklippa den gröna silkestrån och huru han derföre fick ett slag för pannan, att benen stod i vädret, jämte den öfriga drömmen om pyramiden, som af orcanen blef bortblåst, samt huru jag upplyfte vagnen med de tvenne fruntimmer, dem stormen kastat i landsvägsgruppen! Ser min Fröken nu, huru Herren låter alt detta gå i fullbordan och huru de lögnaktige andarne med deras hufvudman tappa fältet, hvarföre den alsmäktige endast bör hafva äran. Denna ofvan förmälte händelse utvisar tydeligen, huru litet människors anläggningar, konster och intriguer förmå emot sanningen, Guds försyn och beslut. Hans beskärm öfver sina barn är tillbedjansvärd, och hans visdom fogar alt till deras nytta, medan de hvila utan allt bekymmer."

Fru majorskan bad mig nu skyndsamt komma i dess kammar. Jag följde gärna ordres, kysste hennes hand och beklagade, att hon mått så illa. Hon sade med en ganska vänlig mine: "Jag har haft en svår natt, och min dotter lärer sagt Baronens alla omständigheter, som plågat mig." Jag svarade: "Om min nådiga Fru täckes hafva tålmod att först afhöra min berättelse om de ting, som henne ännu äro obekante alt ifrån 1742 då jag först hade den äran blifva bekant, så skall jag sedan i ödmjukhet anmäla mitt ärende." Fru majorskan svarade: "Rätt gärna."

"Då jag första gången," sade jag, "hörde Pastoren här göra så vackra förklaringar öfver Bibelen och vid bönestunderne med kraft tala om vår salighetslära, så blef jag rätt glad att här finna Guds fruktan i utöfning. Det förband mig att besynnerligen vörda Fru Majorskan och hela dess nobla hus, så att jag gärna reste till Gedsholm, så ofta tiden det tillstodde, för att där med mera andakt få höra Guds ord, emedan jag, långt förrän jag kom till Skåne, haft den nåden att känna min Herre och Frälsare. Jag berättade sedan, hvad mig hände, då jag den andra gången söndag afton klockan 8 afreste härifrån till Landskrona, om den stora synen, den hväsande ormen och den okända människorösten som jag hörde bedja för mig, och på hvad sätt jag fick veta, hvem det var, om det andeliga förbund vi oss emellan gjorde, om betydande drömmar, hvarigenom jag visste förut, huru alla intriger och anläggningar skulle taga en ända m. m., huru fullt

med ångest och fruktan min frökens hjerta var under den stunden de vid Gedsholmsconclaven delibererade, om fröken skulle till följe af prästens griller tvingas att gifta sig med den föreslagne ofrälse mannen samt huru hon i denna sin yttersta nöd hörde min röst, fast jag på Bjersgård då var fyra mil ifrån henne, hvarigenom fröken fick sådan tröst, att all hennes ångest försvann i ett ögnablick. Om allt detta har Fru Majorskan alls intet förr än nu haft minsta kunskap, som likväl tillsammans utvisar, det jag haft högre befallning att vara ansvarig för frökens hjerta, än Fru Majorskan eller någon annan, så att det var omöjligt att afskära den gröna silkestråd, hvarmed vi andeligen i Christo voro sammanbundne, eller att någon förmådde utan frökens fria vilja och mitt samtycke rifva hennes menlösa hjerta mig utur händerna, ty det tillhörde endast hennes brudgumme Christo, deröfver jag enligt förbundet var anbefald att vaka. Nu, som jag vet, att prästen aldrig underlåter genom correspondance och anhängare att oroa Fru Majorskan och fröken med nya förslager, så länge fröken är ogift, så har jag i hjertat fått befallning att göra änteligen slut på alla vidare förvillande phantasier genom den proposition jag för 5 månader sedan gjorde min fröken om närmare förbindelse. Denna min proposition bad jag min fröken anmäla för sin, nobla Fru Mor. I betraktande af allt detta och då jag i världen icke kan finna någon, den jag så högt vördar och älskar, med hvilken jag i en så paradisisk förening kan blifva förbunden, så fordrar min skyldighet att nu vördsammast begära henne af dess venerabla Fru Mors egen hand, med försäkran att den alsmäktige Herren, som vist oss båda så besynnerlig nåd, icke underlåter att göra vårt äktenskap lycksaligare än många andras. Och jag anser det för min största timliga lycka, i fall Fru Majorskan af gladt hjerta utan minsta villrådighet om Guds vilja täcktes med sin moderliga välsignelse dertill gifva sitt nådiga samtycke. Men skulle emot all förmodan oakadt alla nu kundgjorda stora bevis af Guds försyn ändå minsta tvifvelsmål befinnas i Fru Majorskans hjerta, så består det första paradisiska förbundet mig och fröken emellan lika fullt, men alla tankar om äkta förbindelse, så väl hos mig som hos min fröken upphöra alldeles."

Fru majorskan hade med största förundran och tårar i ögon afhört min berättelse, och då jag upphörde att vidare tala, såg hon på mig med ganska vänliga ögon. "Min Baron," sade hon,

”af de besynnerliga ting, dem jag nu först med glädje och förundran hört, kan jag tydligen förstå, att Gud älskar Er och att han sjelf så fogat, det min Baron blifvit bekant i mitt hus, för att förhindra dess undergång genom människors förblindelser. Hvad mitt samtycke till Er begäran angår, så gifver jag det med all glädje af alt hjerta och med min välsignelse. Min Baron har nu öfver fyra år varit bekant här i huset och ofta förtroligt talat med min dotter; jag har ock frågat henne, om Baron intet proponerat något giftermål, men hon har försäkrat, det Ni aldrig haft någon tanka därtill, förr än för fem månader sedan, då Ni reste till Halland. Af er berättelse och min plågsamma natt såg jag, hvad osynlig makt Er var gifven att frälsa mig och köra de svarta plågoandarne ur min kammare. Medlertid måste jag bekänna, det min Baron friar på ett ganska ovanligt sätt, hvilket alla dess motståndare ej kunna emotstå.”

”Min nådiga Fru,” svarade jag, ”deruti har jag ingen skuld, utan finner, att goda sändebud från högre ort hafva utfört kriget under min gestalt, medan jag roligt sof, utan att det minsta veta af altsamman, förrän min fröken det berättade. Men min nådiga Fru kan vara försäkrad, att inga människors konster eller anlagde intriguer kunna hindra Guds vilja och försyn, den både min fröken och jag utan minsta åtgärd eller oro helt förnöjsamt afvakta, då de deremot, som föregifva deras egna griller vara Guds beslut, varda rättvisligen så slagne för pannan, som nu skett.”

”Men,” sade fru majorskan, ”huru vill er far landshöfdingen finna sig vid detta giftermål, emedan min Baron kunde göra långt fördelaktigare parti.”

”Nej, min nådiga Fru,” svarade jag, ”detta är det fördelaktigaste; vi åtskiljas icke i den andra världen, vi blifva ett i Christo i det sälla paradiset enligt vårt första förbund.”

Hvad nu angår min fars samtycke härtill, så uppläste jag hans ankomna svar på min annonce rörande mitt intenderade engagement, som innehöll min fars stora glädje deröfver, att jag en gång fattat resolution att tänka på giftermål, och ännu i högre grad att jag med den nobla fröken Morman sökt engagement, hvars herr far varit min fars besynnerlige vän, och gaf oss tillika sin fulla välsignelse.

Sedan fru majorskan sett brevets innehåll, sade hon: ”Nu vet jag visst, att min dotter blir lycklig, som får en man, den

Gud henne besynnerligen destinerat på ett för oss alla förundransvärdt sätt, ty om något äkta par gifves i verlden, hvars hjertan Gud sjelf sammanfogat, så är det visst desse välsignade barnen, som skola glädja mig under mina många bekymmer. Här behöfves således ej flere vittnen till min dotters förlofning än hennes syskon," hvilka alle blefvo inkallade.

Nu som fru majorskan var svag af förra nattens orolighet och derföre satt i en länstol, gingo vi begge fram, föllo på knä, på det hon kunde lägga sina händer på våra hufvuden och gifva oss sin välsignelse, hvilket hon gjorde med sådan innerlig bevekelse, att glädje- och välsignelsestårar runno utför hennes kinder, så att jag blef rädd, det en så stark hjertats rörelse kunde afmatta hennes krafter, tog derföre min förlofningsring och satte på min frökens finger. Under hela denna acten kändes öfverallt en sådan Guds frid, att alla närvarande med djup vördnad förmärkte den Alsmäktiges höga närvaro vid denna förlofning. Sedan alt var slutat, kysste vi vår mors hand med tacksägelse för hennes välsignelse, och jag kunde omöjligen afhålla mig, att åter välsigna en så venerable svärmor, som skänkt mig sin käraste dotter. Ja, min välsignelse var af så rörande kraft, att jag måste afbryta mitt tal för att intet sätta min svärmor i extas. Då nu alla hade önskat oss lycka, välsignade jag min fästmöes själ och hjerta. Och gladdes min svärmor att se, huru ömt vi älskade hvarandra, sägande: "Gud är sjelfva kärleken, och jag vet om ert först gjorda heliga, paradisiska förbund."

Denna oförmodliga förlofning, den hvarken mina svägerskor, mindre någon af husfolket kunnat tro eller förmodat någonsin hända, uppväckte en allmän glädje i hela huset, så att jag i stället för en passager blef i ett ögnablick af alla domestiquer ansedd för hela husets skyddsängel, som förlossat dem från den prästerliga confusa styrelsen och dess vidare influence. Min nobla svärmor anmodade mig sedermera, så långt jag hade tid för kronans tjenst, att litet efterse den utvärtens hushållningen, medan min fästmö bestyrde den invärtens, hvarmed min svärmor för svaghets skull sig ännu ej kunde befatta. Hon bad mig derföre ändra, hvad jag fann onyttigt: hon vore med allt nöjd, hvad jag föranstaltat till gårdens och godsets ordentliga bestånd och nödvändiga vidmakthållande. Jag anmodade derföre informatorn för min yngsta sväger att continuera som förr med bibelläsningen

och bönestunderna för folkets uppmuntran i sin vanliga ordning, hvilket han sig gerna åtog. Jag eftersåg sedermera gårdens arbete samt ladufogdens göromål, och allt husfolket älskade och lydde mig med glädje.

Medlertid sysselsattes min nobla svärmor och fästmö med preparatorier till vårt bröllop, som var utsatt att hållas först i December månad samma år 1745, så att hela mitt frieri och giftermål skulle på tvenne månader vara fullbordadt. Min svärmor notificerade därför alla dess bröder min förlofning med dess dotter Fröken Maria Sophia Morman, hvilket åstadkom hos dem alla en allmän glädje. Jag reste sedan sjelf till Herr Öfverste Cedercrantz på Wegeholm och blef af honom och öfverstinnan med utmärkt grace emottagen. De sade: "Gud har utsett Er, min Baron, att vara en skyddsängel för Mormanska huset, som stod på kanten af dess totala undergång." Fru öfverstinnan frågade mig mycket om prästens souveraina disposition vid Gedsholm. Jag svarade, att jag såg förut, det så snart prästen befattade sig med annat, än hvad hans ämbete fordrade, så skulle han falla i galenskaper; och då jag fick höra, det han i räddhåga för mig, som han sade blifva Christendomens förstörare, om jag blef engagerad i huset, hade inbillat fru majorskan, att det var Guds vilja och befallning, det hon skulle bortgifta den äldsta fröken, med en af prästen projecterad ofrälse man och det antingen fröken ville eller intet, så erhöll jag en långt säkrare befallning från högre ort att köra prästen på porten, antingen han ville eller intet, och att vara ansvarig för frökens frihet och husets bestånd. Ja, fru majorskan blef natten förut, innan jag anmälde mitt ärende genom en plågsam syn sjelf ett åsyna vittne i hennes egen kammar, på hvad sätt jag tog afsked med prästen och hans medföljande svarta anhang. Huru denna ofvannämde höga befallning mig på ett förundransvärdt sätt blef gifven samt alla der med förknippade ovanliga upplysningar, berättade jag omständligen för fru majorskan, innan jag formelt begärde hennes dotter, som skedde fem månader efter, sedan jag först gjort min fröken proposition om giftermål, och bad henne, i fall hon sjelf icke misstuckte mitt anbud, derom avertera sin fru mor, emedan jag var commenderad till Halland och således ej kunde vara fröken till bistånd, i fall prästen genom correspondance

skulle proponera något annat giftermål under sken af ömhet för Christendomens bestånd.

"Men om den osynliga connexion," sade jag, "den jag från högre ort underbart erhållit med frökens hjerta, om vårt paradisiska förbund, samt att vi hörde hvarandras röster och tal, fast vi många mil voro åtskilde m. m., derom torde fröken sjelf vid tillfälle gifva Öfverstinnan underrättelse, samt huru allt med mitt frieri aflupit hvars utgång jag allt förut visste, ty den Alsmäktiges hand har ledsagat mig allt ifrån min barndom, och jag har viss försäkran i hjertat, att hans beskärm och kärlek skall följa mig in i min graf oakadt min djupa känsla af min ovärdighet till det minsta af hans nåd." Öfverstinnan, rörd af dessa ord, sade: "Min Baron är en rätt lycksalig menniska, som har en så fast tro och tillgång till Gud." "Min nådiga Fru," svarade jag, "den fasta förtröstan till Gud och mitt hjertas lycksalighet är en blott friskänkt nåd, den ingen kan taga, utan den det får. Emedlertid lärer Fru Öfverstinnan af min berättelse så mycket finna, att allt i det hufvudsakligaste har likhet med hvad som talas om Tobia först att den plågande och förvillande andan skulle fördrifvas, för det andra att fru majorskan åter skulle få öppnade ögon att se, och för det tredje att jag skulle få hennes af Gud mig destinerade dotter till äkta, med hvilken jag i hjertat underbart varit förbunden nästan fyra år, utan att hvarken å hennes eller å min sida minsta tanke existerat till någon vidare förbindelse, förrän jag, som sagdt, fick högre ordres att genom äkta förbund göra skyndsamt slut på alla förblindelser, som genom prästens dårskaper kunde åstadkomma huses undergång."

Herrskapet förundrade sig högeligen öfver denna min korta berättelse och fägnade sig hjerteligen deröfver, att den Högste så ögonskenligt bragt allt till ett godt slut, önskandes mig Guds välsignelse i mitt äktenskap med min fröken, för hvars frihet och välgång jag så trofast budit alla fiender spetsen och med makt slagit dem ur fältet. Jag recommenderade mig slutligen i herrskapets grace, tog afsked samt reste till Landskrona i ämbetsärender och sedermera till Gedsholm att åter se min nobla svärmor och min täcka fästmö, dem jag så ömt älskade.

"Ingen i världen kan likna dig i lycka," tänkte jag, "som nu framgent i ro får glädja dig öfver din venerabla svärmor lika som äfven din aimabla fästmö." Men våra tankar fela! Ty ehuru-

väl min svärmor strax efter min förlofning märkeligen till hälsan bättrades, så tillstötte en ny sjukdom under min korta bortovarelse, som oakadt en efterskrefven habile doctors bemödande, i anseende till försvagad mage och nervsystem, icke kunde häfvas. Hon afmattades dag från dag och såg grafven oundviklig. Jag och min fästmö voro ständigt hos henne, fast vi sjelfve voro tröstlösa. Jag tröstade henne, så godt jag förmådde, och talade om de sälla paradisiske boningar, där Guds Son med öppen famn emottager sin brud, kysser henne och aftorkar alla tårar af hennes ögon. Min värda svärmor fann af mitt tal en hjertelig glädje, och hennes anda fick vittnesbörd, att hon skulle undfå kronan af sin brudgummes hand, som henne återlöst med sitt blod. En fjerdedels timma före hennes affidande inkallades alla hennes barn. Hon lade sina händer på mitt och min fästmö hufvud och gaf oss sin yttersta välsignelse med en gudomlig styrka som i extas, och vi lågo på knä för hennes säng. Sedan välsignade hon de öfriga sina barn, och vi samteligen välsignade henne under allmän bön och tårar, tills hon saligen afsomnade och ingick i sin Herres glädje. Hennes bortgång var ett dunderslag i hela huset; alt ting syntes svart för mina ögon, ty hjertat var såradt till döds, och ehuru jag i extas tydligen såg den lycksalighet hon smakade i sin himmelska boning, så kunde jag dock ej lida smärtan af hennes saknad, och min egen fröken kunde ej trösta mig med sina tårar. Med ett ord: *"Vår luta är i kras, som förr had' sungit, af storm och vädræts ras had' strängen sprungit."*

Detta oförmodliga dödsfall notificerades min saliga svärmors herrar bröder: Öfverste Cedererantz, Kammarherre Cedererantz och dess stufbroder Hofjunkaren Conowen. De ankommo genast och som närmaste anhörige bestyrde de om salig mors begrafning samt sedermera om laga bouppteckning, documenters genomläsande och förordnande af skiffesman, som delade lösa och fasta egendomen medelst lotter alla syskonen emellan; och som min fästmö sjelf utdrog den lott, som blef fjerdedelen i Gedsholm, anmodades jag att med henne åtaga mig godsets disposition under ett ganska lindrigt arrende, hvaremot alla hennes systrar såsom ogifta skulle på Gedsholm kvarblifva utan minsta rubbning af någon förmån, som de under deras fru mors tid därstädes åtnjutit. Med alla dessa göromål och räkenskaper sysselsattes Herr Öfverste Cedererantz' inspector, hvil-

ket kontinuerade till April månad följande år. Men herr öfversten och fru öfverstinnan utsatte dagen till vårt bröllop.

År 1746 i Januari månad ankom ordres till mig att om sommaren i Juni börja undersökningen öfver Lagaströmmen. Fördenskull utsattes bröllopsdagen till den 1 Maj på Wegeholm, och dessförinnan hade min nobla fästmö och jag nog att bestyra med Gedsholms gods och hushållningen vid gården. Fjorton dagar före bröllopet reste min fästmö ensam till Wegeholm att hjälpa fru öfverstinnan med bröllopsanstalterna. Vid tillfälle berättade fröken den stora synen jag haft i Landskrona, som var orsaken till det spirituella förbund, som vi sedan med hvarandra gjorde; emedan jag hade under min extas hört en främmande röst bedja för mig, och på hvad underligt sätt jag fick veta, hvem det var, 14 dagar derefter. Fröken berättade vidare omständligen alla de betydande drömmar jag haft, hvaraf jag förut sagt, huru alt skulle gå med prästens förafskedande, likaledes huru fröken på 4 mils distance hört min röst, som i ett ögnablick fördref all ångest utur hennes hjerta, och sist den synen hennes sal. fru mor sjelf sett natten förut, innan jag formelt begärde hennes dotter, samt på hvad sätt prästen och dess svarta anhang kördes ur hennes kammare m. m. Sedan fru öfverstinnan om alt var undermåttad, förundrade hon sig högeligen öfver dessa ovanliga ting och hade sagt: "Den mannen är visst i stor nåd hos Gud och är klokare än många andra; jag och min man äro af alt hjerta honom tillgifne."

År 1746 den 1 Maj vigdes vi på Wegeholm. Bröllopet var stort. Landshöfdingen Fleetwood, öfverstinnans bror, representerade min far, och Herr Öfverste Cedererantz såsom brudens far öfverlämnade henne i min hand. Vi hade ingendera någon kännning af alteration, som altid i brudstolen händer de mästa contrahenter, derföre att de icke rätt känna hvarandras hjertan.

Under det vigseln påstod, hade fru öfverstinnan märkt, det jag såg något blek ut, som härrörde af sorgen öfver min salig svärmors död. Hon sade derföre till sin bror Landshöfdingen Fleetwood: "Jag är rädd att den ärlige Gyllenstierna ej länge lefver, han ser så sjuklig ut." Landshöfdingen svarade: "Jag har ett sätt, som ofta inträffat att genom uträkning af bokstäfverne i begges namn få veta, hvem som först dör, mannen eller hustrun." Öfverstinnan

gaf honom på ett papper begges våra namn skrifne. Han gick ensam i sin kammare, och då uträkningen var gjord, sade han: "Gyllenstjerna ser väl nu sjuklig ut, men han får en stor sorg öfver sin hustrus död, den han aldrig kan glömma, efter han så hjerteligen älskat henne; men han sjelf blir en gammal man." Detta har jag först efter min salig hustrus död fått veta.

För min kommendering till undersökning af Lagaströmmen, hade vi ej tid att längre kvarblifva än 3 à 4 dagar efter bröllopet. Vi aflade därför hos det respectabla herrskapet vår ödmjukaste tacksägelse för all grace de oss bevisat och för den omsorg de haft för vårt bröllop, recommenderandes oss i deras nådiga åtanka, och afreste till Gedsholm. Vi båda hade nu de sällaste dagar, som kunde gifvas i denna världen. Den Alsmäktiges hand hvilade öfver oss dag och natt, och våra hjertan kände hans höga närvaro. Men dessa sälla dagar varade ej längre än en månad, dock hade jag den glädjen att märka, det begges vår åstundan och bön var af Gud hörd, så att min hustru befann sig hafvande, hvaröfver hon med mig sig hjerteligen gladde, bedjandes den Alsmäktige af alt hjerta, att som han varit med oss af begynnelsen, han därför täcktes af nåde låta alt vinna en lyckelig framgång. Det kostade oss båda tårar att sakna hvarandra fyra månader, men jag lofvade henne med posten låta veta, huru jag mädde. Sedan nu alt var i ordning, välsignade jag min käraste hustru och afreste den 2 Juni till min förrättning.

Så snart jag under den Högstes beskydd hade afmätt strömfällen i Laga strömmen, gjort ritningar och fulländat mitt arbete, som skedde i slutet af September, skyndade jag mig på hemvägen att med glädje åter se min kära hustru; vår fägnad var obeskriflig, och blef en allmän glädje i hela huset öfver min återkomst. Efter måltiden gjorde vi vår aftonbön med hjertans glädje och prisade den Alsmäktige, som bevarat oss och af nåde välsignat henne med lifsfrukt, det vi begge så högeligen åstundat.

Som jag endast i concept förfärdigat karta och ritningar samt project till timmerflottningen i Lagaströmmen, så sysselsattes jag nu dageligen med ritningarnes afcopierande; och efter de voro många, en för hvart strömfall, tillika med i strömmen varande järnbruk, qvarnar samt beskrefne methoden till timmerflottningen, så fordrades lång tid att som sig borde fullborda arbetet öfver båda strömmarne, så att samma continuerade många år, in-

nan jag hela förrättningen till Fortifikationscontoiret kunde öfverlämna; hvilket arbete endast kostade kronan 600 d. s. Orsaken till dröjsmålet var, att jag alla följande åren var commenderad på fästningsarbete i Malmö och Landskrona, som framdeles nämnes.

År 1747 den 30 Januari välsignade den nådefulle Guden vårt äktenskap med en son, och vi prisade den Alsmäktige för hans nåd. Vår lille son blef i det heliga dopet kallad Axel Erik efter min far.

År 1748 blef jag commenderad till Malmö att därstädes som chef förestå fästningsarbetet, som bestod i en stenglacins förfärdigande ungefär af 330 famnars längd att förhindra hafvets inbrott i hufvudgrafven. Samma glacin var inuti fylld med smärsta klappersten och utan all jord samt ofvanpå jämnad med stora flata gråstenar. Med inköp af all sten, garnisonsmanskapets afföning och instrumentaliers tillverkning m. m. kostade hela detta beständiga arbetet kronan inalles icke mera än knappt 3000 d. s. När General Ehrensvärd, som då disponerade nya fästningsarbetet i Finland fick på Fortifikationscontoiret se mina journaler, relationsritningar och redogörelse, blef han mycket förundrad, huru ett så stort arbete kunnat fullbordas med så ovanliga ringa kostnad, och bemödade sig derföre att få mig till Helsingfors under sitt befäl, skref mig ock sjelf mycket gracieust där om till samt utvärkade mig ovetterligt Kongl. Maj:ts ordres att gå till Finland. Men som jag efter arbetet i Malmö blifvit sjuk, reste jag från Gedsholm till den ankomne nya chefen Grefve Liewen i Landskrona, som då disponerade skånska fästningsarbetet, och öfverlemnade till honom min ansökning om Kongl. permission på ett år, den han lofvade skaffa mig, endast jag ville kvarblifva vid förestående nya fästningsarbetet i Landskrona. Han ville då gärna besörja om min befordran och om hvad mig kunde vara till nöjes. Jag tackade grefven för dess grace, men försäkrade honom i ödmjukhet, det jag af egen lust gärna tjente Kongl. Maj:t utan afseende på befordran eller vinning, som jag icke heller behöfde, efter jag var etablerad och hade någon egendom. Men efter jag hade nöje af tjensten, önskade jag helst vara i

Landskrona under Herr Grefvens ordres, och det vore mig belägligast i anseende till Gedsholm, der jag hade min hustru. Skulle därför Herr Grefven finna nödigt att härstädes betjena sig af min ringa experience vid fästningsarbetet, så feliciterar jag mig af en så nobel Chefs disposition. Men ifall jag yttermera får Kongl. ordres att gå till Finland, då är jag nödsakad att taga afsked och besörja min landthushållning. Med detta svar var grefven ganska nöjd, och jag ursäktade mig sedermera hos General Ehrensvärd, det jag i anseende till mitt sjukliga tillstånd samt Kongl. Maj:ts permission på ett år icke kunde profitera af de stora förmåner, som generalens grace hade mig tillämnat.

Samma år 1748 i Oktober kom min far ifrån Frösåker till Bjersgård, sände strax bud till Gedsholm och annonserade sin ankomst. Vi gjorde hos honom vår uppvaktning med största vördnad. Så snart min far såg min hustru, tog han henne hjerteligen i famn, kysste och välsignade henne; tårarne stodo honom i ögonen och utvisade dess kärlek och innerliga glädje öfver en så aimable kärkommande dotter, med ett ord, min far höll mera af Maja Sophia än af de andre sina barn. "Min käraste dotter," sade han, "efter jag är nyss inkommen, så inrätta du min lilla hushållning här på Bjersgård, som du bäst finner; jag vet då, att alt går väl." Jag gjorde min far sedan reda för min hafda disposition under hans fränvaro, och han var med alt fulleligen nöjd.

Vi hade ej längre tid att qvarblifva på Bjersgård än fjorton dagar. Under den tiden blef oförmodligen så stark frost, att sjöar och dammar lade sig. En natt hade min lilla hustru en plågsam dröm, ty hon jämrade sig i sömnen. Jag väckte henne strax och frågade, om hon kände sig sjuk. "Nej," sade hon, "men jag drömde, att båda mina systrar på Gedsholm gått ut på grafven, fallit genom isen och drunknat." Jag svarade: "Det var endast en orolig dröm, och bry dig intet derom, utan sof tryggt. Det har intet att betyda. Den Högste bevarar oss väl från all olycka." Men litet därefter gaf hon sig åter i sömnen. Jag väckte henne åter som förr; hon sade: "Jag drömde nu, att en af dem kommit upp; men att den äldsta drunknat." Jag tröstade väl henne som tillföre, men var sjelf tvifvelaktig om saken. Min hustru kunde sedan ej sofva, utan bad mig för all ting resa hem, så snart min far blifvit klädd. Hon sade ock drömmen för honom, som dock ej ville släppa oss bort förrän efter middagsmåltiden, hvarmed

skyndades. Emellertid var drömmen till en stor del sannfärdig. Begge mina svägerskor hade velat gå till en piga, som vid en vak på grafven kring gården tvättade kläder, men kommit på ett ställe, der källsprång var. De föllo begge genom isen; den, som var närmast landet, arbetade sig sjelf upp, men den största af dem var längre utkommen på djupet och sank ned i vattnet öfver hufvudet. Pigan sprang strax dit, ty isen var stark på sidan af källsprånget, och drog henne med möda upp, och om hon ej fått den hjälpen, så hade hon visserligen drunknat. Detta skedde klockan 11 föremiddagen. De våta fröknarne smögo sig in i pigans kammare, att ingen annan deraf visste, förbödo pigan att nämna derom, utan lät henne skaffa dem andra kläder. Strax efter måltiden togo vi afsked och ankommo till Gedsholm klockan 4 eftermiddagen, men hela vägen var min hustru ganska bedröfvad. Så snart vår vagn uppkom på borggården, kommo båda systrarne, pudrade och väl klädde, med glada ansikten oss emot till vagnsdörren. "Gud vare evigt lof," sade min hustru, "att jag nu med hjertans glädje ser systrarne lefva. Jag har drömt, att Ni gått på grafven och fallit genom isen samt att en af Er aldeles drunknat." Begge flickorna rodnade och måste bekänna, huru det var tillgånget, fast ingen mer än pigan i hela gården deraf vetat. Min hustru knotade öfver deras oförsiktighet tämmeligen hårdt, efter hon hela dagen och natten varit så ångse för sina systrar. De lofvade aldrig mera göra något, som kunde bedröfva henne; "ty om något hände," sade de, "så visste hon det strax förut genom drömmar."

År 1748 den 16 Mars hade min lilla Maja Sophia genom Guds bistånd lyckligen till verlden frambragt vår andre son Carl Christopher oss till största fögnad, ty vi åstundade begge högeligen många söner. Vi reste som oftast sedan från Gedsholm till Bjersgård, och vår venerabla far, som stundom var något sjuklig, blef af glädje alltid friskare, när han fick se sin käraste dotter Maja Sophia, den han så högt älskade. En dag talade han med oss om vår hushållning och pålade mig, det jag efter hans död ändteligen skulle utlösa mina öfriga syskon utur Frösåker. Ty som det varit ett gammalt Gyllenstjerne-gods, så ämnade han ingen annan possession deraf än mig och min hustru. "Och det skall fögna mig," sade han, "om du vill försäkra mig därom, ty Guds och min välsignelse skall följa dig

och dina barn, om du häruti lyder din gamle fars vilja." Jag och min hustru måtte ock slutligen lofva att så göra. Ett år derefter tog min hustru sin förste son Axel Erik med sig, och då min far fick se honom, blef han hjerteligen glad, lade sin hand på hans hufvud och välsignade honom.

År 1749 anmodade mig min chef Grefven och Generalen v. Liewen att inkomma och vara de öfriga herrar fortificationsofficerare till biträde vid nya fästningsarbetets inrättande i Landskrona, emedan jag bäst kände orten och där förut drifvit fästningsarbetet. Grefven hade dessutom af Malmö relation inhämtat, det jag visste methoden att bygga kronans verk med ringa kostnad. Jag tackade grefven värdsammast för den grace och förtroende han hade för mig och sade honom orsakerne, som gjort alla förriga arbeten för kronan så kostsamma, förmenandes jag för hälften mindre penningar kunna bygga lika goda verk. Grefven var högeligen charmerad öfver min uppriktighet och anmodade mig att jämte de öfriga herrar officerare bidraga till arbetets inrättning och värkställande. Jag skulle, sedan arbetet kommit i rätt gång, gärna få njuta min permission till godo och vara tjenstfri, till dess han fann nödigt mig inkalla. Jag värkställde riktigt grefvens ordres och var tienstgörande någon tid, tills det årets arbete var i rätt gång. Sedan efter gifven permission afreste jag till min hustru på Gedsholm, hvilken äfven detta året 1749 den 8 Juli lyckeligen frambragte till världen vår lilla dotter Maria Charlotte.

År 1750 kände min far någon anstöt af gikt, som i förstone ej syntes farlig, men en då grasserande bröstsjuka slog sig olyckligtvis därtill, så att han dag från dag afmattades. Min hustru och jag reste som oftast skiftevis till Bjersgård under hans sjukdom, trodde ej heller, att hans afgang var så nära för handen. Medlertid voro våra syskon, som närmast bodde, beständigt hos honom. Men då han sjelf förnam, att grafven var för handen, gaf han alla sina barn sin sista välsignelse med en besynnerlig själs styrka, anammade Herrans Heliga Nattvard med rena, upplysta förståndsögon, förvissad om sin eviga lycksalighet, och afsomnade saligen uti sin Frälsares kärleks famn uti sitt 71 ålders år. Han blef därpå med all tillbörlig heder begravnen och sedermera efter

sitt förordnande vintertiden uppförd och nedsatt i sin graf vid Frösåker, älskad, sörjd och saknad af alla sina barn.

Det är högst märkeligt, att en besynnerlig Guds nåd och välsignelse har från långliga tider, barn efter barn, hvilat öfver vår stam. Ty ehuru vissa fel åtföljt den familjen, så hafva de mest alla hyst en djup vördnad för Gud och i förtröstan på Jesu blodiga försoning saligen gått ur världen. De hafva eljest i lifstiden ägt godt vett, varit trofast och förnuftigt folk, så att ingen af dem har kunnat vara fritänkare. Gamle Riksdrotsen Nils Gyllenstierna, friherre af Lundholm och hans posterité, man efter man, hafva mästadels varit religieust folk. Min salig farfader Riksrådet Johan Gyllenstierna var en lärd och därjemte af hjertat gudfruktig man. Min salig fader hade likaledes sin Gud och Frälsare innerligen kär. Min salig bror lärde under sin förföljelse, att förakta världen och fann äfven sin rätta lycksalighet i Lambsens blod. Huru den Alsmäktiges hand varit öfver mig alt ifrån moderlifvet, huru han oakadt min grundlösa ovärdighet lätit mig finna nåd för sin ögon, huru han besynnerligen fördt mig oskadd genom frestelser, öknar och ödemarker, genom eld och vatten, uppenbarat sig för mig samt visat mig stora ovanliga himmelska ting, huru hans hjerta bevekta honom att bära mig på sina armar, som en man bär sin son, huru han nu sluteligen under de grå håren skänkte mig beständig hvila och lycksaliga dagar i hans tillbedjansvärda sällskap och umgänge, huru min själ endast lever af de nådefulla ord, som gå af hans mund, då jag talar förtroligt med honom, som en man talar med sin vän, huru han gifvit mig vittnesbörd, att jag täckes honom och är utkorad till den nåden att få kyssa hans hjerta, äta af hans beta, dricka af hans drickekar och hvila i hans famn, allt detta med mera lärar min läsare nogsamnt finna af denna min lefnads beskrifning. Men då jag för mig sjelf eftertänker, huru ringa och ovärdig jag är till en så stor nåd, så häpnar min anda af förundran, och jag sjunker neder för min Frälsares fötter, dem jag med kärleks och tacksambets tårar kysser och tillbeder, tills alla ord fela, och tankarne försvinna, för det han af nåde alt ting så väl och underbart fogat för mig under min lefnad och nu, då jag lutar till grafven, till slut skänker mig en härlig seger öfver alla mina fiender. Dock jag skyndar vidare med min berättelse.

Detta år 1750, erhöll jag Kongl. Maj:ts nådigste fullmakt att vara capitaine, hade ock uppseende öfver åtskilliga arbetsposter i Landskrona, men efter min salig fars död erhöll jag permission att företaga sterbhusets angelägenheter och genom bouppteckning samt laga skiftesman skilja fideicommisset ifrån den öfriga lösa egendomen. Jag blef således enligt testamentet ensam ägare af Bjersgård.

År 1751 i Januari månad föddes vår tredje son Nils, som därpå i Juli månad åter saligen afsomnade. Jag förrättade capitaines tjenst hela sommaren vid fästningsarbetet i Landskrona, till dess jag och min hustru sent om hösten uppreste till Frösåker att hålla skifte med alla mina syskon öfver lösa och fasta ärfda egendomen, som bestod i tvenne säterier, nemligen Frösåker och Wasa med underliggande gods. Jag rönte nu vid arfskiftet, som förrättades af en laga delningsman, ögonskenligen min salig fars välsignelse angående Frösåkers inlösen, som härefter skall nämnas, så framt det ej faller min läsare obehagligt, att jag här såväl som på många ställen endast för mera sammanhang blifvit nödsakad att detaillera vissa saker, som eljest icke egenteligen hörde till mitt föresatta ämne.

Frösåker bestod af fyra säterihemman och Wasa af tre, begge med underlydande gods, som skulle delas i sju systerlotter, deraf mig som bror tillkom två delar laglott. Min svåger Armfelt tillböd mig långt förut att köpa hans frus lott, som jag äfven gjorde, i hopp, att den lotten också kunde vid lottningen falla i Frösåker. Min andre svåger Fältmarskalken Friherre Marcks von Würtemberg ville ändteligen köpa hela Frösåker, men jag vägrade, efter det var ett gammalt famillegods, det min salig far befalt mig inlösa. Hofrättsrådet Cronstedt var fältmarskalkens fullmäktig; och min andra svåger då varande Hofmarskalken Baron Reuterholm var fullmäktig för mina tvenne äldsta systrar. Min äldsta syster Stina, syster Lisa och min yngsta syster Maja voro sjelfva närvarande; men syster Elsa, som hade Öfverste Lieutenant Toll, var qvar i Skåne. När nu delningen var gjord, tog jag först min laglott två säterihemman i Frösåker; då voro fem öfrige till delning. Sedan tog svåger Reuterholm för min äldsta syster Stina och fick det tredje säterihemmanet i Frösåker. Då sade Baron Cronstedt: "Det är så godt, som Baron Gyllenstierna

det redan hade; men ännu är ett säterihemman i Frösåker, som till lycka kan falla på min principals lott." Derpå tog min svåger Reuterholm för min andra syster Elsa, som fick med säterihemman hela dess lott i Wasa. Nu tillkom mig att taga för den systerlott jag köpt af svåger Armfelt. Baron Cronstedt hade då väl sammanrullat de trenne öfriga lottsedlar, skakade dem omkring i hatten och bad mig nu draga ut min lott. Men så snart jag satte min hand i hatten, så hoppade en af lottsedlarne mig i handen; den tog jag upp och viste dem, att det var det fjerdde säterihemmanet i Frösåker. Baron Cronstedt rodnade, sägande: "Jag ser nu tydeligen, att Gud har destinerat hela Frösåker i Baron Gyllenstjernas hand. Ingen kan lotta med den mannen, han tager, hvad han vill." Nu tillhörde Baron Cronstedt att utdraga lotten för sin principal, men han bad min syster Lisa, fältmarskalkens fru, att det sjelf göra, som ock skedde. Hon fick med säterihemman sin lott i Wasa och icke mer i Frösåkers bondegods än ett fjerdedels hemman, som var för mig en stor lycka. Ty i fall hon fått den sista lotten, som svåger Reuterholm slutligen tillkom, på hvilken en ansenlig del af Frösåkers frälshemman var uppförd, så hade jag aldrig fått lösa dem ut, om jag icke fyrdubbelt betalt deras värde. Äfven så lyckligt gick det med lösörelotterne. Sedan de voro jämkade, frågade jag min hustru, hvilka lotter af silfver med mera hon hälst önskade, och då lottningen skedde, utdrog jag de lotter hon mäst tyckte om. Baron Cronstedt och alla syskonen förundrade sig högeligen deröfver, huru alt skulle så foga sig just efter min åstundan och förmån. Jag utlöste då strax svåger Reuterholm på lika sätt som Armfelt för en å ömse sidor slutligen öfverenskommen billig lösningssumma. Och som svåger Marcks ej kunde hafva någon nytta af sitt fjerdedels hemman, så tillböd han mig efteråt att samma köpa, dock för dubbelt värde. Jag ingick ock den handeln för att slippa vidare krångel. Syster Stinas lott köpte jag äfven för en lika summa, som Armfelt och Reuterholm för deras lotter bekommit, och var nu således ensam ägare af hela Frösåker och derunder liggande hemman och torp. Af allt detta har jag erfarit, hvad Guds försyn förmår, då barn njuta föräldrars välsignelse till godo och åtlyda deras befallningar efter deras död. Alla syskonen öfverenskommo sedan att af deras lotter utgifva så stor summa, som min då utom lands varande broder bort hafva, om egendo-

men blifvit delad i nio systerlotter, hvaraf jag betalte det mästa. Af dessa penningar var honom förut genom växel ungefär 11,000 d. s. tillsände. Resten satte jag för honom på ränta, så att hans efterlämnade dotter sedermera af mig kontant erhöi 9,000 d. s. såsom arf. Ja, han fick värkeligen mer än en tredjedel öfver, det honom tillkom. Och det af allas ömhet och kärlek för en bror, som lidit så mycken förföljelse af då rådande franska partiet, för det han med förra kloka ministären sökte afböja kriget mot Ryssland, hvilket alt förnuftigt folk förut kunde se blifva olyckligt för Sveriges rike. Under uppresan till arfskiftet vid Frösåker blef jag angripen af en viss sort colique, som skiftevis natt och dag plågade mig så, att jag ingen dag var säker om mitt lif. Detta varade under hela skiftet och sedan jag var nederrest till Skåne, inalles ett halft år. Jag brukade alldeles ingen medicin, utan den Högste sjelf återskänkte mig min fulla hälsa, så att jag sedan aldrig haft känning af samma sjukdom.

År 1752 den 13 November föddes vår lilla dotter Margareta Sophia, uppkallad efter salig Fru Öfverstinnan Hästesko. Vi hade då redan flyttat med vårt hela hushåll från Gedsholm till Landskrona för fästningsarbetets skuld och qvarlemnadt på gården en trogen betjent, som skaffade oss en nästan dubbel inkomst af gård och gods. Detta och följande åren 1753, 1754 och 1755 bestyrde jag under Generalen Gref Liewens befäl fästningsarbetet vid trenne särskildte poster, deröfver jag specielt hade uppseende. År 1754 den 13 September föddes vår lille son Nils.

År 1756 reste jag upp till riksdagens början och var där en månad; sedan gaf jag min fullmakt åt en min vän och återreste till Skåne till min hustru, som då flyttat till Bjersgård. Jag märkte nog öfver alt, då jag uppkom till Stockholm, den styrka franska partiet hade, såväl som dess åhåga att tola det lilla partiet, som då höll med hofvet, för att kunna soutenera sig. Min värd berättade mig en händelse, som några dagar före min ankomst tilldragit sig i slagtarehuset, nemligen att en stor björn derstädes kommit lös och med sådan ilska ihjälrifvit en liten björn, att han äfven emot all vana sönderbitit hans ben. Mig förekom denna händelse som ett särdeles omen, det jag eftertänkte.

Några dagar derefter, då jag var bjuden till middagsmåltid hos en viss herre, der många af lilla partiet voro samlade att roa sig, berättade en amiralitets capitaine vid bordet en besynnerlig dröm han haft, nemligen att han såg i drömmen, huru det blef helt mörkt öfver Stockholms stad. Sedan såg han en ofantligt stor fågel flyga ända längs Regerings- och Drottninggatan. Fåglen var lik en örn; men undra delen lik en drake. Och han hörde fåglens namn på italienska nämnas "Baratto." Alla menniskor gömde sig af räddhåga undan för honom, hvar de kunde, att han ej skulle spänna dem; men till olycka såg han, att fåglen slog på ett ställe ner, spände och flög bort med en karl, som hade blå rock och hvita underkläder. Alla förundrade sig öfver denna underliga dröm; men jag sade icke ett ord. Sedan vi stigit från bordet, tog jag den capitainen afsides bort, frågande honom, om han sjelf väckeligen haft den drömmen. Han bedyrade, att så var. Jag frågade, om han förstod uttydningen. Han svarade: "Den begriper jag aldeles intet." "Kom, låt oss gå längre afsides. Jag skall säga eder uttydningen under förbehåll af tysthet. Ni min Herre," sade jag, "känner nog fiendskapen partierna emellan. Den franska ligan är långt större än vår; den förmår ständerna att framdeles förordna en viss deputation eller stor commission under riksdagen, hvarom förut, innan riksdagen börjades, man väl hörde något talas, dock med ovisshet. Medlertid är det den store fåglen Baratto, som några månader härefter lärer komma flygandes. Vidare, att hans hufvud och öfra del liknade en örn, betyder hans högfärd, regeringssjuka och souveraina makt. Men att hans undre del liknade en drake, betyder, att han uppstigit ur helvetet. Ty hans namn Baratto heter på latin Baratnim och betyder helvetets arghet och mordisk satanisk fiendskap. Fåglen flykt utvisar hans sökande; och den blå karlen han spände blir förmodeligen Brahen, den han som partiets hufvudman anser. Detta är rätta magiska uttydningen på er dröm. Jag råder derföre, det vårt parti undviker att göra det minsta, som är olagligt; ty derigenom slipper den store fåglen lös." Capitainen blef öfvermåttan tankfull och bedröfvad öfver min uttydning. Men då jag för mig sjelf confronterade denna drömmen med händelsen om björnarne i slagtarehuset, så såg jag endast ett sätt, som kunde hindra stora björnen att afslita sin kedja.

Jag gick derföre på ett ställe, der tre à fyra af mina vänner voro samlade. De fägnade sig öfver min ankomst till riksdagen; men jag sade: "Utvälj en man, som jag kan gifva min fullmakt till, ty mig är omöjligen för mina göromål i Skåne att här längre än en månad kvarblifva. Medlertid vill jag gifva eder mina tankar tillkänna angående denna riksdag, dem jag önskade mina vänner täcktes eftersinna." Jag berättade dem då om björnarnes olika öde i slagtarehuset. De sade: "Sådant kan ofta ske, men vi äro inga björnar." Jag svarade: "Begge partierne äro björnar, som rifvas om regeringsmakten. Franska ligan är den stora och vårt parti den lilla björn. Att den stora söndermalmade den lillas ben, betyder hufvudmännen för vårt folk, ty styrkan tecknas med ben, som håller kroppen." De sågo på mig och sade: "Skall en vis man tala så i vädret och rätta sig efter sådant?" Jag svarade: "Hör ännu en dröm, som en annan man haft." Jag berättade dem hela drömmen och min uttydning, frågandes dem, om de funno något sammanhang emellan björnarne och den stora fåglens göromål. Mina vänner blefvo litet mer eftertänksamme. Deribland var en fröken af godt förnuft; hon sade: "Böra vi då aldeles intet contradicera motpartiets olaglige propositioner?" Jag svarade: "Vårt redeliga folk bör opponera sig emot alla deras olagliga göromål och tillgrepp och det utan all colère eller ovettiga expressioner, som irriterar deras galla, men deras tal bör stricte vara efter lag och regeringsformen, ty om vårt parti af harm företager sig minsta steg emot lagen, så slipper stora björnen lös, och fåglen får sin flykt, hvilket eljest icke gärna kan hända, enär lagen följes. Mitt välmenta råd är derföre att, så långt möjligt är, soutenera hofvets lagliga rätt, men ej ingå i någon hemlig proposition, som är stridande mot lag och regeringsform. Slutligen ber jag mina vänner att berätta för våra hufvudmän alt, hvad jag sagt, dock i tysthet. Och i fall de skulle anse mina tankar angående denna riksdag för chimèrer, så få de sjelfve med sin olycka erfara, det jag sagt sant och icke talat i vädret." Efter månadens slut tog jag afsked af mina vänner och återreste till Skåne. Men huru sedermera Ständernas riksdagsbeslut afkunnades på Slagtarehuset och Riddarholmen är allmänt bekant.

Jag erhöll samma år 1756 Kongl. Maj:ts nådigste fullmakt att vara major vid Fortificationen under Generalen Gref Lievens

befäl och hade de följande åren 1757, 1758, 1759 och 1760 lika som förut uppseende öfver åtskilliga arbetskommenderingar och särskildte poster vid fästningsvärken i Landskrona; men då arbetstiden var förbi, reste jag med min hustru, svägerskor och betjening från staden till Gedsholm och Bjersgård enligt min chefs mig gifne permission att få bortresa, när min närvaro i Landskrona icke behöfdes.

År 1757 i Augusti månad hade vi den sorgen, att genom dödliga koppor mista tvenne våra döttrar, Maria Charlotta och Margareta Sophia, samt vår lille son Nils. Dessa trenne barn begrafvos på en dag. Och ehuru vi aldeles voro försäkrade, det de saligen afsomnat, så var likväl deras afsaknad oss i det ömmaste smärtefull, och sorgen försvagade märkeligen min hustrus hälsa. Mina öfriga begge söner Axel och Carl, fingo äfven sedermera kopporna, men den alsmäktige Guden beyarade deras lif af blotta nåde; eljest hade vi blifvit aldeles barnlöse. År 1759 blef jag af Kongl. Maj:t i nåder utnämnd till riddare af Kongl. Svärdsorden, som fordom varit ett hederstecken i Svea rike.

År 1761 och det följande voro för mig högst märkvärdige. Jag hade under de förra trägna arbetsåren anförtrödt min aimabla och förståndiga hustru disposition öfver reuenerne af Gedsholm, Bjersgård och Frösåker att dem förvara till vår gälds afbetalning för Frösåkers inlösen; och skulden blef årligen genom hennes goda förvaltning märkeligen förminskad. Ja, min nobla hustru hade på ett år, då jag var borta, mäst afbetalt 10,000 d. s. och inlöst obligationerne, så att både vår hushållning och alt öfrigt var i bästa ordning och räkenskaperne på reda händer. Hon befann sig ock nu i välsignadt tillstånd, önskandes att lyckeligen kunna öka antalet af våra barn; och jag gjorde mig färdig att uppresas till riksdagen, varandes betänkt på att aldeles taga afsked samt sedan lefva förnöjsamt i ro med min kära hustru på vår egendom under den Högstes beskärm och välsignelse. Sedan jag nu tagit det ömmaste afsked, välsignat och med tårar antvardat hennes själ och hjerta i Guds nådes hand, afreste jag i September till Stockholm.

Af efterföljande berättelser torde min läsare nogsamnt finna stora och dråpeliga ting, som utvisa Guds vishet, kärlek och ömma hjerta för den ringa människan, som dock är stoft och aska. Ty då jag för riksdagens början uppkom till Stockholm, fick jag veta, att några mähriska bröder bodde på Södermalm, och jag blef strax hågad att tala med dem för att veta, om deras religionsprinciper stämde öfverens med Guds ord och den erfarenhet jag hade om Guds sanning. Jag kom en eftermiddag och frågade en af dem, om jag fick höra på den förestående bönestunden. Han svarade: "Min Herre, alt för gärna." När bönen skulle hållas, förde han mig i ett annat rum, der hans hustru var samt några och tjugo personer af begge könen. Han sjelf förklarade ett cap. af Bibeln, föll sedan på knä och gjorde en kraftigt rörande bön; sedan sjöng han med andakt en vers. De togo derpå afsked, och gingo hem hvar till sitt. Jag var sedan ofta hos dem, och de gjorde mig berättelse om deras religionsprinciper samt kyrko-disciplin i församlingen utom lands, om deras af Gud utsedde göromål att kungöra Christi Evangelium för alla hedningar i Ost- och Vestindien och för alla människor, som det ville emottaga, så långt deras krafter och förmåga det medgaf, om deras enfaldiga lärosätt, att för alla nödstälde andelige fattige enligt Guds ord predika den korsfäste Christum, som borttagit verldenes synder genom sitt blodiga offer, om den lefvande tron, syndernas förlåtelse, helgelse, lif och salighet allena i hans namn, med ett ord: huru Christi anda varit med dem på deras vidsträckte missioner och välsignat deras arbete, så att många tusen människor blifvit omvände och kommit till en lefvande tro och Guds kännedom genom deras ringa tjenst. Jag berättade sedan för dem i förtroende något om hvad jag af Guds nåd erfarit, huru Frälsaren sig för mig uppenbarat i min själs ångest, hvarföre de honom hjerteligen prisade, sägande: alt sådant värkar den ena och sanna anda och gifver hvar och en, som honom behof göres. Ty alla lefvande christne i hela världen, af oss kände eller okände, hafva alla enligt Guds ord en Gud, Fadren, af hvilko alt ting äro, och en Herre Jesum Christum, genom hvilken alt ting äro och vi genom Honom, och en Helig Ande, vårt arfs pant, som oss undervisar och gör oss till lemmar i Christi andeliga kropp. Alla lemmanne draga sin lifssaft af hufvudet, som är Christus, och sammanfogas genom kärlekens

band, hafva ock alla en osynlig kännbar sympathi med hvarannan genom den ena sanna andan, ehuru långt de i världen äro från hvarannan åtskilde. In summa: de rätta f ren känna sin herde, och han känner dem; de höra hans röst, följa honom efter. Han gifver dem det eviga lifvet, och ingen förmår rycka dem utur hans hand. Desse m hriske bröders församlingar hafva i sanning mycket förut framför alla andra så kallade christna religioner i allmänhet, undantagande de som höra till helga mannsamfund, dem Guds anda sjelf upplyst och i det sanna vintr det inympat. Ty desse m hriske br der äro lefvande, praktiske och erfarne christne, som af Guds nåd funnit den enda kostbara skatten, den de eftertraktat, och känna Christi anda i deras hjertan; hvilket jag med sanning kan intyga. Ty alla gånger jag var i deras sällskap, besynnerligen i deras bönestunder, så förspordes öfverallt en sådan Guds frid och Herrans k nbara höga närvarelse, lika som Guds son nästan synligen vandrat ibland dem. Deremot har den döda ofruktbara tron m st i allmänhet tagit öfverhanden i de flesta christna församlingar. Religion består m st i hjernan och minnet af teorier utan all praxin. Men i hjertat och viljan  r ingen lefvande känsla af Guds anda. Theologerna i den katholska, grekiska, lutherska och reformerta kyrkan skrifu mot hvarandra, tr ta om controverser, onyttiga subtiliteter, sjelfgjorde tillsatser, mensklige stadgar, ceremonier och meningar; hvar och en dr jar skriften och Guds ord efter sina tankar och förvillar menigheten, där dock ingen annan religion  r sannfärdig eller saliggörande, än den enda, där Jesus Christus genom trona i sitt blod renar menniskan och i hennes anda, själ och hjerta, väsendtligen bor och regerar. Alla de, som den nåden  ga, i hvad religion de ock förr varit, blifu genom erfarenhet lärde af Gud, hafva alle ett förstånd, en tro och en mening enligt Guds ord samt en läromästare, sanningens anda, den världen icke kan undfå.

Jag frågade desse m hriske br der, huru församlingen kunde anskaffa penningar, som erfordrades till så många vidsträckta missioner. De svarade: "Enär någon mission företages, bekostar Grefve Zinzendorf samma af grefskapets revenue med tillh lp af de redan stadgade etablissementer, hvarest m st alla invånare äro goda handtv rkare och manufacturister, som till de nya missioner gärna contribuera och taxera sig sjelfve efter förmåga och eget behag. Brister ännu större summor, så negotieras pennin-

gar därtill, och grefven betalar efterhanden enligt förskrifningar både capitaler och intresser." Jag frågade vidare, om församlingen i Hernhut misstycker, när någon okänd äfven till missioner vill contribuera. De svarade: "Då någon dem obekant, som älskar Gud, gärna vill contribuera till Evangelii utspridande, så emottager församlingen med all tacksamhet och glädje hans gåfva, och samma person får alltid röna välsignelse af dess samfäldte förbön och delaktighet af den fridsandan, som hvilar öfver hela församlingen, och det antingen gifvarens namn är kunnigt eller icke, emedan Herren sjelf känner honom bäst och vet hans hjerta.

Jag hade nyss inkasserat penningar från min gård Frösåker, hvaribland var en någorlunda stor bancosedel; den samma bad jag genom växel skyndsamt öfversända till biskopen eller den, som förer directorium öfver den hedervärda församlingen i Hernhut, med vördsam och hjertlig hälsning ifrån en obekant vän, som högeligen gläder sig, ju mer Christi Evangelium blifver förkunnadt samt derföre nu gärna åstundar med öfversände ringa summa något litet bidraga till den förevarande asiatiske missionen, förhoppandes han, att den venerable biskopen icke lärer misstycka detta hans göromål, efter det härflutit af kärlek. Denne brodern besörjde sedan skyndsammast växelremissen, tackade mig, sägande: "Denna summa kommer församlingen just nu besynnerligen väl till måtta, efter Herren af sin milda försyn så fogat, att slikt göromål skulle falla en okänd vän i hågen och i tankarne." Desse bröder blefvo sedan med mig rätt förtroliga; ty jag hade långt förut haft samma religionsprinciper, som jag nu hörde, att de hade och efterlefde, så att jag af deras umgänge hade besynnerlig uppmuntran, och mitt hjerta kände mer och mer Herrans kärlek och kraftiga närvaro. Sedan jag nu vid riksdagen befullmäktigat en annan i mitt ställe, reste jag glad och förnöjd på landet öfver julhelgen till Frösåker, där jag öfver en hel månad kvarblef.

Detta år 1761 var för mig ett högst lycksaligt och äfven ett högst smärtefullt år. Jag vill nu derföre först beskrifva den rikedom af nåd, som mig vederfors. Ty då jag nyss efter min ankomst till Frösåker kom i kyrkan, och Comminister Kartelen till ingång i sin predikan tagit af Uppenb. 14 cap. 1 v. det språket: "*Och jag såg, och si ett lamb stod på Zions berg och med thy hundrade och fyratio tusend. De hade dess Fuders namn beskrifvit*

på sitt anlete", så förmärkte jag af hans tal, det han i hjertat kände, hvad han predikade, och blef deröfver innerligen glad att här finna någon, den jag förtroligt kunde tala med. Jag inviterade honom derföre att följa med mig hem till middagen, det han ock gjorde.

Under samtalet med honom öfverkom mig plötsligen en paradisk känsla i själen af det eviga lifvet, så att mitt tal satte prästmannen i största förundran. De rätter vi hade voro ganska simpla. Prästen frågade mig, hvem som tillagat denna kosteliga anrättning. Jag svarade "Inspectorens hustru har låtit alt efter eget behag tillreda." Han sade: "Jag har i all min dar aldrig smakat någon sådan mat. Vinet smakar som himmelsk nectar, brödet som manna och alla rätterne hafva en himmelsk paradisk smak." Ja, det var värkeligen så i sanning, att det fördolda och lycksaliga paradiset nedsänkte sig i våra hjertan under måltiden, och man kan tänka, när dess lycksalighet genomträngde och kryddade de materielle synlige rätterna, i hvad hög grad våra själar då smakade det fördolda manna och lifsens vatten, när Guds Son sjelf undfägnade oss vid vårt bord. Hvarom jag ej mer kan säga, än att våra hjertan af häpnad, vördnad och förundran försmälte som vax under känslan af vår djupa ovärdighet. Prästmannen blef af allt detta så betagen, att han sade: "Det blir mig härefter odrägeligt att vara ifrån Baronem." Jag svarade: "Det är mig rätt kärt att hafva ert sällskap. Jag vill låta bädda en liten säng för Magistern här i min kammare; ty vi hafva mycket att säga hvarannan. Och så länge jag vistas på Frösåker, är här ert hemvist förutom de få timmar Magistern nödvändigt behöfver att bestyra om hushållningen i Caplansgården och hvad ämbetsgöromål angår; mitt lilla bord är alltid till er tjänst." Prästmannen tackade och var med mitt tillbud högst förnöjd; han var ock sedan ständigt hos mig dag och natt, så att jag oftast måste påminna honom att skyndsamt gå hem och förrätta, hvad nödigt var, på det han ej skulle försumma sina ämbetsgöromål.

Känslan i hjertat af denna paradiska lycksalighet varade beständigt, dock i högre och mindre grad. Ty så snart vi talade om Guds lamb, som borttagit verldenes synder, så var det i själen, lika som Herren sjelf närvarande stått för vår ögon. Ja vi fingo erfara sanningen af Frälsarens ord: "*Hvar två eller tre äro*

församlade i mitt namn, där är jag midt ibland dem." Förståndsens ögon öppnades i den grad, att intet språk i Bibeln, som mig förekom, icke heller det mysterieuse, var mig fördoldt. Jag förstod dess rätta mening! Ja det gick i den höjd, att jag slutligen ej tordes öppna boken, ty ljuset brann som en låga i hvarje vers, och min anda förmådde en sådan klarhet icke uthärda. Min Frälsare var för min ögon dag och natt och utöste öfver min själ strömmar af kärlek. Jag hörde i min anda de trofaste och nådefulla ord, som gingo af hans mund, dem jag ej utsäga kan, och mitt hjerta fick ro och hvila i honom, likasom en brud tryggt hvilar i sin brudgummes famn. Han försäkrade mig, att mitt namn var tecknad ibland hans utkorade, dem ingen kunde rycka utur hans hand, och gaf mig slutligen det stora och trofasta löftet, att ingen af min säd och efterkommande, min hustru, barn och hvad mig anhörer, skulle förloras; ty han ville besynnerligen draga dem till sig och besörja deras eviga lycksalighet.

Ingen kan föreställa sig, huru djupt min anda nedsänktes i känslan af sin ovärdighet. Jag fick nåd att hemligen i mitt innersta hjerta förtroligt tala med honom. "Du alsmäktige, helige Gud och Frälsare," sade jag, "huru kan Du så nedsänka dig till ett så ringa stoft? Är det möjligt, att Du kan älska en så ovärdig dödlig menniska, som jag är, och säga henne sådana trösteliga och vänliga ord? Du vet ju bäst hennes bottenlösa elände, och jag känner nogsammt med smärta min naturs benägenhet till det onda. Ty min anda och själ är efter fallet i grund förgiftad, och ingen syndlös blodsdroppe finnes i mina ådror; mina tankar, ord och gärningar äro fördömmelige och straffvärdige. Jag ryser för åtankan af mitt elände, min nakenhet och djupa fattigdom på allt godt. Och oaktadt allt detta, så förmår Du ändå älska ett så vanskapeligt creatur. Jag häpnar af förundran öfver din obegrundeliga nåd och kysser under kärlekstårar dina välsignade fötter."

Herren svarade mig i hjertat ganska ömt och nådefullt: "Var icke förfärad! Jag har utkorat dig i moderlifvet, där du låg i din blod. Jag har med ångestsvett tröstlös på korset återlöst dig. Du är döpt i mitt namn; jag har aftvagit alla dina synder genom mitt blod. Allt är fullkomnad! Jag har af kärlek sedermera allt ifrån din barndom uppenbarat mig för din ögon och hjerta, på det du skulle älska mig, såsom din enda skatt. Jag

har varit med dig i alla dina frestelser, fast dina ögon då varit förhållne, och har gifvit dig förstånd i de himmelska ting: på det du i tro, hopp och kärlek skulle såsom min brud genom blodsbandet blifva delaktig af min rena menckliga naturs helighet och således kunna vandra mig till behag! Ju ovärdigare och fattigare du är i dina ögon, desto behagligare är du för min åsyn; ty efter jag påtagit mig dina synder, så hörer min rättfärdighets hvita klädnad dig till med alla himmelska skatter och rikedomar. Var derföre icke försagd för den här i tiden vidlådande syndaroten! Känslan deraf är dig nyttig och drifver ditt hjerta närmare till mig, som är din enda tröst och beskärm. Jag, som af ingen synd visste, har offrat dina och verldenes synder i min lekamen på korsens trä. Det var mitt kors: du skall ock bära ditt och följa mig efter samt någon delaktighet känna af min ångest och pina, på det du må veta, hvad det kostat mig att frälsa dig ifrån sataus herravälde. Ty medan du vandrar i denna jordiska hyddan, är dig icke alltid gagneligt att se den menlöshet du i mig äger inför Guds ögon. Du torde derigenom förfalla i andelig högfärd och förlora ödmjukhetens dygd. Hvad nu angår roten och ursprunget till det onda, så är den skapade, eviga naturen långt ofullkomligare än sjelfva skaparen; hvarom Skriften således vittnar, att *himlarne äro icke rene för honom; och när sinom änglom finner han dårhet*. Men om den Alsmäktige sjelf säger skriften: "*Gud är ett ljus och intet mörker är i honom*"; hvilket aldrig kan sägas om den magiske af ljus, mörker och elementer komponerade eviga naturen, icke heller om något skapadt creatur, vare sig änglar, andar eller själar. De hafva alla i sig ett förborgadt, andeligt mörker, som evigt är osynligt, så länge de förblifva i ljuset, lyda och älska Gud som deras enda enväldsherre; men så snart något skapadt creatur, änglar eller andar af egen fri vilja revoltera emot skaparens visa ordning och vill sjelf enväldigt regera, så försvinner det medskapade änglaljus och det fördolda mörkret tager herravärdet och gör det till slaf i stället för Herre. Att ett sådant förborgadt mörker varit i Lucifers förstånd såsom bevis till hans creaturliga ofullkomlighet emot skaparen, hvilket genom hans högfärd och egenvilja fått öfverhanden och gjort honom så stenblind, att han ej såg påföljden af sin dårskap, derom är hans fall ett öfvertygande bevis. Denne fallne ängel inbläste sedermera i Adam och Eva lystnaden att äta af kunska-

pens träd på godt och ondt, lika som han förut sjelf gjort. Hvilket gift sedan ärfteligen fortplantades på alla Adams efterkommande; och mörksens furste tänkte dem evigt kunna behålla under sitt herravälde efter deras svåra fall."

"Men det var af min fader förut beslutet, innan denna världen var skapad, att menniskan oaktadt dess fall skulle af mig icke allenast uttagas ifrån mörksens makt, utan att jag ock genom närmaste släktskap och blodsband framför änglarne skulle rena henne och taga henne till äkta. Jag antog derföre i aflesen hela människans rena natur, anda, själ och kropp, af Maria säd och föddes hit till världen, en ren och helig menniska, förenad med min gudom. Denna min menckliga natur utkorade jag till min brud, förde samma oskadd genom alla satans frestelser och vann seger öfver alla fiender samt upphöjde henne genom min förnedring, lydnad och blodiga lidande, död, förklaring, uppståndelse och himmelfärd öfver alla throner, änglar och förstädömen, och satte henne jämte mig på min härlighets thron öfver alla himlar. Denna min faders kärlek till Adams släkte afbildas i Skriften under liknelsen om en konung, som gjorde bröllop åt sin son, hvilken ingenstädes antagit änglarne, men Abrahams säd har han antagit till sin brud. Si, således är mig gifven all makt i himmelen och på jorden att såsom den andre Adam återlösa och saliggöra hela menniskosläktet, och alla de, som höra och åtlyda min kallande röst, deras hjertan gör jag brinnande af min kärlek, och ju närmare de genom trona på min blodiga försoning mig i nya födelsen efterfölja genom alla frestelser under känsla af deras andeliga fattigdom, desto skönare lysa de för mina ögon och till desto högre härlighet har jag utkorat dem i mitt rike. Ja, innan de lämna deras jordiska hyddor, så stadfästas de af den Helige Anda, så att de efter upplösningen mellan själ och kropp lika som änglarne aldrig mera kunna falla, emedan de då höra till de förstföddes församling, som i himmelen äro beskrifne. Dessas andar och själar njuta hvila och lycksalighet i paradiset eller Abrahams sköt, till dess de åter vid den första uppståndelsen förenas med deras förklarade himmelska kroppar; då de genom detta tretalets sammanfogning sist erhållit deras högsta fullkomlighet och destinerade härlighet i mitt eviga rike. Dessa regera under min kärleksspira aldrast uti de i Apocalypsi omtalte tusende år, och sedan denna synliga, materiella världen vid yttersta domen

genom elden blifvit renad och förvandlad till paradisk klarhet, så uppenbarar Zions konungarrike och det nya Jerusalem sin andra högsta härlighet samt fullkomligaste ljus och lycksalighet för desse förstfödde invånare; och vidare proportionaliter gradvis för alla saliga själar af Adams stam i de många himmelska boningar, som evighetens rymd innesluter, öfver hvilka jag evigt regerar, *till dess allt är mig underlagdt, och Gud blifver allt i alla.*"

"Men huru andars och sjäalars egenteliga tillstånd och innerliga känsla är beskaffad efter döden, tills kropparnes uppståndelse sker, det är ett mysterium, det du med ditt förnuft icke begriper, ty du förstår intet en andas natur, icke heller din egen, som likväl dag och natt är ditt sällskap. Medlertid benöj dig dermed, att de rättfärdiges själar äro i Guds hand, och intet dödsqval nalkas dem. Ja, fast du är i denna jordiska hyddan, så var icke försagd öfver känslan af ditt mörker och vidlådande adamske syndarot och andeliga fattigdom, *ty jag är ditt ljus, min kärleks eld förtärer all din orenhet, och min blodiga pina för dig på korset är din osägeliga rikedom och härlighets krona.* Var därföre frimodig! Kom städse ihog, huru jag har älskat dig alt ifrån moderlifvet och hvad förlofningsförbund vi sedermera oss emellan ingått, att du af alt hjerta, af all håg, och af alla din själs krafter skulle vörda, lyda och älska mig som din endaste skatt och himmelska brudgumme! *Om du nu håller mina ord och är trofast intill döden, så skall din sol icke mer nedergå, eller din måne tappa sitt sken. Ty jag, Herren, skall vara ditt eviga ljus, och dina sorgedagar skola hafva en ända.*"

Detta är till större delen det korta summariska innehållet af de många hemliga, nådefulla samtal och kärleksrika ord, som gingo af min Frälsares välsignade mun, då han sig i mitt hjerta uppenbarade. Ja, så ofta jag tänkte på hans obegrundeliga kärlek, så kände jag i själens innersta grund hans höga närvaro, och det både dag och natt under hela tiden jag vistades på landet.

Att nu vidare lemna underrättelser om den grad af lycksalighet, hvaruti jag mig befann, så syntes samma mig mera likna Adams sälla tillstånd uti Eden, hvaruti paradiset stundom sig mer eller mindre i sin härlighet uppenbarade. Ty lika som jag förut år 1734 var en plågad åskådare af den osaliga mörka evigheten samt äfven då tillika och på en gång (dock som genom ett flor) kunde se denna synliga världen, altså blef jag nu på samma

sätt en lycksalig åskådare och deltagare af den sällhet, som öfverflödar i ljusens rike. Ty paradiset hade nedsänkt sig i denna naturen med sina spirituella, himmelska elementer, och sväfvade liksom helt lätt öfver denna jorden, hvilken syntes mig vara en grof, materiel afbild af den fina, rätta paradisiska. Jag såg med magiska ögon de paradisiska elementer lifaktigt värkande i dess lycksaliga harmoni, hvilkas influence genom vår astraliske himmel meddelar välsignelsen och fruktbarheten till vår jord. Ja, hvart jag såg eller var, i skog, alléer, trädgårdar, slättmark, ängar, åkrar, vid vatten, på sjöar eller åar, där såg och var jag tillika på den paradisiske jorden, där alt detta syntes för de magiske ögon hafva någon likhet med vår värld, dock med den stora åtskilnad, att alt var därstädes i sin spirituella, blomstrande gestalt och beständiga skönhet, förmodeligen i samma proportion, som lustgården Eden var vida härligare än denna jorden, till hvilken Adam efter fallet förvistes. Men i denna nedrigare grad af paradiset lycksalighet såg jag inga invånare, hvarken änglar, andar eller menniskor, icke heller några figurer af lefvande creatur. Understundom försvann ock paradiset för mina ögon, och jag såg endast denna jorden, stundom åter begge tillika. Men mäst alltid kände jag i mitt hjerta Guds Sons obeskrifveliga kärlek och nådefulla närvaro. Och ingen mörksens anda fick lof att fresta eller oroa mig under hela denna tiden. Mina ögon voro så klar-synte, att då jag såg på menniskor, märkte jag strax, om de hade någon kännedom af Gud eller icke. Ty jag såg paradiset rundt omkring dem, men deras hjertan och ögon voro af mörkret till-lyckte, hvaröfver jag i själen förskräcktes, att så få voro upplyste och så stor mängd deremot förblindade. Jag föll derföre i min anda för min Herre neder, kysste hans fötter och sade i mitt hjerta: "Du alsmäktige Herre, min salighets klippa, huru kan din ömhet för menniskan tillåta din fiende att så förblinda dem, som du återlöst med ditt blod. Statt derföre upp, kläd Dig i starkhet, Du Herrans arm, Du Israels herde, och ryck snarligen dessa många uppslukne får utur Satans käftar och ulfvaklor, på det att i Jesu Christi namn sig böja måga all knä, deras, som i himmelen, på jorden och under jordene äro, och alla tungor samfäldt bekänna, att Du allena är Herren, Gud Fader till äro."

Min Frälsare svarade mig i hjertat med nådefull och vänlig ord sålunda: "Jag vill gärna upplysa och frälsa dem alla, men

deras vilja står mig emot, så länge de älska mörkret och världens fåfängelighet; därför afpassar jag min tid och sänder ofta sjukdom, utvärtas och invärtas plågor, förskräckelser och ångest öfver de halsstyfva, som förkrossar deras hårda hjertan, öfvertygar dem genom samvetet om deras missgärningar och gör dem nödstälte att i deras själaångest falla mig till fota, som burit deras och verldenes synder. Så snart de nu befinna sig als ingen förmåga äga hvarken att omvända sig eller att tro på mig, utan krypa tröstlösa till mitt kors, så skänker jag dem trona och syndernas förlåtelse, rengör deras hjertan i mitt blod, utgjuter min anda öfver dem och låter dem smaka sötman af min kärlek, som bibehåller dem i mitt förbund. Ja, de som beständigt blifva mig trofaste, de bära mycken frukt; ty jag tager min boning i deras hjertan, och min anda regerar dem, de lefva i trona, mätta sig af mitt kött och dricka af min blod. Jag utkorar dem och bekänner deras namn för min fader och de heliga änglar samt skänker dem af nåde det eviga lifvet. Åtskillige ibland dem förer jag genom underliga vägar, genom eld och vatten, mörker och ljus, genom svåra frestelser, öknar och ödemarker samt uppenbarar för dem många härliga ting och den tillkommande verldenes kraft, på det de genom allt detta dess bättre må känna deras medfödda elände och nakenhets blygd, förblifva i ödmjukhet och genom vakande och bedjande undfly all andelig högfärd såsom ett helvetets gift. Jag ser således min lämpeliga tid för hvar och en, allt efter som dess väg och tillstånd är, då jag dem fattar. Somlige åter, mera böjlige, leder jag till min kännedom med lena tömmar; ty jag har en brinnande kärlek till menniskan och kan aldrig förgäta min egen släkt, långt mindre min trofasta brud, den jag mig förvärfvat med mitt eget blod, på det jag skulle göra henne delaktig af den härlighet jag hade när min fader, förrän verlden var skapad. Var derföre icke tröstlös för de många, dem du anser för förlorade! Mina tankar och vägar äro långt högre, än du förstår. När deras stund kommer, öppnas ögonen, om icke förr, åtminstone på deras yttersta, då de i hjertat känna sig vara missgerningsmän och finna omöjligheten att frälsas, utan igenom mitt blod. Kom ihåg röfvaren, huru han i sin ångest bad mig att tänka på sig och huru jag honom svarade. Slika syndare rycker jag med min arms starkhet såsom bränder ur elden. Andre åter omvändes genom de utrustade herdar, dem

jag utsänder, att kungöra evangelii hemlighet för alla andelige fattige. Men allesamman, antingen de förr eller sednare omvändes, så räkna de mitt tålmod för deras salighet och min blodiga själa-ångest för deras enda försoning."

"För öfrigt äro i min faders hus många boningar för de själar som gått ur tiden! Jag led ock ena reso för syndernas skuld, rättfärdig för orättfärdige, och är dödad efter köttet, men lefvande gjord efter andan. Eftersinna nu, hvad apostelen Petrus vidare talar om dem, som icke trodde i Noaks tid, utan voro i förvaringen, till dess för dem predikades Evangelium och hvarföre det skedde, så lär du finna en hemlighet, som bör vara förborgad för den utomdessa nog oförskräckta och ogudaktiga verden, men som utvisar, det mig är gifven all makt i himmelen och på jorden att göra och låta i tid och evighet. Ty ehuru väl all ting i himmelen och på jorden är skapadt genom Sonen och till Sonen, så har jag dock framför allt besynnerligen älskat den elända och fallna människan och i hjertat ömkat mig öfver henne, med hvilken jag ock är aldra närmast besläktad, åt hvilken jag äfven tillämnat den högsta härligheten i mitt rike; och emedan jag genom dödens lidande för henne funnit en evig förlossning, vunnit en härlig seger öfver alla fiender, öfver Satan och all mörksens makt, så är jag nu såsom enda Sonen åter upphöjd öfver alla himlar, sittande på Majestätets högra sida i höjden, och mig äro alla änglar, throner, förstedömen, väldigheter och krafter underdånige."

"Häraf finner du nogsamt, huru högt människans lycksalighet ligger mig om hjertat, och du känner ju sjelf lågan af min kärlek i din egen själ. Tala derföre städse med mig i ditt eget hjerta, som en man förtroligt talar med sin vän! Älska mig beständigt, och *var trofast intill döden, så skall jag gifva dig lifsens krona!*"

"Ack! min Frälsare," sade jag, "den nåden att förtroligt få utgjuta sitt hjerta för Dig är ovärderlig för ett så ringa stoft, som finner sig till alt godt oförmögen och derföre nu har en högst nödvändig och ödmjuk bön att för Dig frambära, som är, att Du, min enda salighets skatt och tillflykt, sjelf täckes af nåde taga din beständiga boning i mitt hjerta och rena det med ditt blod, omskapa min själ och anda efter din bild samt utrota ur hjertat och minnet alla syndiga tankar, lustar och begärelser, som Dig är emot, på det jag sjelf med glädje må känna, att Du gjort mig rättsligen fri, och om det icke kan fullleligen ske, så länge jag

bor i denna orena hyddan, så skänk mig den nåden att städse genom din gudakraft segra öfver alla frestelser! Ja, emedan jag als ingen rättfärdighet eller helighet i mig sjelf kan äga, så till-egna mig genom trona din egen, som Du allena ensam hade i din rena menckliga natur, på det jag vid min lefnads slut må kunna med full förtröstan på din förtjenst gladeligen antvarda min själ och anda uti dina kärleksrika händer."

Herren svarade mig i hjertat nådefullt: "Var tröst och oför-färad, din bön är hörd, ty lika som jag varit med dig alt ifrån din barndom, så skall jag ock vara ditt beskärm in i döden. Jag sjelf skall då vara ditt lif och döden din vinning."

Under mitt vistande på landet besökte jag min granne Öf-verste Cronstedt på Gedsholm, som fägnade sig öfver mitt besök. Då jag hälsade på Öfverstinnan och dess döttrar, så var i deras sällskap en främmande fröken, som jag förr aldrig sett, men tycktes vara ungefär af femtio års ålder. Så snart jag såg henne, var det i mina tankar, lika som en sagt mig: med henne kan du för-troligt tala om andeliga ting, ty hon förstår dig. Efter måltiden, sedan herrskapet satt sig vid ett spelbord att roa sig, placerade den främmande fröken sig allena afsides vid ett fönster. Straxt satte jag mig bredvid henne, och vi kommo rätt snart i ett för-troligt samtal om den lycksalighet den äger, i hvilkens hjerta Gud tagit sin boning. Jag sade henne ock något om den nåd jag erfarit; dock talte vi oss emellan ganska sakta och det i några timmar. Fröken, som förut mästadels alltid haft en trumpen och melancolisk uppsyn, blef af mitt tal så uppmuntrad och glad, att hennes ansikte fick en helt annan mine, och förnöjsamheten lyste utur hennes ögon. Detta observerades noga af hela spelsällskapet, som deröfver förundrade sig. Öfversten sade: "Min kära bror, gör mig den vänskapen och res intet bort; du fägnar oss alla med din närvaro och förnämligast den främmande fröken, som genom din conaissance nu blifvit så ovanligt glad och munter, att vi aldrig, så länge hon varit hos oss, sett henne så förnöjd." Jag svarade: "Efter så gunstig invite blir jag gärna kvar tills i morgon eftermiddag, då jag måste resa hem och göra mig färdig att afresa till Stockholm. Medlertid är jag rätt glad, om jag kunnat uppmuntra och fägna den hedervärda fröken med mitt tal."

Sedan jag lagt mig i min anviste kammare, eftertänkte jag vidare mitt samtal med fröken och bad min Herre, det han ville innerligen i själen försäkra henne om sin nåd. Under samma bön blef jag tagen i en hög extas. Mitt hjerta försmälte som vax, och min Frälsare stod helt när för min ögon. Jag dristar icke, ej heller förmår kungöra, huru öfversvinnelig nåd och salighet min själ och anda kände under denna extas, men det kan jag med sanning säga, att om människorna visste, hvad himmelsk glädje, som Guds Sons uppenbarelse i hjertat medförer, så skulle de akta hela världens härlighet ringare än ett sandkorn. Medlertid fick jag nu full visshet därom, att alt, hvad jag talat med fröken, var alldeles efter hans vilja och befallning. Om morgonen berättade fröken mig med besynnerlig glädje, att hon af mitt tal funnit en stor tröst samt nu hela natten känt Guds nåd och frid i sitt hjerta, den hon förut en lång tid saknat. Efter middagen tog jag afsked af samtliga herrskapet och reste tillbaka till Frösåker.

Vid återresan till Stockholm, besökte jag på vägen en min grannfröken, unga Grefvinnan Hård på Sundbyholm. Hon hade mycket förnuft samt åhåga att raisonnera i filosofiska ämnen, och gjorde mig ganska djupsinniga frågor, som den lärda verlden ännu träter om; jag besvarade dem så kort och tydligt, att hon förundrade sig. Mitt föremål var endast att derigenom leda hennes förstånd närmare till kännedom af andeliga ting. Det lyckades mig ock. Ty mig blef gifvet mun och tunga att med ljus och kraft tala om Guds dråpeliga värk. Grefvinnan hade hos sig till sällskap en ung fröken C. Så snart jag vid första ankomsten såg henne, hände mig likasom med den förutnämnda gamla fröken på Gedsholm, att jag grant viste, det hon skulle hafva nytta af mitt tal. Desse begge fröknar åhörde mig flere timmar, men i synnerhet fröken C. med tårar i ögonen, under det jag bad dem i hjertat betrakta, huru högt den i våra tankar så ringa och förakteliga människan likväl måtte vara ansedd i Guds ögon, enär det eviga Ordet, hans enfödde Son, af kärlek till henne steg ner af sin thron och blef sjelf en människa, vandrade några och trettio år synligen här på jorden och måste till slut i hennes ställe, fast han var den aldra heligaste, likväl som en missgärningsman dö för att med sitt eget blod frälsa hennes lif och göra henne som sin brud delaktig af den härlighet han när sin fader

hade: förr, än denna världen var skapad. Ja, borde icke en sådan nåd försmälta våra hjertan och göra dem brinnande, särdeles som vår Frälsare Jesus Christus ännu dageligen enligt dess ord är när oss alla dagar intill världens ända, liksom så förlägen om vår vänskap, som han intet kunde vara nöjd utom vår kärlek; hvilket de, som honom öfver all ting älska, i sanning få erfara, då han sig sjelf för deras ögon och hjertan uppenbarar för att låta dem smaka den himmelska lycksalighet de finna i hans famn m. m. Af detta vårt samtal, blef fröken C., så innerligt i själen rörd och betagen, att hon som i half extas sade: "Aldrig har jag hört någon människa så tala som denne mannen." Jag blef der en dag öfver och talte vidare med fröken, och vi kände begge i våra hjertan, att den alsmäktige Herren sjelf var tredje man i vårt sällskap.

Paradisets härlighet öppnade sig allt mer och mer i min själ, så att jag nästan härefter icke mer kunde hålla något förborgadt af den lycksalighet jag kände. Ty då jag ankommit till Stockholm, blef jag liksom tvungen att för mina vänner tala om den nåd mig var gifven och uppenbara allt, hvad jag erfarit, hvaröfver de sig högeligen förundrade och prisade Gud med lof och tacksägelse. Dessutom hade jag några vissa förnäma hus, som under riksdagen viste mig vänskap och förtroende, men som herrarne voro sysselsatte med politiske öfverläggningar, så underhöll jag conversation med deras fruntimmer, ibland hvilka jag strax såg, huru många jag fick lof att förtroligt tala med eller icke. Ty mig var gifven en besynnerlig nåd att med sådan kraft tala om Christi kärlek till människan, så att hvart ord gick igenom själ och hjerta, och de, som påhörde, förmå ej glömma, hvad som sades. Ja, det gick i den höjd, att då jag enligt mitt ändamål talade om Guds lamb, som blifvit dödadt för världens synder, så öppnade sig paradiset i deras hjertan, och de sågo, äfven som jag i andanom synligen, att Herren Christus sjelf stod när bredvid oss och lika som påhörde, om jag talade rätt. De häpnade därvid och slog ögonen neder till jorden af vördnad för hans majestäteliga åsyn och närvarelse. Hvad förundransvärdt intryck en sådan ovanlig syn gjorde i deras hjertan, är lätt att begripa. Understundom då jag var i deras sällskap, kommo många unga

herrar att göra dessa fruntimmer visit och därstädes angenämt passera eftermiddagen; men då de sågo mig vara där, gjorde de visiten ganska kort. Men besynnerligast var, om någon inkom som hemligen eller uppenbarligen var ibland de så kallade "esprits forts", så märkte jag det strax af hans ögon; han sade ej heller något ord, utan då jag såg på honom, tog han afsked och gick genast på dörren. Ty hans anda kunde ej trifvas i min atmosfère. Andra dagar var jag åter på särskilte ställen i sällskap med förståndigt och gudfruktigt folk; och mig vardt gifvet mun och tunga att så tala, så att deras hjertan uppfyldes med himmelsk glädje under en allmän känsla af Herrans närvaro.

De magiska ögon voro hela denna lycksaliga tiden så skarp-synte, att nästan intet i denna naturen var mig fördoldt; när jag såg någon menniska i ögonen, viste jag strax hans tankar och göromål, och jag förundrade mig sjelf öfver så ovanlig kunskap. Nu ehuru jag bedt alla mina vänner i tysthet behålla, hvad jag med dem talat, på det jag kunde vara obekant, så kom det likväl så mycket ut, att jag blef ansedd för en besynnerlig man, som mycket viste. Detta gaf anledning, att åtskillige af de förnämsta fruor och grefvinnor genom deras utskickade med mycken höflighet inviterade mig att komma till dem för att göra min *connaissance*. Jag tackade för deras gracieusa invite och lofvade komma, dock med det förbehåll, det intet flere än högst fyra à fem personer af deras sällskap och dem de noga kände för religieusa fingo vara tillstädes under vårt samtal och utbad mig äfven deras tysthet.

Dagen derefter gick jag kl. 2 e. m. till en viss generalinna, som först inviterat mig. Hon ägde ett godt förstånd, var ung och täck samt i sin *conduite* oförvitelig. Hon hade samlat några af sina bästa vänner, som voro begärlige att höra mig tala. Jag var ganska välkommen, och de placerade sig bredvid mig i canapéen, som var i hennes sängkammare. Sedan vi för att börja conversation med några ord talat om riksdagsaffärer, gjorde generalinnan mig åtskillige djupsinte frågor angående denna verldssystemen, och jag besvarade dem strax kort, dock tydeligen. Detta gaf anledning att öfverväga Guds obegrundeliga vishet, som allt så härligen skapat, så väl hela astraliska firmamentet som vårt jordklot, hvilket med sol, stjernor, planeter och öfra himmelska krafter stå i en förundransvärd harmoni m. m., samt sluteligen förordnat, att detta jordklotet skulle regeras af konungar, förstar och öfver-

hetspersoner, som nu tillgår. Vid denna raisonnement yttrade en viss grefvinna sin fögnad däröfver, att hon och hennes man var i särdeles nåd vid vårt hof. Jag svarade: "Det är visst en lycka att vara i grace hos sin öfverhet, fast erfarenheten visar, huru obeständig den är; men min Grefvinna, det lönar oändeligen bättre mödan att vara favorit hos den aldri högsta monarken, ty hans nåd är evig och beständig öfver dem, som honom af alt hjerta älska. Denne alsvådige Guden skapade vår stamfader, den första menniskan, till sitt beläte med förstånd och fri vilja att äga sin lycksalighet i skaparens umgänge, förböd ock Adam med sin Eva att äta af kunskapens träd, som uppväxte i Eden, emedan det i sin frukt innehöll ljus och mörker, åtskilnad på godt och ondt. Gud såg ock förut, innan världen var skapad, att Adam skulle missbruka sin fria vilja och icke bestå i sitt prof, utan falla, men beslöt likafullt att frälsa honom och hans efterkommande ifrån mörksens herravälde genom sin enfödde Son, det eviga Ordet, som nedersteg af sin himmel, antog af jungfru Marie säd en af den Helige Anda renad mensklig själ, anda och kropp och förenade samma med sin gudom. Han föddes således hit till världen som den enda Guds helige, den der nu i fyrtio dagar skulle bepröfvas, om han kunde bestå emot Satans anfall och behålla segren. Ja, Guds son vandrade några och trettio år synligen här på jorden under mensklig skapelse, fattig och föraktad, och få menniskor förutan några ringa fiskare kände honom, men som Gud tillräknat honom hela världenes synder, så måste han i alla menniskors ställe på korset räknas bland röfvere, som den största ogärningsman samt slutligen tröstlös och öfvergifven af Gud och menniskor dö för verldenes lif. Jag tänker, att Guds Sons bittra lidande och död borde sätta alla hjertan i full kärlekslåga, när vi betrakta, huru när vi nu äro i släktskap med Gud, hvilken intet mera af oss fordrar, än att vi i själen känna vårt grundlösa elände och ovärdighet, så skänker han oss af blotta nåde syndernas förlåtelse och en lefvande tro på detta Guds lamb, som med sin ångest svett och blodiga pina förvärfvat oss saligheten och det eviga lifvet. *Ty i ingom androm är salighet, icke heller något annat namn är menniskomen gifvet, i hvilket de kunna salige blifva, utan i Jesu Christi namn, för hvilket sig böja måste all knä i himmelen och på jorden m. m.*"

Under detta samtal, som varade från kl. 2 till $\frac{1}{2}$, 8 under ett då varande mörkt nedan, hade mitt hedervärda herrskap med största förundran liksom hänryckte afhört mitt tal, och paradiset strålar hade så inträngt sig i deras hjertan, att de als intet utvärtes mörker förmärkte eller ihogkommo. I detsamma kom generalinnans bror in genom dörren och frågade, hvarför vi icke låtit tända ljusen, utan sutit i ett sådant mörker? Generalinnan svarade: "Jag försäkrar min bror, det jag i all min dar aldrig haft så ljust som nu", hvilken utlåtelse han likväl intet förstod.

Således varade detta paradiska lycksaliga tillståndet mer än trenne månader och mig var omöjligt att förborga min glädje. Andan tvingade mig ock att tala på åtskilliga ställen med en förunderlig kraft, som satte åhörarena i extas. Stundom åter försvann min invärtes lycksaliga känsla mer eller mindre. Men det märkeligaste var, att då jag ibland länge talat för mitt sällskap och skulle gå hem därifrån, så saknade jag liksom all glädje i mitt eget hjerta och tänkte: "Nu har du så länge uttömt din själs fatatur för andra, så att du intet mer har något kvar att sjelf lefva af, utan nödgas nu lida törst och hunger." Jag blef ock värkeligen så tom och fattig i andanom, att jag ej visste hvart jag skulle vända mig, men om det då hände, att jag hemma eller på något annat ställe fann någon, som jag vid påseende fick kärlek eller vänskap före, i samma ögonblick öppnade sig åter paradiset i min själ, som en förhållen ström, och mitt tal utflöt likt det lefvande vattnet med en sådan kraft, att den eller flere, som påhörde, häpnade, slogo ögonen neder af vördnad och förundran, då de äfven som jag sågo Herren, vår salighets klippa, stå helt när bredvid oss. Men hvad himmelsk glädje vi härvid kände i våra hjertan kan icke beskrivas. Således erfar jag sanningen af det språket: "*Vi bära slika häfvor i lerkärl, på det att den öfversvinneliga kraften icke skall komma af oss sjelfva, utan af Gudi.*" Ja, här af visste och kände jag ovedersägeligen grant, huru det tillgått med de helige patriarker, profeter och apostlar, som i högre eller mindre mått talat ofelbart, enligt S:t Petri utsago, rörde af den Helige Anda, så att den alsmäktige Gud sjelf talat genom deras mun.

Sedan jag nu nästan i fyra månader haft den oförtjenta nåden att i hög grad smaka den paradisiska lycksaligheten i mitt hjerta, så måste jag nu efter lofven berätta, på hvad sätt paradiset försvunnit, och jag likt Adam utur Eden blifvit åter förvist till vår jord att därstädes under jämmer och vedermöda beskåda det onda, som under solen sker.

Jag hade förut, så väl ifrån Frösåker som sedermera från Stockholm, skrivit min älskansvärda hustru åtskilliga bref till och omständeligen berättat henne den ovanliga nåd mig var vederfaren att ständigt få lefva i paradisisk lycksalighet och känna sötman af det eviga lifvet i min själ, emedan Guds Son, vår Frälsare, sig dag och natt sjelf uppenbarade för min ögon och hjerta och sade mig nådefulla, kärleksrika och trösteliga ord, som icke utsägas kan, m. m. Alt detta ville jag henne kungöra, på det hon genom äkta förbundet och blodsbandet skulle efter Guds vilja blifva delaktig af samma nådes anda, som hvilade öfver mig. Jag lät därjemte min käraste hustru veta, det jag nu tagit afsked och gjorde mig färdig, så fort möjligt var, att åter resa till Skåne att omfamna och välsigna henne, som var min endaste ögnalust på jorden. Min lilla hustru svarade mig egenbändigt i de tendresta utlåtelse, det hon af mina bref erhållit en sådan andelig tröst och glädje i sitt hjerta, den hon icke kunde beskrifva. Hon hade äfven visat dem till vissa gudfruktiga präster, som voro hennes vänner, hvilka tillstått sig aldrig hafva sett dylika bref, som sådana lifgifvande gudomliga ord innehållit. Ja, de prisade mig högst lycksalig, som af Herren Jesu Christo undfått en så stor nåd. Min hustru skref ytterligare, det hon nu snart väntade sig i barnsäng, den hon hoppades genom Guds nåd lyckligen genomgå och sedan få glädja sig öfver min hemkomst. Medlertid hade hon sällskap af en min och en hennes egen syster på Bjersgård, som bestyrde om hushållningen, samt ditbödo den bästa doctor i Skåne att vara till hands, ifall emot förmodan någon svår omständighet skulle under barnsängen sig yppa.

Mina eljest nog skarpsynta ögon voro mig i denna förestående sak fullligen förhållne, ovetande det jag så oförmodeligen genom ett dunderslag i hjertat skulle drivas utur Eden och alldeles förlora åsynen af det lycksaliga paradiset; ty min värd Casseuren Jung, för att intet surprenera mig, fick genom bref af den 16 April hela underättelsen, huru barnsängen aflupit. Min

aimabla hustru hade den 30 Mars blifvit med en son lyckligen förlöst, och befunnit sig några dagar derefter någorlunda väl; men en afmattande feber jämte bröstsjuka och moderpassion ansatte henne så hårdt, att sjukdomen, oaktadt doctorens omsorg, icke kunde häfvas, utan hon kände då, att grafven var förhanden. Hon sände strax efter en af de förut nämde hedervärde prästmän, som gaf henne Herrans Heliga Nattvard och stod henne bi i det yttersta. Förut alla dagar hade hon väl femton gånger om dagen genomläst mina bref och deraf funnit en himmelsk tröst och själaro i Frälsarens Jesu Christi blodiga försoning; och denna prästmannen betjente sig äfven ofta af dessa bref, som städse lågo bredvid henne på hennes dödssäng och voro af läsande mäst utslitne. Ja, hon hade till sista andedrägten sitt fulla förstånd utan minsta yra samt inkallade dagen före sin död alla sina barn och gaf dem sin välsignelse, tog afsked af alla, bedjandes dem hjerteligen hälsa och tacka mig, som under hela vårt ljufviga äktenskaps tid, enligt vårt första paradisiska förbund, varit hennes trofasta bistånd och älskat henne af ett så ömt hjerta, och jag kunde vara försäkrad, det hon ägde i sin själ och anda en lefvande känsla af Christi kärlek och höga närvarelse samt väntade nu med längtan sin ingång i hans härlighets rike, där hon var viss om att framdeles med osägelig paradisisk glädje få vara i mitt sällskap. Hon hade slutligen en ganska lindrig död utan någon särdeles plåga eller sträckningar, men endast en stor matighet, så att de innevarande knapt hörde sista andedrägten, när hon sluteligen afsomnade, som skedde den 8 April 1761 kl. 5 e. m., under allmän känsla af en stilla Guds frid och närvarelse, såsom bevis det hon ock då med en synbar, mild och leende mine saligen ingått i Guds rolighet. Detta var brevets innehåll, som Casseuren Jung jämte sjelfva notification till mig erhållit samt därjämte committerad att icke visa mig det, förr än han genom lämpliga omsvep någorlunda preparerat mig att höra denna smärtefulla tidning.

Ingen kan tro, huru detta dunderslag sönderbråkade mitt hjerta och skar genom märg och ben; det gick mig liksom Jacob med sin bortmiste son Joseph, att min själ hängde hårdt intill hennes själ, och jag kunde hennes saknad icke uthärda. Min paradisiska lycksalighet försvann och lämnade mig i ett trömlöst mörker. Jag blef af sorg och ängslan så sjuk, att mitt bröst

värkte och svullnade, det blef så ömt, att jag knapt tålte röra det med handen, tills det något bättrades genom åderlätning och medicin. Jag lämnade hela riksdagen till sitt öde och gjorde mig färdig till nedresan, som ock skyndsammast skedde. Min salig hustru var redan lagd i sin kista att efter min hemkomst begrafvas, men jag hade för ängslan icke makt att låta öppna kistan för att se henne död, hvilket jag dock efteråt ofta ångrat. Hon blef sedan på likvagn ledsagad till Gråmanstorps kyrka, af prosten jordfäst och nedsatt i Gyllenstjernska grafven. Jag och mina begge söner med flere anhörige utgjorde denna för mig så smärtefulla sorgeprocessen. Hennes afsaknad gjorde mig mer och mer tröstlös, och då jag eftertänkte, huru underbart Gud sjelf oss sammanfogat genom vårt första paradisiska förbund nästan fyra år förut, innan någon äkta förbindelse var påtänkt, huru sedermera vårt giftermål, genom den Högstes beslut, på ett så ovanligt sätt försiggått samt huru hjerteligt vi in i själen älskat hvarandra de femton år vi under Guds besynnerliga nåd så förnöjsamt sammanlevvat, att den tiden syntes mig varit så kort som ett fjerdedels år, så smälte hjertat af sorg att så plötsligen hafva förlorat en så dyrbar skatt. Ja, min imagination tog öfverhanden, då jag i skog eller mark kom på de ställen, där hon varit med mig, och vi förtroligt talat med hvarandra, så tycktes mig, det hon synbart stod för mina ögon, hvitklädd och skinande, med en fröjdefull triumferande änglamin, kastandes sina sköna, kärleksfulla ögon på mig, likasom hon ville trösta och berätta mig den stora lyckosalighet hon nu ägde. Ja, det händer mig ännu, då jag kommer på de ställen, att jag tycker mig se henne; dock icke så lifaktigt, emedan imaginationskraften i ålderdomen icke är så stark, fast kärleken aldrig återvänder.

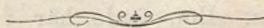
Med ett ord: som denna välsignade menniskan var sin mans enda rikedom och ögnalust här i tiden, så vördas ock framgent dess aska med tårar, och åtankan af hennes rena och ömma kärlek kan aldrig utplånas. Hon ägde här i tiden den nåden att vara ibland deras antal, som tvått sin kläder och gjort dem hvita i Lamsens blod, hvarföre hon ock nu saligen afsomnat i sin Frälsares kärleksfulla armar. *Ty den, som bruden hafver, han är brudgummen.* Hon är således med segersång ingången i sin Herras glädje att mätta sin anda af Guds Sons obegrundeliga kär-

leks rikedomar. Ty Guds härlighet upplyser henne, och hennes ljus är lambet, välsignadt i all evighet.

Härvid måste jag anmärka den gudomliga försynens visa skickelse, som hela tiden först på Frösåker och sedan i Stockholm i så hög grad öppnade för mig den paradisiska lycksaligheten, på det jag förnämligast genom bref skulle frånvarande medelst våra hjertans sympatiska förening, enligt vårt första andeliga förbund, kunna meddela min salig hustru af den nådes anda, som öfver mig hvilade, samt således trösta och glädja hennes själ och vara henne till slut biständig in i döden. Om hvilken hemlighet S:t Paulus således talar: "*Christus är mannens hufvud, men mannen är qvinnones hufvud; och Gud är Christi hufvud.*"

* * *

O! hvad för ett försagdt och tröslöst kreatur är icke menniskan, när hon förlorar det hon hjerteligen älskat, och i fall känslan af paradiset tillika utur hjertat försvinner, och samvetet i stället förebrår henne dess fel och öfverträdelser, så förnimmer hon med allvar sin nakenhets blygd, andeliga fattigdom och bottenlösa elände. Gud hade sjelf skänkt mig den aldra bästa hustru, som kunde finnas i världen, det var mitt halfva lif att vara i hennes sällskap, och således förmådde jag nu icke heller hvarken lida hennes afsaknad eller glömma en så stor förlust, utan jag förtärdes af sorg dageligen mer och mer till dess mina vänner föreställde mig den olycka, som däraf kunde hända. De rådde mig derföre att ingalunda blifva ogift, särdeles som min hushållning och utvärtens omständigheter nödvändigt fordrade en fru i huset, som åter kunde göra min lefnad förnöjd. Jag fann ock slutligen sjelf, att det var för mig omöjligt att ensam passera mina öfriga dagar.

* * *

Handskriften är här afbruten, eller kanske riktigare afslutad, ty ingenting antyder, att berättelsen någonsin varit förd vidare. Författaren hade hunnit den punkt, der han ville stanna. Hon, som varit hans halfva lif, var borta. Hans lefnads sol hade slocknat, och han hade intet att tillägga.

Det är med år 1761 alltså, som dessa Anteckningar sluta. Detta år, den 28 mars, bortgick Marie Sophie Morman. Redan 1762 den 26 januari ingick Nils Gyllenstierna, efter tidens sed och vänners och fränders råd, ett nytt giftermål. Bruden var den knappt 20-åriga Marie Henriette Ehrenborg från Höfdala, som tillhörde, äfven hon, den pietistiska Cedercrantz-Conowenska familjen: hennes moder var en v. Conowen från Kulla Gunnarstorp, stjufsyster till fru Cedercrantz-Morman på Gedsholm. Emellertid blef detta äktenskap ett helt annat än det förra. Split och oenighet upp växte omkring den åldrande andeskådaren och hans unga fru, hvilken, såsom det tycktes, redan tillhörde en ny tid. Af de sju barnen i första giftet nådde blott tvänne mogen ålder, nämligen de begge äldsta sönerna, sedermera landshöfdingen friherre Axel Eric Gyllenstierna (* 1747 på Gedsholm † 1823 ogift, 3:dje fideikommissarien till Bjersgård), och öfversten för Vendes artilleri friherre Carl Christoffer Gyllenstierna (* 1748 † 1811), hvilken genom sitt gifte med Eleonora v. Kochen blef 1:ste fideikommissarie till Krapperup. Emellan de begge sönerna och den unga stjufmodern herrskade aldrig något hjertligt förstånd, och när den bekante danske politiske äfventyraren kammarherre Beringskjold innästlade sig på Bjersgård, väl emottagen af stjufmodern, som gjort hans bekantskap under en brunssejour i Ramlösa, lemnade sönerna fädernehuset. Aldrig såg man väl en underligare sammanställning af värd och gäst, än den fromme majoren på Bjersgård, som lefde i en annan verld än denna, och den i det 18:de seklets diplomati och alla dess konstgrepp bevandrade ränksmidaren Beringskjold, som ej blott genom hörsagor kände förderfvat vid de ryska kejsarinnornas och Christian VII:s hof. *)

) Magnus Beringskjold (1721 i Randers † 1804 i Stavanger) var en egendomlig, äfventyrlig företeelse med stor förmåga att vinna dem, hvilka han för ett eller annat ändamål ville vinna; ur moralisk synpunkt var

Huru har han ej med hela sitt väsen stört lugnet och friden på Bjersgård, derupe vid den idylliska skogssjön, der förr blott pietismens och herrnhutismens fromma verldsuppfattningar herrskat! Han hade inbudits dit för att ega en fristad under sin tvungna landsflykt. Vistelsen kom emellertid att räcka årtal, och med rätt eller orätt blef han betraktad som den unga friherrinnans cicisbeo. När 1774 en tredje son, Göran Magnus, föddes i familjen, lemnade de äldsta sönerna hemmet, och först efter dennes död 1782 och sedan kammarherre Beringskjold försvunnit till det statsfångelse, som väntade honom, när han ändtligen begaf sig till Danmark, återställdes nödtorfteligen enigheten i den söndrade familjen på Bjersgård.

Nils Gyllenstierna afled på Bjersgård den 22 januari 1791 i en ålder af 81 år och begravdes i Gyllenstiernska grafkoret i Gråmanstorps kyrka. På kistan sattes denna inskrift:

han en fullkomligt förkastlig personlighet, egenyttig, samvetslös, lidelsefull. Först student, därefter smugglare samt bankrutterad och till utlandet för skulder förrymd köpman, gifte han sig till förmögenhet i Norge, återkom derifrån till Kjöbenhavn och ordnade med sina kreditorer. Sedan nedsatte han sig som köpman i Lübeck, blef derpå holsteinskt hofråd (1756), adlades 1758 af tyske kejsaren med namnet Bering von Beringskjold och kom såsom dansk diplomatisk agent till Petersburg. Han säges der hafva varit invecklad i händelserna vid Peters III:s fall 1762. Till Danmark återkom han 1763 och begynte där köpa gods, först bondgods, sedan herregods. Mer än någon annan blef han, dit återkommen, en verksam deltagare i revolutionen 1772, som förde till Struensees och Caroline Mathildes katastrof. Kammarherretiteln blef hans belöning därför. Men brytningen med Guldberg tvang honom snart lemna Danmark. Han knöt nu förbindelser med personer, som stodo Caroline Mathilde nära under hennes vistelse i Celle. Det tycktes, som ville han göra om verket af 1772. Detta allt föranledde så starka misstankar mot honom, att han fann för godt att göra den resa till Sverige, som han visste omgifva med en slöja af hemlighetsfullhet. Hans vistelse i Sverige — och på Bjersgård — varade ett par år. Omsider trodde han sig kunna återvända till Danmark, men brytningen med Guldberg och enke-drottning Juliane var blifven oläkelig, och han fängslades 1781, anklagad för högförrådiska planer. Insatt på Fredrikshavns kastell, dömdes han till att hållas under noga förvaring hela sin återstående lifstid och sändes 1785 till Bergenhus, der han satt fången i 11 år. Från 1796 lefde han fri i Stavanger, men var förbjuden att lemna staden och dog der 83 år gammal 1804 $\frac{7}{8}$.

Härunder
 finnas
 Lämningarne af den Hydda,
 i hvilken fordom bott
 Den Högvälborne Friherren af Lundholm,
Nils Gyllenstierna,
 Herren till Bjersgård, Frösåker och Bläsinge,
 Majoren vid Fortification och Riddaren
 af Kongl. Svärdsorden,
 som ankom till denna verlden på Frösåker i Maj månad 1710
 och öfvergaf henne på Bjersgård den 22 Januari
 kl. 1 f. m. år 1791.
 Under denna sin vandring kämpade han emot
 sina fiender, segrade och fick glädja sig af
 Frälsarens ord i Uppenb. 3 Cap. 11 v.
 Blifve han i Guds tempel
 en pelare, som icke mer utgår!

* * *

Föga är Nils Gyllenstierna omtalad af sina samtida, men alltid aktningsfullt der det sker. Barfod yttrar om honom: "han var en af de vörnadsvärda menniskor, som genom utöfvandet af samfundets och religionens stilla dygder gjort sitt minne välsignadt, hvartill längre fram lägges: "att han alltid lifvades af en sann och allvarlig gudsfruktan, fastän han stundom af sitt redbara hjerta förleddes att hos andra taga skenet för verklighet, hvaraf hände, att han ofta med förtroende bemötte vissa sekters anhängare." Han skildras derefter såsom på 1740:talet gynnande pietisterna, "förblindad af deras skendygder, men utan att därför låta leda sig på villovägar" *).

I samtida anteckningar om egare till Skånska Herregårdar (Barnekow och Elmgren), heter det om honom helt kort: "Nils Gyllenstierna, major och riddare, en from herre, men Svedenborgian".

*) Barfod, Skånska Adeln, 339, 350.

Appendix

(hörande till sid. 7).

Författaren skildrar här på några följande sidor af Anteckningarne det tillstånd, i hvilket han befann sig under den betecknade perioden af sitt lif, och inleder denna skildring med orden: "Jag vill därför berätta min läsare, hvad jag sjelf hört, förstått, känt och erfarit, utan att behöfva hypoteser och syllogismer till sakens förklaring, quoniam experientia mille testes".

Han tror sig under denna tid hafva haft en inblick i andeverlden, under det han är ett rof för hallucinationer, dem han utförligt beskriver. Han tycker sig omgifven af andar af olika slag, t. ex. onda andar, som vålla syndiga tankar, "magiska verk-mästare, till alla slags missgerningar och ondska på jorden", eller ur tiden gångna människors andar, som vanka omkring, ängsliga och tröstlösa. Alla dessa andar hafva olika kroppslig form. När på detta sätt hans andliga ögon blifvit öppnade, syntes honom, säger han, nästan ingenting vara för honom fördoldt, dock skiftevis mer och mindre. Han tyckte sig se och veta hvad på andra orter passerade, hvad människorna omkring honom tänkte och ville, och anför bevis derpå. Men om den mörka andeverlden, säger han, att allt hvad här på jorden är ondt och förskräckande, finnes der i högsta grad. Att skydda sig emot denna och dess andar läste han oupphörligt i bibeln och uppenbarelseboken i hopp att der finna tröst, men ju mera han läste, desto mera hörde han de ängsliga andarne sucka omkring sig. Han frestades och liksom brottades med det onda och den onde. Han klagade med Hiob: "min Gud, ropar jag till dig, så svarar du mig intet, går jag fram, så aktar du mig intet". Men en morgon, när sommardaggen började falla, fick han liksom nytt lif: Esaias ord i 26 cap. 19 vers föllö honom i tankarne. "Vaker upp, I, som liggen under jorden, ty din dagg är en grön marks dagg och jorden skall gifva ifrån sig de döda." Och han får nu

också se härliga syner, till dess han jublande utbryter, att "ändteligen frambröt den saliga dagen, då den allsmåktige omvände mitt fängelse". Han tyckte sig stå på en grön äng midt ibland de präktigaste blommor af olika slag. Och han såg i andanom klarligen den himmelska staden, det nya Jerusalem: "jag hade nu funnit, säger han, min skatt och den kostbara perlan, den jag eftertraktat. Svalan hade funnit sitt bo och foglen sitt näste. Den ringa och fattiga bruden fann nu sin efterlängtade brudgum."

Att han under denna tid af mer än halftannat år äfven varit rof för kroppslig sjukdom, inser han klart, och han talar om att när han lät öppna sig åder, rann blodet "tjockt och svart". Han tillägger på ett ställe följande rörande dessa förhållanden i allmänhet:

"Den Heliga Skrift säger, att den naturliga människan förstår intet hvad andligt är, det är henne en galenskap och hon kan intet begripat, ty det måste andligen dömas. Lika så litet som hon förstår ljusets rikes härlighet, lika litet förstår hon mörksens rikes qval och natur, ty begge dessa riken äro andlige och magiske. Denna vår synliga verld åter är en gröfre materiell afbild af hvad som i många delar essentielt finnes i de två andeliga riken, hvilka båda med sina olika egenskaper influera på vår verld". *)

*) I tidskriften *Förr och Nu*, V, 1890. *Ny följd*, har under titel: *Friherre Nils Gyllenstierna, en svensk andeskådare och tankeläsare på 1700-talet*, begynts en utgifning af dessa Anteckningar, som emellertid plötsligt afbrutits. Just det ställe, hvilket särskildt berör "magien" och hallucinationerna under denna period af antecknarens lif, är der tryckt å sidd. 78—79, 110—111, 119—122. Dermed slutas de fragment, hvilka i *Förr och Nu* äro utgifna.

Handskriften, efter hvilken tryckningen här utförts, har icke, såsom man skulle förmoda, återfunnits i Gyllenstiernska familjepapperen på Bjersgård eller Krapperup, utan härrör från släkten Reuterholms papper. Den har säkerligen i sin tid blifvit bevarad som ett kärt arf från möderne-släkten af Gustaf Adolf Reuterholm, på hvilken så mycket af den egendomsliga själsriktning, som utmärkte medlemmarna af familjen Gyllenstierna i 18:de århundradet, hade öfvergått.

Det är friherre Nils Gyllenstierna på Elfdalen, som godhetsfullt öfverlemnade den nu tryckta handskriften till de Skånska landskapens historiska förening, hvilken härför hembär honom sin tacksamhet.

och så se följande syner till dess den följande uttrycket att "jäm-
 teligen framträdde den sanna dagen, då den allsmäktige omvände
 mitt fängelse". Han tyckte sig stå på en grön äng mitt i landskapet
 de präktigaste blommar af olika slag. Och han såg i andan
 klarheten den himmelska staden, det nya Jerusaleim: "jag hade
 en fröja, säger han, när stoffet som förtederna bestod, den som
 förtederna bestod. Sedan hade jag ett litet och följande till mig. Det
 stora och följande bestod från en af följande bestod."

Att han under denna tid af mer än holländsk för äfven varit
 och för följande bestod, insåg han klart och han talat om att
 när han till öppna sig hörd, från blodet "djöckt och svart". Han
 tillhög på ett ställe följande följande dessa följande i all
 månad:

Innehåll.

Inledning sidd. 1—xx.
 Anteckningarna „ 1—72.
 Slutord och Appendix „ 73—77.

Att han under denna tid af mer än holländsk för äfven varit
 och för följande bestod, insåg han klart och han talat om att
 när han till öppna sig hörd, från blodet "djöckt och svart". Han
 tillhög på ett ställe följande följande dessa följande i all
 månad:

I mitt lif har jag varit en holländsk för äfven varit
 och för följande bestod, insåg han klart och han talat om att
 när han till öppna sig hörd, från blodet "djöckt och svart". Han
 tillhög på ett ställe följande följande dessa följande i all
 månad:

Pris: 1 kr. 50 öre.

Till medlemmar af Föreningen utdelas *Skånska Samlingar* kostnadsfritt.

Medlemsafgifter: 3 kronor årligen eller ständig medlemsafgift af 50 kronor.

Anmälan om inträde i Föreningen eller requisition af Samlingarne kan göras under adress: Föreningens skattmästare, adjunkt *Nils Larsson, Lund*.
